

DR. BESENYŐ JÁNOS

**MAGYAR KATONAI ÉS RENDŐRI
MŰVELETEK AZ AFRIKAI KONTINENSEN
1989–2019**

DR. JÁNOS BESENYŐ

**PARTICIPATION OF HUNGARY IN AFRICAN
OPERATIONS BETWEEN 1989-2019**

Dr. Besenyő János

Magyar katonai és rendőri műveletek az afrikai kontinensen 1989-2019

Dr. habil. Besenyő János:

Magyar katonai és rendőri műveletek az afrikai kontinensen 1989-2019

© Minden jog fenntartva, ide értve a másolás és a sokszorosítás jogát is.

© All rights reserved.

© 2019 Dr. Besenyő János

© 2019 Óbudai Egyetem

**A kötet kiadása a Bolyai+ Felsőoktatási Fiatal Oktatói,
Kutatói Ösztöndíj támogatásával valósulhatott meg.**

**Felelős kiadó: Óbudai Egyetem, Bánki Donát Gépész és Biztonságtechnikai Mérnöki Kar,
Biztonságtudományi Doktori Iskola**

Szerkesztette: Bíró Ákos

Nyomdai munkálatok: Óbudai Egyetem

ISBN 978-963-449-121-7 (nyomtatott kiadás)

ISBN 978-963-449-122-4 (elektronikus kiadás)

2019

Tartalom

Előszó	5
Sokoldalú szerepvállalás – Magyarország és a fekete kontinens	7
ENSZ műveletek magyar részvétellel	11
EU műveletek magyar részvétellel	34
Konklúzió	50
Foreword	56
Versatility – Hungary and the Black Continent	58
UN operations with Hungarian participation	61
EU operations with Hungarian participation	83
Conclusion	97
Felhasznált irodalom / References	101
Képmelléklet	111

Előszó

Az olvasó bizonyos szempontból szokatlan tankönyvet, oktatási anyagot vehet kezébe, ha elolvassa oktatónk, Dr. habil Besenyő János által írt és az Óbudai Egyetem Biztonságtudományi Doktori Iskolája által kiadott „Magyar katonai és rendőri műveletek az afrikai kontinensen 1989-2019” című könyvet. A témaválasztás először szokatlannak tűnhet, hiszen az egyetem biztonságtudományi doktori iskolájában főként műszaki témákkal, azon belül is főleg katonai műszaki témákkal foglalkozunk, de mivel egyre több hallgató – nem csak a doktori iskolában, de az alap és a mester képzésben is - folytat bizsagságpolitikai stúdiókat vagy végez ilyen irányú kutatásokat, az egyetem vezetése fontosnak tartja, hogy ilyen témájú oktatási anyaghoz is hozzáférjenek a hallgatóink.

A másik érdekes dolog a jegyzettel kapcsolatban, hogy az két nyelven – magyarul és angolul – jelent meg. Ez nem valamiféle kivagyiság miatt alakult így, hanem azért, mert az egyetemünkre járó hallgatók legnagyobb számában az angol nyelvet sajátították el, mint idegen nyelvet, így a jegyzet nem csak hasznos ismereteket biztosít számukra, hanem az angol nyelv gyakorlására is alkalmas. Ezenfelül egyre több külföldi hallgató vesz részt teljes idejű angol nyelvű képzésben az Óbudai Egyetemen, mind az alapképzésben, mind a mester képzésben és a doktori képzésben is. Így mind a két csoport számára hasznos lehet ez az oktatási anyag.

A tankönyv a Biztonságtudományi Doktori Iskola szabadon választható, a „Magyar katonai és rendőri műveletek az afrikai kontinensen” című tantárgyához készült. Ebben az Iskola oktatója, Dr. habil Besenyő János feldolgozta és ismerteti az 1989 és 2019 között az afrikai országokban magyar részvétellel lezajlott békefenntartó és béketámogató műveleteket. Az oktató személye maga is egyfajta garancia arra, hogy tartalmas és szakmailag megalapozott anyag kerül a hallgatók kezébe, hisz Besenyő János hivatásos katonaként maga is több afrikai valamint afganisztáni műveletben teljesített szolgálatot. Az elmúlt években az oktatás mellett részt vett a Magyar Honvédség tudományos életében, létrehozta és vezette a Honvéd Vezérkar Tudományos Kutatóhelyét. Magyarországon szinte egyedülként kutatja a magyar katonák és rendőrök afrikai békefenntartói tevékenységét. Az elmúlt években nem csak a hazai és külföldi levéltárakban kutatott a témával kapcsolatban, de több mint száz korábbi békefenntartóval készített interjút, amelyekből egy válogatott interjúkötetet – Magyar békefenntartók Afrikában – jelentetett meg 2013-ban. Ez a tankönyv ezekre a kutatási eredményekre épül, amelyen keresztül a hallgatók nem csak a magyar részvétellel zajló ENSZ, AU, NATO és EU műveletekkel ismerkedhetnek meg, de betekintést nyerhetnek adott időszakon belül a magyar kül és bizsagságpolitikai aktorok afrikai tevékenységébe is. Ez már azért is fontos, mivel napjainkban az afrikai kontinens szerepe ismét felértékelődött a fejlett nyugati világ (Amerikai Egyesült Államok, NATO, EU) és a feltörekvő új nagyhatalmak (Kína, Oroszország, India, Törökország) számára is. Az a két szövetség (EU, NATO) pedig amelyekhez hazánk a rendszerváltást követően csatlakozott, egyre aktívabb szerepet vállalnak az afrikai béketámogató műveletek-

ben, amelyekből ezért mi sem maradhatunk ki. Ezekben a műveletekben pedig nagy segítséget jelenthet a már korábban megszerzett afrikai tapasztalat, de az sem elhanyagolható, hogy ezeken a műveleteken keresztül más – diplomáciai, gazdasági – kapcsolatok kiépítésére is lehetőség adódott/adódik, amit a magyar politikai, gazdasági és katonai vezetőség igyekszik kihasználni.

A könyv először röviden bemutatja Magyarország Afrikai politikáját a rendszerváltástól kezdve a mai napig, valamint az ehhez kapcsolódó békefenntartási tevékenységünket. Ez 1989-2000 között inkább az ENSZ keretein belül történt, majd 2004-től kezdve a hangsúly eltolódott és inkább az EU műveletek kerültek előtérbe. Később pedig már az Afrikai Unió és a NATO műveleteiben is szerepet vállaltak a magyar katonák, rendőrök. Az 1989-2019 közötti időszakban 22 afrikai műveletben több mint 400 katona és rendőr vett részt, akik komoly tapasztalatot gyűjtöttek össze, amely nem csak a fegyveres és rendvédelmi testületek, de a gazdasági, diplomáciai és tudományos szervezetek számára is rendkívül hasznosak lehetnek. A műveletek bemutatása mellett a szerző foglalkozott a békeműveletekbe való kikerülés kritériumaival, és az is nagyon fontos, hogy a szerző nem csak a pozitív eredményeket, de a missziók kihívásait és a „bukásainkat” is bemutatta, mind ezt olyan módon, hogy teljes képet kaphassanak a könyvet elolvasók az afrikai magyar békeműveletek tényleges helyzetéről. Ezért javaslom mindazoknak a hallgatóknak, akiket érdekel az afrikai biztonságpolitika, az ENSZ és más nemzetközi szervezetek tevékenysége a fekete kontinensen, a különböző békeműveletek és azoknak kiemelten a magyar vonatkozásai.

Professzor Dr. Rajnai Zoltán

Dékán, a Biztonságtudományi Doktori Iskola vezetőhelyettese

Óbudai Egyetem, Bánki Donát Gépész és Biztonságtechnikai Mérnöki Kar

Sokoldalú szerepvállalás – Magyarország és a fekete kontinens

Magyarország még a rendszerváltást megelőzően kapott felkérést arra, hogy vegyen részt az ENSZ namíbiai műveletében (UNTAG/United Nations Transition Assistance Group), amely annyira sikeres volt, hogy annak lezárulta után – ami egybeesett a magyarországi rendszerváltással – hazánk egyre több felkérést kapott az Egyesült Nemzetek Szervezetétől különböző afrikai békefenntartó műveletekben való részvételekre. A második magyar művelet Angolában (UNAVEMII/United Nations Angola Verification Mission II) került végrehajtásra, ahol már nem csak rendőrök, de katonák is szolgáltak, olyan sikeresen, hogy a művelet még tartott, amikor már a mozambiki misszióra (ONUMOZ/United Nations Operations in Mozambique) készült fel a következő egység. Ekkor még csak „klasszikus” békefenntartói feladatokat láttunk el a nemzetközi közösség nagy meglepedésére. E missziók viszonylag gyorsan, több más művelettel folytatódtak Libériában, Ruandában vagy éppen Elefántcsontparton. Katonáink és rendőreink nem csak a műveleti területen, hanem a nemzetközi törzsekben és parancsnokságokon is kimagasló teljesítményt nyújtottak, hatékonyan érvényesítették a magyar érdekeket. Részben ennek volt köszönhető, hogy az ENSZ New York-i parancsnokságára a békeműveleti osztályra irányítiszteket delegálhattunk, akik nemzetközi szinten láthattak bele a békefenntartásba.¹ Ugyancsak erre az időszakra tehető a Magyar Honvédség és a Magyar Rendőrség békefenntartó rendszerének létrehozása, kialakítása – az első békekiképző központ létrehozása, felkészítő tanfolyamok először külföldön majd itthon – is. A magyar katonák és rendőrök jó híre, az általuk nyújtott teljesítmény, pedig újabb és újabb lehetőségeket hozott a békefenntartás területén. Ennek következtében kérték fel a Magyar Köztársaságot, hogy egy kontingenssel vegyen részt a nyugat-szaharai békefenntartó műveletben. A felkérést 1994-ben kaptuk meg és már a következő évben egy rendőri (13 fő) kontingens kezdte meg a tevékenységét a MINURSO szervezetén belül.² Habár a rendőri egységet pár éven belül kivonták a műveleti területről, a 2000-ben érkező kis létszámú katonai kontingens a mai napig a misszió szervezeti részeként funkcionál. Sőt, kimagasló teljesítményük elismeréseként a missziót három éven keresztül – 2002. augusztus 9. és 2005. augusztus 10. között – magyar tábornok, Száraz György vezérőrnagy irányította, akinek a munkáját nem csak az ENSZ, hanem a szemben álló felek is nagyra értékelték. Ennek ellenére új afrikai műveletbe nem küldtünk újabb békefenntartókat, bár a Világszervezet részéről történt megkeresés. Magyarország közben csatlakozott a NATO szervezetéhez, illetve az Európai Unióhoz, és az új igényeknek megfelelően átalakította a békefenntartás struktúráját. Ez azt jelentette, hogy az ENSZ műveletekből szinte teljesen kivonultunk, csökkent a klasszikus békefenntartó műveletekben részt vevő fegyvertelen megfigyelők létszáma, azonban megnövekedett a szövetségi kötelezettségeinkből fakadó feladataink száma a Balkánon, Irakban és Afganisztánban.³

¹ Boda József: *A magyar rendvédelmi erők szerepe a nemzetközi béke és stabilitás megteremtésében*. Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium, 2007. május, p. 47.

² Gömbös Ervin: *Magyarok az ENSZ apparátusában*. In: *Külügyi Szemle*, 2008. VII. évfolyam/ 2. szám, 1–17. <http://www.menszt.hu/data/file/CIKKKulugyiSzemle.pdf> (Letöltés időpontja: 2018. május 20.).

³ Besenyő János: *Magyar békefenntartók Afrikában*. A Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat Kiadványa, Budapest, 2013. 7–8.

Az afrikai kontinensről szinte teljesen kivonultak a magyar katonák és rendőrök, csak a Nyugat-Szaharában szolgáló kis létszámú katonai kontingens maradt meg. Ebben az időben Afrika olyan szinten leértékelődött Magyarország számára, hogy a stratégiai terveinkben sem szerepelt a kontinenssel kapcsolatos diplomáciai, politikai, gazdasági vagy bármilyen más tevékenység, az afrikai külképviseleteink nagy részét pedig felszámoltuk, ezzel is jelezve a megváltozott prioritásokat. Az időközben bekövetkezett átszervezések következtében azok a nagy tapasztalattal rendelkező tisztek és főtisztek, akik korábban a kontinensen teljesítettek szolgálatot, és az ENSZ keretein belül rálátással rendelkeztek az afrikai békefenntartás rendszerére, működésre, idő előtt elhagyták a Magyar Honvédség és a Rendőrség állományát. Az általuk megszerzett tudást, információkat senki sem dolgozta fel, így azok valójában elvesztek. A szervezetet elhagyók egy része polgári alkalmazottként képes volt elhelyezkedni az ENSZ és az EBESZ különböző szervezeteinél, misszióiban, sokszor vezető beosztásban, ám a velük való hivatalos kapcsolattartásról, esetleges információcseréről senki sem gondoskodott. Az átszervezések során a békefenntartással foglalkozó intézményi rendszer részben megszűnt, részben pedig átalakult és ilyen módon is sok tapasztalt szakember áramlott ki a rendszerből. A korábban összegyűjtött dokumentációk, jelentések, térképek és egyéb anyagok feldolgozása nem történt meg, azok többségét megsemmisítették. Amikor a Magyar Honvédség nyugat-szaharai tevékenységével kapcsolatosan irattári kutatásokat végeztem, megdöbbenve tapasztaltam, hogy a misszióval kapcsolatosan keletkezett iratok jelentős része bezúzásra került, szinte csak véletlen folytán kerültek elő anyagok, sokszor magánkézből.

Persze ez a folyamat nem csak a Magyar Honvédségnél vagy a Rendőrségnél volt megfigyelhető, hanem a civil társadalomban is. Mivel a magyar külpolitika látványos érdektelenséget mutatott az afrikai kontinens ügyeivel kapcsolatosan, azok a szervezetek, amelyek korábban jelentős érdekeltséggel bírtak a földrész országaiban, lassan elhagyták azt, és más számukra kedvezőbb területeken próbáltak érvényesülni. Ekkor számolták fel a Gödöllői Tudományegyetem Trópusi Tanszékét is, amely az ELTE mellett akkoriban a hazai afrikai kutatók tudományos fellegvára volt. Az afrikai országokkal korábban meglévő kapcsolatrendszerek és adatbázisok szinte teljesen megszűntek. Ezt felismerve a Külügyminisztérium munkatársai megpróbáltak egy olyan adatbázist létrehozni, amelyben szerepeltek volna azok az afrikaiak, akik Magyarországon végeztek, vagy korábban gyümölcsöző gazdasági és egyéb kapcsolatokat építettek ki hazánkkal. Az adatbázis azonban a korábban említett problémák miatt nem valósulhatott meg, így a korábban meglévő kapcsolatok és információk jelentős része végleg elveszett a számunkra.

A változó biztonságpolitikai és gazdasági környezet transzformációinak hatására azonban az afrikai kontinens ismét felértékelődött mind az USA, a NATO, illetve az EU számára is, sőt, új szereplők – Kína, India, Oroszország, Japán és Brazília⁴ – jelentek meg a térségben, emiatt hazánk is egyre nagyobb szerepet vállal újfent az afrikai műveletekben.

---

⁴ Dowden, R.: *Africa, Altered States, Ordinary Miracles*. Public Affairs, New York, 2009. 484–508.

Különösen felértékelődött Észak-Afrika, a Maghreb régió, nem csak a migráció, a kábítószer- és fegyvercsempészet, vagy a különböző militáns iszlámszervezetek jelenléte miatt, hanem az ott lévő gazdasági potenciál, a gazdaságosan kitermelhető nyersanyagkincs – kőolaj, földgáz, különböző ásványi anyagok, halászat stb. – miatt is. A NATO oldaláról pedig biztonságpolitikai szempontokból növekedett meg a terület értéke, hiszen a Maghreb országai nem csak a NATO PfP programjában, vagy a Mediterrán Dialógusban játszanak fontos szerepet, de részt vesznek az al-Kaida észak-afrikai csoportjai elleni küzdelemben is.

Az erősödő magyar érdekeltséget jelzi az a tény is, hogy 2005-ben személyemben logisztikai tanácsadót küldtek az Afrikai Unió szudáni missziójába, Darfurba, majd pedig további két törzstisztet a Kongói Demokratikus Köztársaságba, később pedig egy tiszthelyettest az EU NAVFOR misszióba, illetve két tisztet és két tiszthelyettest az EU szomáliai kiképző missziójába. Mialatt Darfurban szolgáltam, a MOL jelentős koncessziós területet vásárolt Dél-Szudánban, de több más magyar gazdasági társulás is nyitott afrikai országokban irodát, vagy kezdtek vállalkozásokba a kontinensen. Emellett magyar segélyszervezetek – például a Baptista Szeretetszolgálat, ADRA, AHU – is egyre nagyobb részt vállalnak az afrikai humanitárius missziókban, nem csupán anyagi támogatással, de humanitárius munkások kiküldésével is. A hazai közéletben is megindult egy pozitív folyamat Afrikával kapcsolatosan, amelyet jelez az egyre több afrikai gazdasági és kulturális program hazánkban, illetve az afrikai témákban megjelenő könyvek, folyóiratok és tanulmányok. A politikusok, gazdasági és egyéb szakemberek egyre nagyobb információéhségét felismerve egyre több szervezet foglalkozik afrikai témákkal, kutatásokkal.⁵ A Pécsi Tudományegyetem például létrehozott egy olyan Afrika Kutatóközpontot, amelyet egyre inkább nemzetközi szinten is ismernek, elismernek. A Külügyminisztérium felkérésére ők szervezték meg a különböző magyar kormányzati szervek Afrikával, fejlesztéspolitikával és a globális kérdésekkel foglalkozó munkatársai, valamint Afrika-szakértők, diplomaták, civil szervezeti képviselők részvételével azt a konferenciát, ahol Magyarország Afrika Stratégiájának kidolgozásáról döntöttek, majd Tarrósy István vezetésével stratégiai ajánlásokat készítettek a kormányzat afrikai politikájához.⁶ Több egyetemen és főiskolán afrikai témákkal foglalkozó kurzusokat indítottak, illetve egyre több hallgató tárgyal diplomamunkájában Afrikával kapcsolatos kérdéseket. Sajnálatos módon a korábban megszerzett tudásanyagot, információkat nem sikerült megszerezni, azokat feldolgozni, így azok jelentős része elveszett, nemcsak a civil életben, hanem a Magyar Honvédségnél is. Afrikában 1989 és 2000 között 15 különböző műveletben vettek részt magyar katonák, illetve rendőrök, azonban egyik műveletről sem született komolyabb értékelés, tanulmány. Néhány cikk ugyan készült, azonban többségük tudományos értékkel nem rendelkezik. A hiányosságot felismerve a magyar katonai vezetés a Műveletirányító Központon belül létrehozott egy tapasztalat-

⁵ Suha György (szerk.): *Magyarország Afrika politikája, 2005 – 2008*. http://gepeskonyv.btk.elte.hu/adatok/Tortenelem/Afrikanisztika/MA/afrikakut2005-2008/06_suhaszerk_afrikama.pdf (Letöltés időpontja: 2018. május 20.).

⁶ Morenth Péter, Tarrósy István: *Stratégiai ajánlások Magyarország leendő afrikai fejlesztési stratégiájához*. Budapest-Pécs, 2010 – 2011. <http://www.ahu.hu/images/pdf/Afrikai-Strategiai-Ajanlasok.pdf> (Letöltés időpontja: 2018. május 20.).

feldolgozó osztályt, mely azonban ilyen anyagot még nem készített, később pedig más irányba indult el a szervezet. Időközben a Honvéd Vezérkaron belül vezetéssel létrehozásra került a Tudományos Kutatóhely,⁷ amely 2014 óta folyamatosan dolgozza fel az afrikai tapasztalatokat, amelyekről több könyvet, cikket publikáltunk, illetve azokat rendszerezve hozzáférhetővé tesszük mindazok számára, akik afrikai műveletekben képviselik Magyarországot, vagy akár „csak civilként” érdekli őket a régió. A következőkben azokat az afrikai műveleteket mutatom be, amelyekben magyar katonák vagy rendőrök szolgálatot teljesítettek.

Dr. habil. Besenyő János

---

⁷ A Honvéd Vezérkar Tudományos Kutatóhely honlapja: <https://www.hvktkh.hm.gov.hu/> (Letöltés időpontja: 2018. május 20.).

ENSZ műveletek magyar részvétellel

A legelső afrikai misszióink a namíbiai UNTAG (United Nations Transition Assistance Group)⁸ művelet volt, ahová 23 rendőrt küldtünk ki 1989-1990 között.⁹ A namíbiai művelet egy klasszikus polgári rendőri misszióknak indult, amely az alábbi tevékenységekre kapott felhatalmazást:

- Biztosítani, lebonyolítani és felügyelni a szabad választásokat;
- Az ellenségeskedések beszüntetésének, a tűzszüneti előírások betartásának és a szemben álló felek csapatainak – SWAPO, helyi fehér milíciák és a dél-afrikaiak – ellenőrzése, majd lefegyverzése;
- A dél-afrikai katonai és rendőri erők kivonásának ellenőrzése;
- az országhatárok ellenőrzése;
- politikai foglyok szabadon bocsátása, a menekültek hazatérésének biztosítása;
- az új namíbiai rendőrség támogatása, a törvények betartatásának ellenőrzése.

Namíbiáról azt kell tudni, hogy a Nagy Háborúig német gyarmat volt, de 1915-ben a Dél-Afrikai Unió megszállta és 1990-ig uralma alatt tartotta a területet. A helyi, főként baloldali érzületűekből álló Délnyugat-Afrikai Nemzetek Szervezete (South-West African People's Organisation, SWAPO) harcot indított a dél-afrikai kormány ellen az ország függetlenné válásáért. Emellett további két-három más politikai szerveződés is létezett az országban. Az ENSZ közvetítésével a szembenálló felek megállapodtak, hogy a misszió elvégzi a lakosság összeírását, segíti a választásokra való felkészülést, az ENSZ rendőri egysége – köztük a magyar rendőrök – pedig a dél-afrikai rendőrség és a katonai rendőrség¹⁰ megfigyelését kapta feladatkeppen. A dél-afrikaiak szakaszosan vonultak ki a megszállt területekről, amit a SWAPO harcosai rögtön birtokba is vettek. Ez egy ideig minden gond nélkül zajlott, de épp a magyar rendőri kontingens kiutazásának napján, 1989. április 10-én hajnalban történt egy komoly incidens,

⁸ Az UNTAG művelet honlapja: <https://peacekeeping.un.org/mission/past/untag.htm> (Letöltés időpontja: 2018. május 20.).

⁹ Az eredetileg 25 fős rendőri kontingensből csak három fő volt ténylegesen rendőr, akik mellé 11 álbiztonsági tisztet, és 11 külügyi szakembert vezényeltek. Ennek leginkább az volt az oka, hogy a rendőrség nem rendelkezett elegendő angolul kommunikálni képes rendőrrel, így más szervezeteiktől kellett „kölcsönkérni” embereket, hogy a legelső ENSZ misszióknban ne valljunk szégyent. A kontingens parancsnoka a Külügyminisztériumból érkezett, Gál Gáspár Tamás nagykövet lett, aki a misszió időtartamára alezredesi rendfokozatot kapott. A rendőrök feleltek a külügyesek és az állambiztonsági tisztak szakmai felkészítéséért, mivel azok a klasszikus rendőri tevékenységekről (igazoltatás, nyomrögzítés stb.) semmit sem tudtak. Később azonban előnyt jelentett a külügyes kollégák nyelvismerete, korábbi diplomáciai tapasztalataik. A csapat kiképzését a Rendőrtiszti Főiskolán szervezték meg. Besenyő János 2013, 412-423.

¹⁰ A Koevoet, amit a dél-afrikai rendőrség a SWAPO gerillák elleni harcra hozott létre, egyfajta csendőrség, de még inkább katonai szervezet volt. A Koevoet honlapja: <http://koevoet.webs.com/> (Letöltés időpontja: 2018. május 20.).

amikor az angolai határon a dél-afrikaiak agyonlőttek 300 SWAPO fegyverest, mivel azok az egyezményben megállapított határidő előtt vonultak be a területre. Ennek akkora nemzetközi visszhangja volt, sőt a még el sem kezdődött misszió megszüntetése is felmerült, hogy a magyarok csak április 23-án indultak el. Bár a magyarok még egy kommunista országot képviseltek, teljes mértékig semlegesek voltak, nem álltak a korábbi szövetséges, a SWAPO oldalára. Sem az akkori vezetéstől, sem kint nem kaptak semmiféle politikai instrukciót. Minden szinten azt kommunikálta az akkori vezetés, hogy függetlennek kell lenni, de ugyanezt várta el tőlük az ENSZ és minden más szervezet is, amely részt vett a békefolyamatban. A közrend fenntartása is a feladatuk volt, ezért az országot megszálló dél-afrikaiakkal közös járőrtevékenységet folytattak, többnyire terepjárókkal, de alkalmanként helikopterrel is. A járőrözés során folyamatosan ellenőrizték, hogy a lakosságot ne lehessen megfélemlíteni, valamint biztosították a különböző politikai gyűléseket, ahol az emberek szabadon kifejezhetik a véleményüket.

A misszió vezetősége három csoportra osztotta a magyar rendőri kontingenst, 13 fő került fel északra Opuwoba Varsányi Lajos rendőr százados parancsnoksága alatt, a másik csoport tagjai a Központi Régióban, Windhoekban maradtak, a harmadik csoport pedig Keetmanshoop-ban szolgált. A csoportokat a szakmai felkészültségük alapján a rendőrök irányították, bár a fővárosban lévő csoport gyorsan felbomlott, mivel a vezetőjük, Temesi László rendőr főhadnagy a misszió parancsnokságán kapott beosztást, az embereit pedig két-három táborba helyezték át. A déli csoport vezetője Gál Gáspár Tamás rendőr alezredes volt, aki rövidesen az egész déli régió parancsnoka lett. A magyar kontingens tagjai egy teljes évig szolgáltak a műveletben, majd annak befejezése után hazatértek. A rendőrök és a külügyesek visszatértek a korábbi pozíciójukba, de az állambiztonsági tisztakat – az időközben végbement rendszerváltás miatt – nyugdíjba helyezték, vagy leszerelték.¹¹

A következő műveletünk az angolai UNAVEM II. (United Nations Angola Verification Mission II)¹² misszió volt, amelyben 1991 júniusától 1995 februárjáig szolgáltak magyar katonák, majd később rendőrök is.¹³

---

¹¹ Besenyő János 2013, 421.

¹² Az UNAVEM II. művelet honlapja: <https://peacekeeping.un.org/mission/past/Unavem2/Unavem2.htm> (Letöltés időpontja: 2018. május 20).

¹³ Besenyő János 2013, 466–467.

A misszió az alábbi tevékenységekre kapott mandátumot:

- Békeszerződésben foglaltak betartatása;
- Tűzszünet előírásainak ellenőrzése;
- Az angolai rendőrség felügyelete;
- Választások megfigyelése és az eredmények hitelesítése;
- Mediáció a szembenálló felek között.

A misszió egy több évtizedig tartó polgárháborús időszakot zárt le. Az angolaiak 1960-ban kezdték meg a felszabadító harcukat a portugál gyarmatosítók ellen, majd 15 év harc után megszerezték a függetlenséget.¹⁴ Azonban az addig együtt működő három felszabadítási szervezet hamarosan egymás ellen fordult. A függetlenségét elnyerő új állam első kormányát adó MPLA szervezetét a szovjetek támogatták, az UNITA szervezetét a kínaiak, míg az FMLA az amerikaiak támogatását bírta. Az MPLA a nagyvárosokat és tengerpart vidékét – kivéve az északi olajmezőket – uralta. Az északi olajmezőket Sojó központtal az FMLA birtokolta. Ez a terület a Sojó és Vujics tartománynak az a része, amelyik Luandától észak, észak-keletre található. Az UNITA bázisát pedig az ország keleti része adta, Namíbiától fel, egészen a gyémántmezőig. Így mind a három frontnak megvolt a saját bázisa, és amikor „megkapták a függetlenséget” megindult a harc közöttük. Mivel az MPLA szállta meg Luandát, ők alakítottak kormányt, majd ezután szinte rögtön kirobbant a polgárháború. Így az új ország a háborúból nem békébe, hanem újabb konfliktusba került. Később a kubaiak is megjelentek, a segítségükkel a kormánycsapatok felszámolták az FMLA szervezetét, és megszerezték az angolai olajmezők nagy részét. A háborúban a szembenálló felek váltakozó sikerrel harcoltak. A hatalom egyedüli birtoklását egyik sem tudta megszerezni, még külföldi segítséggel sem, így a konfliktus az 1980-as évek végére-holtpontra jutott. Az MPLA és az UNITA is megpróbálták katonai győzelmet kicsikarni, ám az 1987 novembere és az 1988 márciusa között lezajló Cuito Cuanavale-i csata pátthelyzettel zárult, így a katonai stratégiák és a politikusok számára is egyértelművé vált, hogy a konfliktus megoldását katonailag nem képesek elérni, így tárgyalásokat kezdtek egymással.¹⁵ Végül 1988. december 22-én az Egyesült Nemzetek Szervezetének égisze alatt egyezett meg Angola, az Egyesült Államok, Szovjetunió, Kuba és a Dél-Afrikai Köztársaság New Yorkban. A New York-i megállapodás értelmében Angolából kivonultak a dél-afrikai és a kubai csapatok.

---

¹⁴ Besenyő János et al.: *Magyar katonák és rendőrök az ENSZ angolai békeműveleteiben*. A Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat Kiadványa, Budapest, 2013, 46–52.

¹⁵ Búr Gábor: *A szubszaharai Afrika története 1914–1991*. Kossuth Kiadó, Budapest, 2011, 171–172.

A portugál Bicesseben a „trojka” (USA, Oroszország, Portugália) támogatásával 1991-ben aláírt békeszerződés felügyeletét az érintett felek a világszervezetre bízta. A békeszerződésben a felek többek között rögzítették, hogy általános szabad választásokat tartanak, valamint nemzeti hadsereget hoznak létre, miután mind az UNITA-t, mind a kormánycsapatokat feloszlatják. A két fél abban állapodott meg, hogy a szembenálló csapatok „munka” nélkül maradt katonáit együttesen integrálják a nemzeti hadseregbe.

Ezek megvalósításában közreműködött 1989 januárjától 1991 májusáig az ENSZ Angolai Ellenőrzési Missziója (UNAVEM/United Nations Angola Verification Mission),¹⁶ majd ennek a mandátumának kibővítése után hozták létre az UNAVEM II műveletet, amely már az országban lebonyolítandó választásokat is felügyelte. A misszió vezetése bizalomerosztási okokból kisebb táborokat és megfigyelőpontokat állított fel az ország több részén, és a békefenntartók gyakoribb járőrözésekkel igyekeztek stabilitást biztosítani a polgári lakosoknak. Az UNAVEM II a Lubangóban felállított regionális parancsnokság mellett újabbakat létesített Huambo, Luena, Menongue, Saurimo és Uíge városaiban, és egy technikai misszió is érkezett a Világszervezet New-York-i központjából, amely az ENSZ BT számára fogalmazott meg javaslatokat a misszió jövőjével és működésével kapcsolatban. A misszió jelentését a Biztonsági Tanács 1994. december 4-én elfogadta, majd döntöttek az UNAVEM II. létszámának bővítéséről és mandátumának 1995. január 31-ig történő meghosszabbításáról. Habár a szembenálló felek között továbbra is megmaradt bizonyos feszültségek, a tüzszünetet betartották, a békefenntartók pedig a mandátumuknak megfelelően ellenőrizték a Lusakai Békemegállapodás betartását, illetve külön-külön is együttműködtek a kormánnyal és az UNITA helyi erőivel is. A 151 millió USD költségvetésű műveletben 350 fegyver nélküli katonai megfigyelő, 126 rendőr és 400 választási megfigyelő vett részt. A namíbiai választásokkal ellentétben a békefenntartók az angolai választások megszervezésében nem vettek részt, csak megfigyelőként voltak jelen. A megszokott ENSZ missziókhöz képest az UNAVEM II. ugyan kis létszámmal rendelkezett, de azt a célt, amelyre létrehozták – megfigyelés, ellenőrzés, tanácsadás és nem béketeremtés vagy kikényszerítés – sikeresen megvalósította. Az ENSZ az angolai művelettel kívánta bebizonyítani, hogy nagy költségvetés és robusztus haderő nélkül is képes lesz az ország helyreállítására, stabilizálására. Ezért is kaptak sokkal kevesebb pénzt, mint a szomszédos Namíbia, amelynek a költségvetése 430 millió USD volt. Talán ezért is hasonlította magát és a missziót az ENSZ főtitkár különleges megbízottja, Margaret Anstee egy DC-3 szállítógéphez, amely épp csak annyi üzemanyaggal rendelkezik, hogy repülni tudjon, azonban képtelen hatékonyan tevékenykedni.¹⁷ Ez az állítás a munka és elhelyezési körülményekre is igaz volt. Eleinte nagyon spártai körülmények között éltek a békefenntartók, de idővel kiépült a misszió, és sikerült minden táborba klimatizált lakósátrakat felállítani, amik komfortosabbak voltak.

---

¹⁶ Az UNAVEM művelet honlapja: <http://www.un.org/Depts/DPKO/Missions/unavem1/unavemi.htm> (Letöltés időpontja: 2018. május 13.).

¹⁷ Besenyő János 2013, 303–304.

Ennek ellenére a műveleti területen az igen eltérő életkörülmények miatt, a misszió vezetése 3-4 havonta rotálta a békefenntartókat, amelynek lényege az volt, hogy az összes táborot kategóriákba sorolták be. Amelyek a nagyvárosokban voltak – ahol a szállás és az ellátás minősége jó volt – az I. kategóriába kerültek, míg a világ végén található, ellátás szempontjából igen problémás helyek a III. kategóriába kerültek. Közöttük volt a II. kategória, ami inkább a III. kategóriának számított. A misszió vezetése mindig ügyelt arra, hogy aki az I. kategóriájú helyen szolgált, az lehetőség szerint a következő vezénylésekor a II. vagy a III. kategóriájú táborba kerüljön, és fordítva. Ebbe a műveletbe ajánlott fel katonákat és rendőröket Magyarország, amely már az 1980-as évek végétől figyelemmel kísérte az ENSZ afrikai tevékenységét,¹⁸ valamint az angolai rendezést, amelyet a Magyar Néphadsereg Vezérkar 2. Csoportfőnökség vezetője, Szűcs Ferenc altábornagy által 1988. szeptember 8-án Pacsek József altábornagnak küldött jelentés is bizonyít. Az igen részletes jelentés¹⁹ már foglalkozott egy esetleges magyar részvétellel a rendezésben, bár annak inkább a nehézségeit hangsúlyozta. Még 3 évnek kellett ahhoz eltelnie, hogy komoly megfontolás tárgyává tegyék az angolai rendezésben történő magyar részvételt, amelyre 1991-ben került sor.

Mivel az UNAVEM II művelet már a kelet-európai országokban bekövetkezett rendszer-váltás után kezdődött, ezért nem csak a „szocialista” hátterű angolai kormányerők, de a nyugati világ támogatását bíró lázadók is elfogadták a magyarokat és a konfliktusban semleges félként tekintették őket.²⁰ A műveletben szolgáló katonáknak és rendőröknek nem voltak fegyvereik, így amikor a vitatott eredményű választás után kiújultak a szembenálló felek közötti harcok, a Világszervezet a békefenntartók jelentős részét – köztük a magyarokat is – kivonta a műveleti területről.²¹

¹⁸ A magyar katonai vezetés már 1988 óta figyelemmel képviselte az ENSZ afrikai békeműveleteit, sőt a namíbiai műveletbe nagyobb létszámú egység kiküldésével is számolt. Végül nem katonák, hanem rendőrök mentek Namíbiába, de a Magyar Néphadsereg, majd Honvédség vezetői készültek a további lehetséges afrikai műveletekre. Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára (a továbbiakban: MNL OL), XIX-J-1-j, Namíbia, 1988, 003777.

¹⁹ A jelentés kitér az ország általános adataira, a katonai helyzetre, a térség katonai erőire, valamint a politikai rendezés esélyeire. (A jelentés száma: 79/19)

²⁰ A magyar kormány 1990-91 során portugál és dél-afrikai közvetítéssel kapcsolatot teremtett az angolai szocialista kormány ellenzékét vezető Jonas Malheiro Savimbiel, aki szintén támogatta a magyar békefenntartók részvételét az UNAVEM műveletben. MNL OL XIX-J-1-j, Angola, 1991, 002042, valamint MNL OL XIX-J-1-j, Angola, 1991, 001673. Emellett az angolaiak azt tapasztalták, hogy Magyarország Angolában csak épített, iskolákat, kórházakat, városi infrastruktúrát fejlesztett. Magyar követtség, kereskedelmi kirendeltség is működött kinn, de a korábbi magyar kormány csak gazdasági és kereskedelmi kapcsolatokat ápolt az angolaiakkal, fegyvert nem adott el nekik, bár angolai katonák tanultak a magyar katonai tanintézetekben. Ezt bizonyítja, hogy a leszerelési folyamat során egyetlenegy magyar fegyvert sem találtak a békefenntartók, mivel az ott használt fegyverek főként cseh, orosz, kínai és ukrán gyártmányúak voltak. Besenyő János: *Magyar katonák tevékenysége az angolai ENSZ-békeműveletekben*. In: Hadtudomány, 2014. XXIV. évfolyam/3-4. szám, 63–77. http://real-j.mtak.hu/1471/2/Hadtudomany_2014_3-4.pdf (Letöltés időpontja: 2018. május 20.).

²¹ 1993. január elején Angolában eszkalálódott a helyzet, ugyanis a választásokat elveszítő, így ellenzékbe került Savimbi úgy döntött, hogy visszamegy a bozótba, és újra kezdi a harcot a kormányzat ellen. Így az UNITA megszegté a korábbi tűzszüneti megállapodást. Ez nemcsak a kormányerők elleni támadásokat jelentette, hanem a békefenntartók táborai is tűz alá kerültek, mivel Savimbi választási csalással vádolta az ENSZ-et, és nem kívánatos személyekkel nyilvánította az UNITA által ellenőrzött területen lévő ENSZ katonai megfigyelőket. A Világszervezetnek ekkor közel 70 tábora és megfigyelőpontja (Team Site) működött Angolában, amelyből rövid időn belül csak 5 (a kormány által ellenőrzött területen) maradt működőképes, a többiből elüldözték a békefenntartókat. Besenyő János 2013, 305–306.

A katonák többsége a luandai parancsnokságra került, ahol azonban a feltételek nem voltak alkalmasak a jelentősen megnövekedett létszámú állomány megfelelő ellátására, így csökkentették azt. A „fölslegessé váltakat” Windhoekba, Namíbia fővárosába evakuálták, ahol két-három hetet töltöttek, majd egy részüket véglegesen kivonták, vagy átcsoportosították őket más missziókba. Ekkor került át az ENSZ mozambiki missziójába Varjú Gusztáv őrnagy, Katona István százados és több más magyar katona is, illetve Ruandába Makay Viktor százados. A létszámcsökkentés során haza, Magyarországra nem küldtek vissza senkit, kivéve azt a tisztünket, aki maláriával fertőződött meg, és gyógyulása a vártnál sokkal lassabban haladt.^{22,23} Az UNAVEM II. misszióban a Magyar Honvédség és a Rendőrség tisztjei közül 42 fő teljesített szolgálatot.²⁴

Az angolai magyar békefenntartók tevékenységét a kinti előljáróik olyan pozitívan értékelték, hogy az ENSZ főtitkára további békefenntartókat kért, az 1992 decemberétől 1994 decemberéig tartó ONUMOZ (United Nations Operations in Mozambique) elnevezésű mozambiki békeműveletbe,²⁵ amely a következő tevékenységekre kapott mandátumot:

- A kormány és a RENAMO által megkötött tűzszünet betartatása, ellenőrzése;
- Külföldi katonák kivonásának ellenőrzése és biztosítása;
- Különböző fegyveres csoportok lefegyverzése, a fegyverek begyűjtése;
- ENSZ és más nemzetközi szervezetek működtetésének biztosítása;
- Segíteni az infrastruktúra újjáépítését;
- Részvétel a választások lebonyolításában;
- Humanitárius tevékenység koordinálása, menekültkérdés.

---

²² Viszonylag kevés magyar katona tartózkodott még akkor kint, az előírt 1 évnek csak a kisebb részét töltötték le, így mindegyik vállalta a további szolgálatot az ENSZ más afrikai missziójában. Ebből a misszióból csak egészségügyi okok miatt repatriáltak (valamilyen okból kifolyólag korábban fejezi be egy adott személy a missziót) tisztet, fegyelmi okokból nem. Egyébként a magyar kontingens tagjai a legfegyelmesebbek közé tartoztak, ez részben a gondos kiválasztásnak is köszönhető.

²³ Besenyő János 2013, 162., 167., 213., 306-307.

²⁴ Mivel sem a Magyar Honvédség, sem pedig a Rendőrség nem rendelkezett még ebben az időszakban sem elegendő angolul beszélő tiszttel, így ismét a Külügyminisztérium állományából vezényeltek — segítségként — néhány főt a misszióba. A külügyi állomány a misszió időtartalmára tartalékos tiszti rendfokozatot kapott, de a tényleges munkáltatójuk továbbra is a Külügyminisztérium maradt. Besenyő János 2014, 63–77. http://real-j.mtak.hu/1471/2/Hadtudomany_2014_3-4.pdf (Letöltés időpontja: 2018. május 20.).

²⁵ Az ONUMOZ művelet honlapja: <https://peacekeeping.un.org/mission/past/onumoz.htm> (Letöltés időpontja: 2018. május 21.).

A békeművelet itt is egy több évtizedig tartó polgárháborús konfliktust zárt le, ugyanis az ország korábban portugál gyarmat volt, amit az 1975-ös „szegfűs forradalom” után a gyarmatosítók elhagytak. A hatalomátvételt követően azonnal megkezdődött a polgárháború a portugálok ellen korábban egységesen fellépő ellenzéki szervezetek között. Mozambik hivatalosan szocialista beállítottságú ország volt, erős szovjet támogatással. Persze nem mindenkinek tetszett Mozambik szocialista kormánya, így ellene az ellenzéki RENAMO közel 17 évig tartó fegyveres harcot indított. A polgárháború több ezer halottat és 3 millió menekültet „eredményezett”. Az egyik oldalon Szovjetunió, majd Kína volt a támogató, a másik oldalon pedig az Egyesült Államok, ill. később Dél-Afrika. Dél-Afrikának elemi érdeke volt, hogy környezetében ne legyenek szocialista országok, amelyek saját állami érdekeit, biztonságát fenyegetik. A dél-afrikaiak ellen egyébként Mozambikból és Angolából is több támadást hajtottak végre különböző fegyveres csoportok, így azok végig aktívan részt vettek a két ország eseményeiben. A polgárháború a hidegháború megszűnésével fejeződött be, hiszen a szovjetek egyre kevesebb támogatást adtak, és a szovjet katonai tanácsadókat is kivonták a térségből. Így magára marad a két ellenség fél, akik 1992. október elején Rómában – olasz közvetítéssel – tüzszünetet kötöttek, majd elindult a békefolyamat az ENSZ felügyelete alatt, amely békeműveletet indított az országban.²⁶ A misszió mandátumának célja a szabad és szabályos, nyilvános választások megtartása volt, ezután az ENSZ befejezte ottani tevékenységét. Természetesen segélyezéssel, támogatással, felkészítéssel, oktatással, tanácsadással továbbra is ott maradt a szervezet, de a leszerelésben és a választások előkészítésénél adódó feladatokkal a továbbiakban már nem foglalkozott. Annak érdekében, hogy a választások megvalósuljanak, fontos volt, hogy a fegyvereseket, a szemben álló erőket, csoportokat az ENSZ ellenőrzése alá vonja, ill. ezeket leépítse, leszerelje, „visszaintegrálja” a civil társadalomba, majd pedig létrehozza az új hadsereget. A misszió katonai része, beleértve a katonai megfigyelőket, alapvetően a fegyveres egységek és csoportok leszereléséért, míg a rendőrök az új rendőrség kiképzéséért, a közbiztonság megszilárdításáért feleltek.²⁷

Az ONUMOZ műveletben a Magyar Honvédség és a Rendőrség tisztjei közül 52 fő teljesített szolgálatot, akik közül többen is kulcspozíciókban kerültek a misszió parancsnokságára, illetve a katonai szektorok, vagy rendőr parancsnokságok élére.²⁸ A missziót az itthoni politikai és katonai vezetés is fontosnak tartotta, mivel abban az időben itt szolgált a legnagyobb létszámú magyar kontingens az afrikai kontinensen.

---

²⁶ Besenyő János: *Hungarian Peacekeepers in Africa and a Hungarian Perspective on the UN Mission in Mozambique*. Romanian Military Thinking, Military Theory and Science Journal of Romanian Armed Forces General Staff, No. 2, April-June 2011, 174–183. http://www.mapn.ro/smg/gmr/Engleza/Arhiva_pdf/2011/revis-ta_2.pdf (Letöltés időpontja: 2018. május 21.).

²⁷ Besenyő János 2013, 138–165., valamint Boda József: *A magyar rendvédelmi békefenntartás humán története*. In: Rendvédelem-történeti Füzetek, 2010. 18. évfolyam/21. szám, 13–23. http://epa.oszk.hu/02100/02176/00007/pdf/RTF_21_013-023.pdf (Letöltés időpontja: 2018. május 20.).

²⁸ Boda József 2007. május, 73–76.

Az is sokat jelentett, hogy a mozambiki azon kevés ENSZ misszió közé tartozott, amelynek a kitűzött céljait, mandátumát sikerült megvalósítani.²⁹

Még a mozambiki békefenntartó művelettel egy időben, 1993 szeptemberében indult el az ENSZ Libériai művelete, az UNOMIL (United Nations Observer Mission in Liberia), amely egészen 1997 szeptemberéig tartott.³⁰ A misszió létrehozását kiváltó libériai polgárháború 1989 decemberében kezdődött, amikor néhány libériai disszidens felkelést szervezett a kormányzat ellen. A Charles Taylor által vezetett Libériai Nemzeti Hazafias Front (The National Patriotic Front of Liberia –NPFL), hamarosan 10000 fegyverest sorakoztatott fel a kormánycsapatok ellen, és néhány héten belül az uralma alá hajtotta az ország nagy részét. A lázadók a teljes hatalmat nem tudták megszerezni az ország fölött, mivel több kisebb-nagyobb szakadár szervezet vált ki a NPFL szervezetből, akik nem csak a kormányzat, de egymás ellen is véres harcokat vívtak, főként a különböző javak – gyémánt, arany, kávé stb. – megszerzéséért. 1990-re az ország teljes anarchiába süllyedt, ekkor határozta el a Nyugat-Afrikai Államok Gazdasági Közössége (Economic Community of West African States/ ECOWAS), hogy egy békefenntartó műveletet (ECOMOG) indít az országba, ahol közben azonban kitört a polgárháború.³¹ Az országot akkor vezető Samuel Kanyon Doe elnököt egy, az NPFL szervezetéből kivált fegyveres csoport elfogta, majd 1990 szeptemberében kivégezték. A polgárháború az ország minden területére kiterjedt, mindenki mindenkivel harcban állt. Az NPFL csoportok az ECOMOG békefenntartóival, a libériai hadsereg egységei, a Független Libériai Nemzeti Hazafias Front (Independent National Patriotic Front of Liberia – INPFL), valamint a Doe híveiből álló a Libériai Demokráciáért Egyesült Felszabadítási Mozgalom (United Liberation Movement of Liberia for Democracy – ULIMO) fegyveres csoportjai, mind egymást, de legfőképpen a védtelen polgári lakosságot irtották.

---

²⁹ A misszió legnagyobb eredménye – az angolaival ellentétben – az volt, hogy a polgárháború nem újult ki. Az ONUMOZ képes volt regisztrálni és leszerelni a szemben álló felek katonáit, akik belefáradtak a 17 éves polgárháborúba, nem kaptak már külső támogatást sem, és komolyabb etnikai alapú konfliktus sem volt köztük. Talán ezért is volt egyszerűbb a szembenálló felek közötti megegyezés, mint Angolában. Patthelyzet alakult ki, a nagyvárosok és a fontosabb területek a kormány kezén voltak, míg a lázadók csak a gyéren lakott, kevésbé fontos területeket ellenőrizték. A békekötés után a nemzetközi közösség egyes országainak támogatásával elindult a rendezés, és ez gazdasági fejlődést, stabilitást hozott. Másrészt meg nem volt rossz a módszer, ahogyan az ENSZ leszerelte a fegyvereket. A regisztráció úgy zajlott, hogy a szembenálló felek mindegyikétől 20-20 % került leszerelésre. Például a kormány csak akkor ment bele a következő 20 %-os leépítés megkezdésébe, ha az ellenzék is lefegyverezte a maga a 20 %-át. A leendő új hadsereg katonáit Zimbabwéba irányították, és ott a britek képezték ki őket, így onnan pedig már egy egységes hadsereg jött vissza. Bár az elején – az angolai kudarcok miatt – a Világszervezet képviselői tartottak tőle, hogy kiújulnak a harcok, de a szembenálló felek tartották magukat a megállapodáshoz és ténylegesen lefegyverezték a csapataikat és a parlamentben vitatták meg a nézeteltéréseiket. Interjú Boldizsár Gábor ezredessel, 2011. december 09. Budapest.

³⁰ Az UNOMIL művelet honlapja: <https://peacekeeping.un.org/mission/past/unomil.htm> (Letöltés időpontja: 2018. május 21.).

³¹ Vinck, P., Pham, P., Kreutzer, T.: *Talking Peace: A Population-Based Survey on Attitudes about Security, Dispute Resolution, and Post-Conflict Reconstruction in Liberia*. Human Rights Center, University of California, Berkeley, 2011. http://www.peacebuildingdata.org/sites/m/pdf/Liberia_2011_Talking_Peace.pdf (Letöltés időpontja: 2018. május 22.).

1991 elején az ECOMOG tartotta ellenőrzése alatt Monroviát, a fővárost, az NPFL pedig az ország nagy részét, míg a többi frakció egy-egy kisebb térség fölött diszponált. A kialakult patthelyzet feloldására 1991 októberében az ECOMOG és az NPFL megállapodott a különböző fegyveres csoportok leszerelésében, valamint egy Átmeneti Egységkormány (Interim Government of National Unity – IGNU) létrehozásában, aminek a vezetésével Amos Sawyert bízták meg. A megállapodás azonban megbukott, mivel Taylor nem volt hajlandó lefegyverezni a csapatait, attól félve, hogy az ULIMO erők bosszút állnak rajta Doe haláláért. Az NPFL végül 1992 elején megkezdte a csapatainak lefegyverzését, de több helyen is harcba keveredtek az ECOMOG erőkkel, valamint a Sierra Leone-ból érkező ULIMO fegyveresekkel. Ezért szeptemberben átfogó támadást indítottak az ECOMOG erők.³² A NPFL fegyvereseinek jelentős része „kábitószerral bevetett” 8-10 éves gyerekek voltak, akik hihetetlen kegyetlenséggel harcoltak az ECOMOG ellen. Azokat a civil lakosokat, akik nem voltak hajlandóak önként csatlakozni az NPFL szervezetéhez, válogatott kínzásokkal végezték ki. A hónapokon át tartó ostrom során a fővárosban több ezer ártatlan civil vesztette el az életét, a közműveket lerombolták, a tömegközlekedés megszűnt, az emberek pedig éheztek. Az ECOMOG válaszul lebombázta az NPFL állásait, majd 1993 januárjában megtörte a blokádot és felszabadította Monroviát. Közben az ULIMO megszállta Nyugat- Libéria jelentős részét, de nem volt képes hatékonyan fellépni Taylor emberei ellen, mivel – etnikai okokból – kettészakadt. A két új erő, az ULIMO-J és az ULIMO-K véres harcot kezdtek egymás ellen és Taylor csapatai ellen is, így lassan felmorzsolódtak.³³

1993 júliusában az Átmeneti Kormány, az NPFL és az ULIMO-K megállapodtak a Libériai Nemzeti Átmeneti Kormány létrehozásáról, amelyet egy 5 tagú államtanács irányított, amelyben helyet kapott az említett szervezetek 1-1 képviselője, valamint 2 polgári személy. A szembeálló felek ismét békét kötöttek, de Taylor megint csak nem sietett lefegyverezni az embereit, így próbálva a hatalmát megőrizni. 1993 végére két újabb fegyveres csoport tűnt fel. Az egyik csoport a Libériai Béketanács (Liberian Peace Council – LPC), a másik pedig az ULIMO ellenes Lofa Védelmi Erők (Lofa Defense Force – LDF), akik nem tartották magukra nézve kötelezőnek a béke megállapodást, így újabb harcok robbantak ki. A Rooseveltt Johnson tábornok által vezetett ULIMO-J nem volt hajlandó letenni a fegyvert, így a tűzszünet nem valósult meg, mivel a szembeálló felek ismét harcot kezdtek egymással, az ország pedig ismét káoszba süllyedt. Ekkor kapcsolódott be közvetítőként az ENSZ, amely létrehozta az UNOMIL missziót, amelynek a mandátuma az alábbi tevékenységekre szólt:³⁴

---

³² Atkinson, P.: *The war economy in Liberia: a political analysis*. Overseas Development Institute, London, 1997. <https://odihpn.org/wp-content/uploads/1997/05/networkpaper022.pdf> (Letöltés időpontja: 2018. május 22.).

³³ Cook, N.: *Liberia: 1989-1997 Civil War, Post-War Developments, and U.S. Relations*. CRS Report, 2003. https://digital.library.unt.edu/ark:/67531/metacrs8431/m1/1/high_res_d/RL30933_2003Dec31.pdf (Letöltés időpontja: 2018. május 22.).

³⁴ Az UNOMIL mandátuma: <https://peacekeeping.un.org/mission/past/unomilM.htm> (Letöltés időpontja: 2018. május 22.).

- Cotonou Békeszerződésbe foglaltak betartatása;
- Tűzszünet ellenőrzése, valamint az ECOWAS támogatása;
- Lefegyverzési és leszerelési folyamatban való részvétel;
- Határrendészeti feladatok, csempészet felszámolása;
- Az ECOMOG támogatása, tűzszerészeti tevékenység;
- Az ENSZ és más humanitárius szervezetek munkájának segítése;
- Választások megszervezése és lebonyolítása.

A műveletbe – a korábbi jó tapasztalatok miatt – a Magyar Honvédség delegálhatott egy katonai tanácsadót, Forgács László ezredest, aki korábban az UNAVEM II. műveletben szolgált, majd a kritikussá váló biztonsági helyzet miatt kivonásra került. A magyar ezredes nem csak az ENSZ különmegbízottjának, Sir Trevor Gordon-Sommers katonai tanácsadójaként a libériai béketárgyalásokon, vagy a misszió előkészítéséért felelős munkacsoport vezetője volt, de az összes katonai vonatkozású döntés meghozatalában részt vett, javaslatait, tanácsait a New York-i ENSZ parancsnokság minden esetben elfogadta.³⁵ A misszió felállítását követően a missziót vezető tanzániai, O’Pande tábornok törzsfőnökeként szolgált, majd az egy éves szolgálatának letelte után 1993 karácsonykor visszatért Magyarországra. Bár a Világszervezet kért további magyar katonákat a műveletbe, az akkori politikai vezetés túl kockázatosnak tartotta azt, ezért újabb békefenntartókat nem küldtünk.

A libériai művelethez hasonlóan 1993 júniusában kezdődött meg az ENSZ Ugandai-Ruandai Megfigyelő Missziója, az UNOMUR (United Nations Observer Mission Uganda-Rwanda) művelet, amely 1994 szeptemberéig tartott.³⁶ Itt valójában nem Ugandáról, hanem Ruandáról szólt a művelet, de ehhez ismerni kell az akkori eseményeket. Bár Ruandában hasonló események zajlottak le, mint Angolában, teljesen más típusú műveletet indított ott el a Világszervezet. A korábban belga gyarmati függésben lévő Ruanda függetlenségének elnyerése óta folyamatos problémákkal küzdött a hutu és a tuszi népcsoportok közötti ellentétek miatt. 1959-ben a hatalmon lévő kormányt katonai puccsal megdöntötték, ennek következtében több tuszinak el kellett menekülnie az országból. Az 1973-as puccs idején hasonló események történtek. A menekültek többsége Ugandába ment, ahol az 1980-as évek végén megalapították a Ruandai Hazafias Frontot (RPF), amelynek fegyveresei 1990 októberében a határt átlépve több fegyveres támadást hajtottak végre ruandai (hutu) célpontok ellen. A következő évben a környező államok közvetítésével ugyan több tűzszüneti megállapodást kötöttek a szembenálló felek,

³⁵ Besenyő 2013, 254–269.

³⁶ Az UNOMUR művelet honlapja: <https://peacekeeping.un.org/mission/past/unomur.htm> (Letöltés időpontja: 2018. május 23.).

de azokat minden alkalommal megszegték, így a harcok tovább folytatódtak.³⁷ Egy újabb megállapodás nyomán az Afrikai Egység Szervezete (OAU) és Tanzánia 1992. július 22-én létrehozta egy 50 fős katonai megfigyelő csoportot (NMOG I), amely azonban képtelen volt megakadályozni a további ellenségeskedéseket. Ezután az OAU ismét tárgyalóasztalhoz ültette a szembenálló feleket, akik 1993 augusztusában ismét békét kötöttek, és aláírták az ezt szentesítő Arusha Megállapodást. Az egyezség megkötése után újabb, afrikai katonákból álló megfigyelő csoport (NMOG II) kezdte meg tevékenységét a határon. Azonban Ruanda és Uganda is inkább az ENSZ katonák jelenlétét preferálta volna, mivel szerintük az OAU nem volt képes hatékonyan betartatni a megállapodásokat. Ezt a kérésüket hivatalosan is megküldték a Világszervezet képviselőinek, akik 1993. június 22-én elfogadták a 846. sz. határozatot, amely létrehozta az ENSZ Ugandai - Ruandai Megfigyelő Misszióját (UNOMUR). A misszió az ugandai és ruandai határ mentén, kizárólag Uganda területén működhetett és a mandátumának megfelelően az alábbi feladatokat végezte:³⁸

- Határőrizeti misszió;
- Hutu-Tutszi fegyveres csoportok megfigyelése;
- Csempészet, fegyverkereskedelem visszaszorítása;
- Ellenségeskedések megakadályozása;
- Bizalomerősítő tevékenység;
- Arusha Békemegállapodás megkötésében való részvétel.

A misszió legfontosabb feladata az volt, hogy megakadályozza bármilyen fegyveres erő vagy fegyverzet (könnyűfegyverek, lőszer, illetve bármi, amit a hutu és tutszi népcsoportok fegyverként használhattak volna egymás ellen) bejutását Ruanda területére. Ezért a békefenntartók jogosultak voltak az utakon megállítani és átvizsgálni bármilyen Ruanda felé haladó járművet. Amennyiben tiltott eszközt találtak, azt elkobozták. A misszió tevékenységei közé tartozott még az OAU megfigyelő csoportjának támogatása, amelyet úgy oldottak meg, hogy az UNOMUR két logisztikai szakembere csatlakozott az afrikaiakhoz, és a továbbiakban az ő szervezetükön belül folytatták a tevékenységüket. Az UNOMUR megfigyelői azonban csak akkor települhettek ki a misszió területére, amikor az ENSZ megállapodást kötött a szembenálló felekkel, akik hozzájárultak a misszió működéséhez, illetve szavatolták a tagjainak biztonságát.

³⁷ Sellstrom, T., Wohlgemuth, L.: *The International Response to Conflict and Genocide: Lessons from the Rwanda Experience - Historical Perspective: Some Explanatory Factors*. The Nordic Africa Institute, Uppsala, Sweden, 1996. <https://www.oecd.org/derec/unitedstates/50189653.pdf> (Letöltés időpontja: 2018. május 23.).

³⁸ Az UNOMUR mandátuma: <https://peacekeeping.un.org/mission/past/unomurmandate.html> (Letöltés időpontja: 2018. május 23.).

A megállapodás megkötése egészen augusztus 16-ig húzódott. A misszió előkészítő törzse két nap múlva már meg is érkezett az ugandai-ruandai határtól alig 20 kilométerre található Kabale városába, ahol megkezdték az UNOMUR parancsnokság felállítását. Ebben a törzsben szolgált egy magyar tiszt, Makay Viktor százados is, akit Angolából vezényeltek át, majd mandátumának lejáratá után ugyanott folytatta a tevékenységét.³⁹ A misszió első tagjai szeptember végére érkeztek ki, és október elejére a teljes állomány (81 fő) elfoglalta a beosztását és megkezdte a munkát. A műveletben a már korábban említett századoson kívül négy magyar katonai megfigyelő teljesített szolgálatot.⁴⁰

Az UNOMUR békefenntartói a két legforgalmasabb határátkelőhelyen, illetve további három helyen ellenőrzőpontokat állítottak fel, ahol az átmenő forgalmat ellenőrizhették. Természetesen nem voltak képesek minden járművet átvizsgálni, csak a gyanúsokat. Az ilyen járművek kiszűrését segítették a mobil járőrök, akik dzsipekkel járták a határvidéket, és a főutakat elkerülő csempészekre vadásztak. Az ENSZ békefenntartók jelenléte miatt nem csak a csempészek száma csökkent radikálisan, de a határ mentén élők is nagyobb biztonságban érezték magukat. A misszió szerepe október 5-én megváltozott, ugyanis az ENSZ létrehozta az ENSZ Ruandai Segély Misszióját (United Nations Mission for Rwanda – UNAMIR), amely az Arusha Megállapodás betartatásáért, a tűzszünet ellenőrzéséért, a misszió területén folyó humanitárius tevékenységért felelt.⁴¹ Mivel a két művelet több területen is lefedte egymás tevékenységét, a Világszervezet vezetői úgy döntöttek, hogy az UNOMUR missziót beleolvasztják az ENSZ Ruandai Segély Missziójába. Erre azonban a ruandai helyzet gyors romlása miatt nem került sor. 1994. április 06-án ismeretlenek lelőtték azt a francia katonai repülőgépet, amely Juvénal Habyarimana ruandai elnököt, illetve Cyprien Ntaryamirát, Burundi elnökét szállította. A támadást senki sem élte túl. A szerencsétlenséget követően azonnal megindult az a három hónapon keresztül tartó vérengzés, amelynek során a hutu milíciák több mint 800000 tuzsit (köztük nőket, gyerekeket és idős embereket) illetve mérsékelt hutut gyilkoltak le. A népiirtás csak akkor fejeződött be, amikor az RPF fegyveres egységei elfoglalták a fővárost.⁴²

Amikor a népiirtás megkezdődött, az UNOMUR kiterjesztette tevékenységét a közös ruandai-ugandai határ teljes hosszára. A békefenntartók folyamatosan járőröztek, nemcsak gyalog vagy gépjárművel, hanem helikopterekkel is, sőt erősítést is kaptak. A műveletben szolgálók fedezték fel, hogy a ruandai kormány a zairei kormánytól kapott fegyvereket Bukavu és Goma városokból a Kivu-tavon keresztül hajókkal szállította Ruandába. Ugyancsak ők jelentették,

³⁹ Besenyő János: *Magyar békefenntartók tapasztalatai: Angola és Uganda*. In: Afrika Tanulmányok, 2011. V. évfolyam/4. szám, 112–127. <https://hu.scribd.com/doc/130556280/Magyar-bekefenntartok-tapasztalatai-Angola-es-Uganda> (Letöltés időpontja: 2018. május 23.).

⁴⁰ Mint korábban említettem az UNOMUR műveletben négy magyar békefenntartó tiszt teljesített szolgálatot: Józsa László alezredes, Kántor János őrnagy, Szabó László őrnagy és Labancz Imre őrnagy. Besenyő János 2013, 332–345.

⁴¹ Az UNAMIR művelet honlapja: <https://peacekeeping.un.org/mission/past/unamir.htm> (Letöltés időpontja: 2018. május 23.).

⁴² Sellstrom, T., Wohlgemuth, L. 1996. <https://www.oecd.org/derec/unitedstates/50189653.pdf> (Letöltés időpontja: 2018. május 23.).

hogyan az ugandai hadsereg egységei az RPF gerilláinak juttatnak fegyvereket a határon keresztül. A legnagyobb segítséget mégis az ENSZ által magára hagyott UNAMIR békefenntartóinak tudták nyújtani, ugyanis az ugandai Entebbe reptérről biztosították a Ruandában szolgálóknak szükséges logisztikai támogatást. A reptérre érkező élelmiszert, vizet és felszerelést kocsikra rakták, majd a konvojokkal Kigaliba indultak. Ők mentették ki az UNAMIR sérült katonáit és több menekültet is Ruandából.⁴³

1994 júniusában az ENSZ főtitkár javasolta a misszió felszámolását, mivel véleménye szerint egy éppen zajló polgárháborúban a határ menti járőrözésnek nincs sok értelme. A misszió mandátumát szeptember 21-ig hosszabbította meg, de már augusztusban megkezdték a művelet megszüntetését. Augusztus 15-én az UNOMUR létszámát 55 főre csökkentették, majd hónap végére 46, és szeptember 21-én már csak 34 katona tartózkodott a műveleti területen, ekkor végleg megszűnt az UNOMUR.

A mozambiki misszió sikeres befejezésével egyidejűleg 1994. december 8-án az ENSZ BT elfogadta a 966 sz. határozatot, amely 1995. február 8-ig hosszabbította meg a korábbi angolai (UNAVEM II.) misszió mandátumát, és felkérte a főtitkárt, hogy tegyen javaslatot egy új művelet megindítására, amely felválthatná azt. A főtitkár 1995. február 1-jén tette le az UNAVEM III. megalapításával kapcsolatos terveit az ENSZ BT elé, illetve jelentős létszámemlést hajtottak végre az angolai békefenntartók állományában. A tervezetet a Tanács elfogadta, és a 976. sz. határozattal 1995. február 8-i hatállyal megalapították az UNEVEM III. (United Nations Angola Verification Mission III.) műveletet, amely a békefolyamat támogatását, a Lusakai Békemegállapodás előírásainak és az ENSZ BT határozatainak betartásáért felelt.⁴⁴ Itt nemcsak fegyvertelen békefenntartók, hanem rendőrök és fegyveres katonák is szolgáltak. A korábbi műveletben ugyanis még csak fegyvertelen katonai és rendőri megfigyelők voltak, de a polgárháború ismételt kirobbanása után az ENSZ már fegyveres katonai egységeket (Force Protection Units) – először 6 dandárt, majd 6 zászlóalj – állomásoztatott Angolában. Minden katonai körzetben egy-egy zászlóalj állomásozott, amelyeket századonként telepítettek le a fontosabb helyeken a katonai megfigyelőkkel és a rendőrökkel közös táborokban. A fegyveres egységeknek saját parancsnoki rendszere volt, akiknek a békefenntartók nem adhattak utasítást, de szorosan együttműködtek velük. Ekkor ugyan már nem voltak kötelező rotációk, mint az UNAVEM II. műveletben, mivel az azt követő öt-hat év alatt annyit fejlődött a misszió, hogy a táborok közel azonos életkörülményeket és ellátást tudtak biztosítani a békefenntartóknak. Ide, ebbe az új műveletbe kért az ENSZ Békefenntartási Igazgatósága ismét magyar katonákat és rendőröket,⁴⁵ ahol azok alábbi tevékenységeket végezték:

⁴³ Besenyő János 2011, 112–127. <https://hu.scribd.com/doc/130556280/Magyar-bekefenntartok-tapasztalatai-Angola-es-Uganda> (Letöltés időpontja: 2018. május 23.).

⁴⁴ Az UNAVEM III. művelet honlapja: <https://peacekeeping.un.org/mission/past/unavem3.htm> (Letöltés időpontja: 2018. május 23.).

⁴⁵ Az UNAVEM II. műveletben 11 magyar rendőr és 7 katona teljesített szolgálatot. Besenyő 2013, 469–470.

- A Lusakai Egyezménybe foglaltak betartatása;
- Tűzszünet előírásainak ellenőrzése;
- Az állami adminisztráció kiépítésének támogatása;
- UNITA átalakítása fegyveres csoportból politikai párttá;
- A fegyveres csoportok és a civil lakosság leszerelése és lefegyverzése – DDR programok.

Az UNAVEM III. misszióban a Magyar Honvédség és a Rendőrség hivatásos állományából – tisztek és tiszthelyettesek – közül 18 fő teljesített szolgálatot.^{46,47} Ez a művelet 1997 júniusában fejeződött be, illetve alakult át MONUA (United Nations Observer Mission in Angola) néven,⁴⁸ amelyben szintén szolgált 13 magyar katona és 13 rendőr.⁴⁹ A MONUA a következő tevékenységekre kapott mandátumot:

- Az állami közigazgatás újjáépítésének ellenőrzése;
- elősegíteni és ellenőrizni az UNITA szervezeti egységeinek a beolvadását az új kormányba, haderőbe;
- Az UNITA haderő felszámolása, a bázisok felszámolása, a fegyveresek lefegyverzése, majd visszaillesztése a civil életbe;
- A tűzszüneti megállapodás előírásainak ellenőrzése, betartatása;
- Az angolai rendőrség semlegességének biztosítása, az UNITA biztonsági erőinek beolvasztása országos és helyi szinten a rendőrség állományába;
- Fegyverek begyűjtése, megsemmisítése;
- Az emberi jogok biztosítása a lakoságnak, a civil társadalom kiépítése, támogatni a különböző civil szervezetek létrejöttét, működését;
- Humanitárius szervezetek munkájának támogatása, a rászorulóknak segélyezésének koordinálása.

⁴⁶ A missziókban szolgálók létszáma itt is és a többi misszióban is csak hozzávetőleges becslés – az ott szolgálók beszámolóin alapul – mivel a műveletekkel kapcsolatos iratokat nem őrizték meg, azokból csak nagyon ritkán, magánkézből kerül elő néhány.

⁴⁷ Érdekes módon a misszió honlapja csak 10 katonai megfigyelőről és 7 rendőrrel tud, míg a magyar jelentések, illetve a misszióban szolgálók visszaemlékezései szerint 11 rendőr és 7 katona szolgált a műveletben. *UNAVEM III facts and figures as of 30 June 1997*. https://peacekeeping.un.org/mission/past/unavem_f.htm (Letöltés időpontja: 2018. május 23.).

⁴⁸ A MONUA művelet honlapja: <https://peacekeeping.un.org/mission/past/monua/monua.htm> (Letöltés időpontja: 2018. május 24.).

⁴⁹ Besenyő János 2013, 470.

A következő afrikai művelet ahol magyar katonák kerültek szolgálati beosztásba, az 1991-ben indult az ENSZ Nyugat-szaharai Népszavazási Missziója (MINURSO/United Nations peacekeeping mission in Western Sahara)⁵⁰ lett, ahol magyar rendőrök már 1997 és 2001 között szolgáltak,⁵¹ de az első magyar békefenntartó katonák csak 2000-ben kerültek ki a műveleti területre.⁵²

Az évtizedekig tartó konfliktus a nyugat-szaharai területek gyarmatosításával kezdődött, amit a spanyolok 1886-ban kezdtek elfoglalni, de teljesen megszállni valójában csak 1934-re tudták, majd az általuk irányított területet hivatalosan is elnevezték Spanyol Szaharának. Ez időszak alatt a spanyolok többször kerültek fegyveres konfliktusba a függetlenséget akaró őslakosokkal, aminek következtében részleges önrendelkezési jogot adtak az itt élőknek. Ennek ellenére nem tudták megtartani a gyarmatukat, így 1976-ban véglegesen elhagyták a területet, amit Marokkó és Mauritánia azonnal megszállt.⁵³ A helyi lakosok jelentős részét képviselő Polisario (Frente Popular para la Liberacion de Saguia El-Hamra y Rio de Oro) háborút hirdetett a két ország ellen, majd pár évnyi háborúskodás után békét kötött az addigra teljesen legyőzött Mauritániával. A nagyobb létszámú és jobban felszerelt marokkóiakkal azonban már nem bírt el a szervezet, így a gerilla taktikát alkalmazó Polisario hátrányba került. Miután a marokkóiak kiépítettek egy, a kínai fallal vetekedő erődrendszert, amely tartós oltalmat nyújtott az általuk elfoglalt területeknek, így a szembenálló felek között egyfajta patthelyzet alakult ki.⁵⁴

1985-ben az ENSZ főtitkára, az Afrikai Egység Szervezetével (Organisation of African Unity, OAU) közösen tervezett egy missziót, ami a terület végleges sorsának rendezését tűzte ki céljául. A tervezett misszióval mind a Marokkói Királyság, mind a Polisario egyetértett, de csak 1988. augusztus 30-án sikerült megállapodniuk. 1990-ben az ENSZ főtitkára egy jelentést (S/21360) juttatott el az ENSZ Biztonsági Tanácsának, amely egy már teljes egészében kidolgozott terv volt, és lehetőséget kínált az évek óta eszkalálódott fegyveres konfliktus békés megoldására. A tervezetet a tanács 1991. április 29-én a 690-es határozat alatt elfogadta, amellyel egyben elhatározták egy a terület végleges hovatartozását elősegítő ENSZ misszió létrehozását.⁵⁵ Ez a terv egy átmeneti időszakot biztosított, amely alatt a főtitkár különleges megbízottja (Special Representative of the Secretary-General, SRSG) kapott megbízást arra, hogy a misszió

⁵⁰ A MINURSO művelet honlapja: <http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/minurso/> (Letöltés időpontja: 2018. május 24.).

⁵¹ Ez időszak alatt 25 magyar rendőr szolgált a MINURSO állományában.

⁵² 2018 augusztusáig a szerző számításai szerint 106 magyar katona szolgált békefenntartóként a MINURSO állományában.

⁵³ Besenyő János: *Peacekeeping mission in Maghreb: The MINURSO*. Tradecraft Review, Periodical of the Military National Security Service, No. 1 (Special Issue), 2012, 125–144. http://knbsz.gov.hu/hu/letoltes/szsz/2012_1_spec.pdf (Letöltés időpontja: 2018. május 24.).

⁵⁴ Besenyő János: *Guerrilla Operations in Western Sahara: The Polisario versus Morocco and Mauritania, Connections*. The Quarterly Journal, Volume 16, No. 3, Summer 2017, 23–45. <http://connections-qj.org/article/guerrilla-operations-western-sahara-polisario-versus-morocco-and-mauritania> (Letöltés időpontja: 2018. május 24.).

⁵⁵ Mészáros Zsolt: *A Maghreb palesztinjai: a nyugat-szaharai konfliktus a világpolitikai érdekek árnyékában*. In: Külügyi Szemle, 2009. 4. szám/tél, 151–182. http://kki.hu/assets/upload/Kulugyi_Szemle_2009_04_A_Maghreb_palesztinjai_a.pdf (Letöltés időpontja: 2018. május 24.).

összes felmerülő kérdéseivel, illetve a terület jövőjével kapcsolatos majdani „népszavazással” kapcsolatos döntéseket előkészítse és lebonyolítsa. A kérdés az volt, hogy a terület lakosai arról döntenek, hogy független államként vagy Marokkóba integráltan kívánják-e a továbbiakban élni. A megbízott feladatai közé tartozott a misszióba tartozó civil alkalmazottak, katonák és rendőrök irányítása, illetve a menekültek visszatérését kezelő iroda létrehozása és működtetése. Az eredeti tervekben a MINURSO tervezett létszámában 800-1000 civil alkalmazott, 1700 katonai megfigyelő és egy 300 fős rendőri egység szerepelt, de végül a tényleges létszám ennek csak a töredéke lett. A MINURSO a következő tevékenységekre kapott mandátumot:⁵⁶

- Tűzszünet ellenőrzése, az ENSZ jelenlét demonstrálása;
- A marokkói csapatok és a Polisario Front közötti tűzszünetesértékek regisztrálása;
- A csapatok létszámának, diszlokációjának és a változásoknak a nyilvántartása;
- Aknák, gránátok és más robbanószerkezt megjelölése, a felek tájékoztatása a koordinátákról;
- Jó kapcsolat kialakítása és ápolása a szembenálló felekkel.

A nyugat-szaharai misszióban jelenleg egy hét fős magyar katonai kontingens teljesít szolgálatot, de 2002 és 2005 között, három éven keresztül Száraz György vezérőrnagy irányította a MINURSO katonai komponensét. Száraz tábornok, és általában a magyar katonák munkáját az ENSZ több esetben is kimagasló színvonalúként értékelte.⁵⁷

Bár a rendőrök elhagyták a nyugat-szaharai műveletet, 2003-ban ismét felkérést kaptak a Világszervezettől, hogy a Sierra Leone-i ENSZ Misszióba (UNAMSIL / United Nations Mission in Sierra Leone)⁵⁸ küldjünk rendőrtiszteket. A hosszabb egyeztetés után végül egy magyar rendőrtiszt, Varga Zoltán utazott ki, aki a misszió biztonsági szolgálatának a koordinációs részlegében, a Bevetésirányítási Központban ügyeletes tisztként szolgált, majd később az ügyeletes tiszti csoport parancsnoka lett.⁵⁹

A magyar rendőr kiérkezésekor szembesült azzal, hogy a függetlenségét 1961-ben elnyert, ásványkincsekben igen gazdag országot az 1991 és a 2002 között zajló polgárháború milyen mértékben tette tönkre. Az országban dúló korrupciót és gyakori katonai puccsokat megelőző

⁵⁶ A MINURSO mandátuma: <https://minurso.unmissions.org/mandate> (Letöltés időpontja: 2018. május 24.).

⁵⁷ Besenyő János: *Nyugat-Szahara magyar szemmel – interjú Száraz György vezérőrnaggyal*. In: *Afrika Tanulmányok*, 2014/őszi. VII. évfolyam/3. Szám, 105–120.

⁵⁸ Az UNAMSIL művelet honlapja: <https://peacekeeping.un.org/mission/past/unamsil/UnamsilRS.htm> (Letöltés időpontja: 2018. június 01.).

⁵⁹ Boda József 2007. május, 98–99.

Egységes Forradalmi Front (RUF / Revolutionary United Front), Foday Sankoh vezetésével harcot indított az akkori kormány ellen, amely hamarosan egy helyi és regionális konfliktusba torkollott, amely káoszba taszította az országot. Bár több módon próbálták stabilizálni az ország helyzetét, a helyi és a regionális (Afrikai Egységsszervezet, Nyugat-Afrikai Államok Gazdasági Közössége) erők kudarcot vallottak. A kormányzat által segítségül hívott nyugat-afrikai intervenciók egységei békeművelet (ECOMOG / Military Observer Group) sem váltották be a hozzájuk fűzött reményeket, ezért 1998 júniusában a Világszervezet létrehozta az ENSZ Megfigyelő Misszióját Sierra Leonében (UNOMSIL / United Nations Observer Mission in Sierra Leone),⁶⁰ amit 1999. október 22-én a kibővített létszámmal és mandátummal bíró UNAMSIL művelet váltott fel. Az új művelet az alábbi tevékenységekre kapott felhatalmazást:

- Együttműködni Sierra Leone kormányával és a békemegállapodásban érintettekkel a szerződés implementációjával kapcsolatban;
- Támogatást nyújtani Sierra Leone kormánya számára a lefegyverzési, leszerelési és reintegrációs terv megvalósításában;
- Ennek megfelelően UNOMSIL-jelenlét létrehozása stratégiai/kulcsfontosságú Sierra Leone-i helyszíneken, ideértve a lefegyverzési/átvevő és leszerelési központokat;
- Az ENSZ személyzet biztonságának és szabad mozgásának biztosítása;
- A tűzszünet betartásának ellenőrzése, figyelembe véve, hogy megfelel-e az 1999. május 18-i (S/1999/585 melléklet) tűzszüneti egyezményben foglaltaknak;
- Támogatni a feleket a bizalomépítési folyamatok építésében és azoknak a fenntartásában;
- A humanitárius támogatások teljesítésének elősegítése;
- Az ENSZ civil tisztviselőinek munkájának támogatása, beleértve a Főtitkár Különleges Megbízottjának és munkatársainak, az emberi jogi és polgári ügyek tisztviselőinek támogatása;
- A felkérésnek megfelelően, támogatás nyújtása a választásokkal kapcsolatosan, mely a jelenlegi Sierra Leone-i alkotmányba foglaltak szerint kerülnek lebonyolításra.

---

⁶⁰ Az UNOMSIL művelet honlapja: <https://peacekeeping.un.org/mission/past/unomsil/Unomsil.htm> (Letöltés időpontja: 2018. június 01.).

Ezen lépéseknek köszönhetően a szembenálló felek végül 1999. július 7-én megkötötték a Loméi Egyezményt, elkezdték lefegyverezni a RUF fegyvereseit és végrehajtani a béke-megállapodásban foglaltakat. A 2002-es demokratikus választások után az ország elnöke kijelentette, hogy a polgárháború végleg lezárult, majd a stabilizálódó helyzetnek köszönhetően az ENSZ is elkezdte csökkenteni a misszió létszámát, majd 2006 elején felszámolta azt. A magyar rendőrtiszt egészen eddig, három éven keresztül dolgozott a misszióban.⁶¹

A következő afrikai művelet, ahova magyar rendőrtiszt került kiküldésre a 2004. február 27-én megindított ENSZ Elefántcsontparti Művelete (ONUCI / United Nations Operation in Côte d'Ivoire) volt,⁶² ahol 2009-ben Less Ferenc rendőr százados képviselte Magyarországot, aki a helyi rendőrök kiképzéséért felelt. A misszió az ENSZ által vezetett (MINUCI/United Nations Mission in Côte d'Ivoire) műveletet váltotta fel 2004. április 04-étől. A Világszervezet ezzel a művelettel igyekezett konszolidálni az 1960-ban francia gyarmati függésből önállóvá vált országban kialakult polgárháborús helyzetet. Amikor Elefántcsontpart elnyerte a függetlenségét, az első elnök, Félix Houphouët-Boigny vezetésével egy komoly gazdasági fejlődésen ment keresztül az ország, annak ellenére, hogy az elnök egypártrendszert vezetett be és hozzá hű klientúrárendszert épített ki. Azonban az 1980-as évek elején a gazdasági recesszió, valamint a több éven keresztül tartó aszály komoly gazdasági visszaesést produkált, amely társadalmi elégedetlenséghez vezetett. Bár az elnök meggyengült, de a hatalmat megtartotta majd az 1993-ban bekövetkezett halála előtt kinevezte utódjává Henri Konan Bédiét, aki elődje politikáját folytatta, azzal a különbséggel, hogy tudatosan konfliktusokat szított a különböző etnikai csoportok között.⁶³ Bár az ország gazdasága ismét emelkedő pályára állt, az etnikai villongások, valamint az elnök ellenlábasainak tekintett katonai vezetők leváltása miatt 1999-ben Robert Guéi tábornok vezetésével puccsot hajtottak végre. Béide Franciaországba menekült. A 2000-ban történt választások után a katonai kormányzattól a Laurent Gbagbo által vezetett formáció vette át a hatalmat, de a választások után zavargások törtek ki, amelyekben több száz ember vesztette életét. Gbagbo kormányzata annyira népszerűtlen volt, hogy 2002. szeptember 19-én fegyveres lázadás tört ki a fővárosban és az ország több területén is. Bár a kormányzat hatalmon maradt, a muszlimok érdekeit képviselő lázadók (Forces Nouvelles de Côte d'Ivoire) az ország északi területeit megszerzték. A további harcokat az országba küldött francia csapatok beavatkozása (Opération Licorne) és egy demarkációs vonal létrehozásával igyekeztek megakadályozni.⁶⁴ Végül nemzetközi nyomásra tárgyalásokat kezdtek az egymással szembenálló erők és 2003 januárjában egy nemzeti egységkormány megalakításáról döntöttek, amely – még

⁶¹ Boda József 2007. május, 98-99.

⁶² Security Council Resolution 1528 (2004) [http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1528\(2004\)](http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1528(2004)) (Letöltés időpontja: 2018. június 01.).

⁶³ Basse, R. J.: *An assessment of impact of neglect of history on political stability in African countries: The case of Cote d'Ivoire*. African Journal of History and Culture, Volume 6, No. 9, 149–163, November 2014. http://www.academicjournals.org/article/article1411979036_Basse.pdf (Letöltés időpontja: 2018. június 01.).

⁶⁴ Johnson, David E. et al.: *Preparing and Training for the Full Spectrum of Military Challenges: Insights from the Experiences of China, France, the United Kingdom, India, and Israel*. Santa Monica, Arlington, Pittsburg, Rand Corporation, 2009, 97–104.

az ENSZ (MINUCI/United Nations Mission in Côte d'Ivoire),⁶⁵ az ECOWAS és a francia csapatok segítségével – azonban képtelen volt stabilizálni az országot. A súlyosbodó helyzetre tekintettel 2004-ben evakuálták az országban tartózkodó külföldi állampolgárokat, valamint létrehozták a békemegállapodás betartására az ENSZ műveletet, amely a Sierra Leone-i és a libériai ENSZ műveletekkel, valamint a francia csapatokkal együttműködve tevékenykedett.⁶⁶ A misszió az alábbi mandátummal bírt:

- ellenőrizni a szembenálló felek között megkötött békeszerződés betartását, valamint a konfliktusban levő erők tevékenységét;
- részt venni a szembenálló erők lefegyverzésében és leszerelésében, valamint gondoskodni a fegyverek hazatéréséről, a civil társadalomba történő visszaintegrálásukról, letelepítéséről (DDR programok);
- Az ENSZ alkalmazottak, intézmények valamint a polgári lakosság védelme;
- A humanitárius tevékenység – menekültek visszatelepítése, stb. – támogatása;
- A békemegállapodás elősegítése;
- Az emberi jogok betartása, biztosítása;
- Közrend és a közbiztonság helyreállítása;
- Segíteni a helyi igazságszolgáltatási szervek átalakítását, kiképzését.

Az erőfeszítések ellenére 2004 novemberében a harcok ismét kiújultak, amelynek következtében a francia csapatok és a kormány erők között több halálos áldozattal járó összecsapás történt. Végül a különböző egyeztetéseknek, valamint a nemzetközi közösség nyomásgyakorlása következtében a kormány és a lázadók 2007. március 4-én békét kötöttek, aminek nyomán Guillaume Soro, a lázadók vezére miniszterelnök lehetett, míg Gbagbo megőrizhette az elnöki pozícióját. Ez idő alatt az ENSZ támogatásával igyekeztek újjáépíteni az ország közigazgatását és végrehajtani a Biztonsági Szektor reformját. 2010-ben újabb választás történt, ahol Alassane Ouattara nyert, de a korábbi elnök vitatta az eredményeket, így egyszerre két elnök tette le egy időben az esküt. A konfliktus nem sokáig váratott magára. 2011 elején újabb fegyveres összecsapások törtek ki a két elnök támogatói között, amelyben a francia és az ENSZ támogatását bíró Ouattara nyert meg, így Gbagbo-t végül eltávolították a hatalomból. A magyar rendőrtiszt 2009-ben kezdte meg a szolgálatát egy hat fős nemzetközi mobil kiképző

⁶⁵ A MINUCI művelet honlapja: <https://peacekeeping.un.org/mission/past/minuci/index.html> (Letöltés időpontja: 2018. június 01.).

⁶⁶ A műveletet eredetileg egy éves időtartamra hozták létre, de végül többszöri hosszabbítással, mandátumbővítéssel egészen 2017. június 30.-g működött. Az UNOCI művelet honlapja: <https://peacekeeping.un.org/mission/past/unoci.shtml> (Letöltés időpontja: 2018. június 01.).

csoport tagjaiként és a legfontosabb feladata az ENSZ által létrehozott 350 fős rendőri kontinensében tevékenykedő Formalizált Rendőri Egységek (FPU) kiképzése, felkészítése volt.⁶⁷

A következő művelet, ahova magyar rendőrt küldtünk misszióba a Maliban 2013-ban létrehozott Többdimenziós ENSZ-misszió Mali stabilizációjáért (MINUSMA / Mission Multidimensionnelle Intégrée des Nations Unis pour la Stabilisation au Mali) művelet volt.⁶⁸

A misszió megindításának oka a már korábban is komoly problémákkal küszködő országban 2012-ben kitört tuareg felkelés volt.⁶⁹ Ezt különféle muszlim terrorcsoportok támogatták, mint például az AQIM, a MUJAO vagy az Ansar Dine, és ennek következtében kikiáltották az egyetlen állam által el nem ismert Azawad köztársaságot, amely magába foglalta Mali északi területeit. A lázadóktól folyamatosan vereséget szenvedő kormánycsapatok – az ország belső gyengeségei, a korábbi katonai puccsok és a politikai ellentétek következtében – képtelenek voltak visszafoglalni az elszakadt területeket, stabilizálni az államot, így a kormányzat a korábbi gyarmatosító hatalomtól, Franciaországtól kért katonai segítséget. A francia expedíciós erők az „Operation Serval” művelet keretében visszaszorították a tuaregeket, valamint a velük harcoló terrorista csoportokat,⁷⁰ majd megkezdődött a terület lassú pacifikálása, amelyben a franciákon kívül részt vettek az ENSZ, ECOWAS,⁷¹ valamint az Európai Unió⁷² által indított békeműveletek is. A misszió az alábbi feladatokra kapott mandátumot:⁷³

- Stabilizálni a kulcsfontosságú városokat és helyreállítani az állam integritását;
- Támogatni az átmeneti útiterv végrehajtását, beleértve a nemzeti politikai párbeszédet és a választási folyamatot;
- Védelmet nyújtani a polgári lakosságot és az ENSZ alkalmazottakat;

---

⁶⁷ Less Ferenc: *A politikai demonstrációk demokratikus rendőri tömegkezelésének kérdései*. Doktori (PhD) értekezés, Nemzeti Községi Egyetem, Budapest, 2016.

http://archiv.hhk.uni-nke.hu/uploads/media_items/less-ferenc-a-politikai-demonstraciok-demokratikus-rendori-tomegkezelesenek-kerdesei.original.pdf (Letöltés időpontja: 2018. június 01.).

⁶⁸ A MINUSMA művelet honlapja: <https://minusma.unmissions.org/en> (Letöltés időpontja: 2018. június 01.).

⁶⁹ Arieff, A.: *Crisis in Mali*. Congressional Research Service, January 14, 2013, <https://fas.org/spp/crs/row/R42664.pdf> (Letöltés időpontja: 2018. június 01.).

⁷⁰ Vecsey Mariann: *Maliból jelentik*. In: Kaló Ferenc (szerk.): *Napjaink biztonsági kihívásai, veszélyei és fenyegetései, Tanulmányok a Biztonságpolitikai Szakkollégium tagjainak írásaiból*. NKE Szolgáltató Non-Profit Kft, Budapest, 2016, 129–143. https://www.researchgate.net/profile/Mariann_Vecsey2/publication/310776085_Malibol_jelentik/links/5836dea208aed45931c8072e/Malibol-jelentik.pdf (Letöltés időpontja: 2018. június 01.).

⁷¹ African-led International Support Mission to Mali/AFISMA. A misszió tevékenységéről bővebben: Haysom, S.: *Security and humanitarian crisis in Mali. The role of regional organisations*, HPG Working Paper, March 2014. <https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/8829.pdf> (Letöltés időpontja: 2018. június 02.), valamint Caparini, M.: *The Mali crisis and responses by regional actors*. NUPI Working Paper 849, Norwegian Institute of International Affairs, 2015. https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/id/366213/NUPI_WP_849+Marina+Caparini.pdf (Letöltés időpontja: 2018. június 02.).

⁷² Az European Union Training Mission in Mali/EUTM Mali művelet honlapja: www.eutmmali.eu (Letöltés időpontja: 2018. június 02.).

⁷³ Security Council Resolution 2100 (2013). https://minusma.unmissions.org/sites/default/files/mali_2100_e_.pdf (Letöltés időpontja: 2018. június 02.).

- Védelmezni és elősegíteni az emberi jogok védelmét;
- Támogatni a humanitárius segítségnyújtást;
- Támogatni a kulturális értékek megőrzését;
- Támogatni a nemzeti és a nemzetközi igazságszolgáltatást.

A műveletben szolgáló magyar rendőr egyéni beosztásban (Individual Police Officer / IPO) a rendőri kontingens parancsnokának feladatszabása alapján tevékenykedik.

A 2014 áprilisában induló MINUSCA (Mission multidimensionnelle intégrée des Nations unies pour la stabilisation en Centrafrique)⁷⁴ műveletbe ismét katonákat küldtünk. Az afrikai kontinens egyik legsérülékenyebb államaként ismert Közép-afrikai Köztársaság a francia gyarmati létet maga után hagyva 1960. augusztus 13-án kikiáltotta a függetlenségét, de a francia befolyás igen erős maradt, sőt egyes források szerint az új ország vezetői továbbra is a francia politikai elit elvárásának megfelelően tevékenykedtek. Amikor az elnök, David Dacko a kommunista Kínával kezdett jó kapcsolatokat kiépíteni, a francia vezetés támogatásával a hadsereg Jean Bedel Bokassa ezredes vezetésével 1965. december 31-én puccsot hajtott végre. Az új vezetés felfüggesztette az alkotmányt, korlátozták a demokratikus jogokat, végül az újdonsült vezető megszüntette a köztársasági államformát és magát császárnak kiáltotta ki. A 14 éven keresztül tartó terrort végül maguk a franciák is megelégtették és a titkosszolgálatok közreműködésével indított Barrakuda-művelet során 1979. szeptember 20-án megszabadultak az éppen hivatalos líbiai látogatáson tartózkodó Bokassa-tól. A diktátort a franciákkal kiegyező korábbi elnök váltotta, de képtelen volt stabilizálni az országot, ezért 1981 szeptemberében André Dieudonné Kolingba tábornok katonai puccsal megdöntötte a hatalmát. Kolingba felfüggesztette az alkotmányt, majd csak 1986. november 21-én kapott ismét jelentőséget, amikor a tábornok politikai hatalmának legitimációs forrásaként használták fel.

A politikai pártokat betiltották, az egyetlen törvényesen működő szervezet a Közép-afrikai Demokratikus Gyűlés (Rassemblement démocratique centrafricain / RDC) volt, válaszul az ellenzéki mozgalom bojkottálta az 1987-es választásokat. Franciaország nyomásának hatására egy 1991. június 7-én felállított testület megkezdte az alkotmány felülvizsgálatát, ennek módosítását követően lehetővé vált egy többpárti politikai rendszer kialakítása, és az 1993-ban tartott elnökválasztáson Ange-Félix Patassé megszerezte a szavazatok 53,49%-át.^{75,76}

⁷⁴ A MINUSCA művelet honlapja: <https://minusca.unmissions.org/en> (Letöltés időpontja: 2018. június 12.).

⁷⁵ Balogh Andrea et al.: *Országismertető Közép-afrikai Köztársaság*. Honvéd Vezérkar Tudományos Kutatóhely, Budapest, 2015, 93–95.

⁷⁶ *International Crisis Group: Central African Republic: Anatomy of a Phantom State*. Report No. 136 / Africa 13 December 2007. <https://www.crisisgroup.org/africa/central-africa/central-african-republic/central-african-republic-anatomy-phantom-state> (Letöltés időpontja: 2018. június 12.).

Az 1993-ig működő politikai rendszer fennmaradását gyakorlatilag Franciaország támogatásának köszönhetően, Párizs érdeke a belső megosztottság fenntartása volt. A francia nagyhatalmi érdek a megosztott, gyenge afrikai államok, az identitástudat nélkül létező, ám nemzetközi jogi értelemben szuverén államok fenntartása.⁷⁷ Az új politikai vezető az ország súlyos gazdasági és politikai öröksége miatt választási ígéreteit képtelen volt betartani. Az eladósodott állam nem tudta fenntartani a katonai kiadások szintjét, fizetni az állami alkalmazottakat, amelynek következménye az általános elégedetlenség volt. A belső megosztottságot megszenvedő államot 1996 után alapvetően külföldi haderő tartotta fenn akár közép-afrikai csapatokkal szemben is. A hadsereg lázadását regionális és etnikai konfliktus súlyosbította: a lázadó déliek jórészt a yakoma, a kormányhű északiak a baya törzshöz tartoztak. A közép-afrikai válság biztonságpolitikai jelentőségét mutatta, hogy négy afrikai állam – Burkina Faso, Csád, Gabon és Mali – közvetítő szerepet vállalt és 1997. január 25-én a szembenálló felek a Bangui-megállapodás keretében elfogadták egy békefenntartó misszió felállítását (MISAB), majd a francia csapatok visszavonulását követően 1998-ban az ENSZ is missziót indított (MINURCA) az ország stabilizálása érdekében. Az 1999-ben rendezett elnökválasztás során Patassé elnök minimális többséggel megtarthatta a pozícióját, de ez nem nyújtott megoldást az állam és a gazdaság egyre súlyosbodó válságára, amelynek kezelésére a kormányzat mind kevésbé volt alkalmas. A politikai rivalizálás, a banditizmus dezintegrációs válságot generált, amelyre a megoldást többek a hatalom leváltásában látták. A sikertelen puccskísérletet külföldi katonai erő hiúsította meg, majd a politikai hatalom paranoiája fokozódott, az erőszak kiéleződése ismét nemzetközi béketeremtő beavatkozáshoz vezetett (CEN-SAD, majd FOMUC), ám 2003. március 15-én a François Bozizé tábornok vezette lázadók megdöntötték a fennálló kormányt. A hadsereg nem volt képes stabilizálni az országot, amely még inkább káoszba süllyedt. A nemzetközi közösség értékelése szerint a helyzet olyan súlyosnak tűnt, hogy az ENSZ BT ismételten humanitárius missziót indított Csádban, illetve a Közép-afrikai Köztársaságban (MINURCAT), valamint jóváhagyta egy európai uniós békefenntartó egység telepítését (EUFOR Csád/CAR) is.⁷⁸ Bár a 2011-es választásokon Bozizé megőrizte a hatalmát, a Michel Am-Nondokro Djotodia vezetésével létrejött muszlim háttérű Seleka⁷⁹ ismét fegyveres felkelést robbantott ki, amely hamarosan lángba borította az országot. Bár Seleka szudáni és csádi támogatást is kapott, nem volt képes a hatalmat megszerezni, annak ellenére, hogy a fővárost is elfoglalta, majd a vezetőjük elnökké kiáltotta ki magát. A Seleka-ellenes erők közben megszervezték a saját fegyveres csoportjaikat – anti-Balaka-mozgalom – amelyek szintén hozzájárultak a 2012-ben kirobbant

---

⁷⁷ Vecsey Mariann: *The struggles of the Central African Republic and Hungary's role in solving the problems*. AARMS, 2014. 4. szám. 507–518. http://uni-nke.hu/uploads/media_items/aarms-2014-4.original.pdf (Letöltés időpontja: 2018. június 12.).

⁷⁸ Balogh Andrea et al. 2015, 97.

⁷⁹ A Séléka sango nyelven koalíciót, szövetséget jelent, amely csak 2012 augusztusában szerveződött politikai mozgalommá François Bozizé riválisainak támogatásával. A szövetség célja az elnök hatalmának megdöntése volt. A koalícióban az északkeleti országrészben élő, állattartással foglalkozó muszlim etnikai csoportokra épülő politikai szervezetek tömörültek. Joggal vetődött fel annak gyanúja, hogy a szomszédos, az iszlám világhoz tartozó államok, netán szélsőséges szalafista csoportok is támogatták, mint Szudán, vagy a Boko Haram, mivel az állam területén húzódik az iszlám és az (animista) kereszténység civilizációs választóvonalára, habár a lakosság nagyobb része az utóbbihoz tartozik. Balogh Andrea et al. 2015, 98.

polgárháború borzalmaihoz, valamint még mélyebbé tették a már addig is meglévő etnikai és felekezeti megosztottságot.⁸⁰ Végül a nemzetközi közösség nyomására a szembenálló fegyveres csoportok békét kötöttek, majd 2014-ben egy egységkormány alakult Catherine Samba Panza vezetésével. Azonban a több évtizede fennálló helyzet megváltoztatása csak nagyon lassan haladt, annak ellenére, hogy a Világszervezet által létrehozott MINUSCA támogatását is bírta a kormányzat.⁸¹ Az ENSZ művelet az alábbi mandátumra kapott felhatalmazást:

- Támogatni az átmeneti/béke folyamatot;
- Elősegíteni a humanitárius segítségnyújtást;
- Támogatni és védelmezni az emberi jogokat;
- Támogatni az igazságszolgáltatást, a jogrend visszaállítását;
- Részt venni a lefegyverzési, leszerelési és a civil életbe visszaillesztő programokban;
- Részt venni az otthonukból elűdözöttek visszatelepítésében.

A művelet megindulásakor Magyarország 4 katonatisztet küldött ki, akik éves váltásban, megfigyelőként, valamint a misszió parancsnokságán törzstiszti beosztásokban teljesítettek szolgálatot. Ezt a vállalásunkat azóta is fenntartjuk.⁸² 2018-ig 21 magyar katonára szolgált a misszióban. Sajnos a művelet csak korlátozott eredményeket hozott, és 2016-ra kiújultak a korábbi ellentétek, amelyeket több fegyveres összecsapás is követett,⁸³ ennek nyomán pedig a közbiztonság, valamint humanitárius helyzet is jelentősen romlott.⁸⁴

⁸⁰ *International Crisis Group: Central African Republic: The Roots of Violence*. Report No. 230 / Africa 21 September 2015. <https://www.crisisgroup.org/africa/central-africa/central-african-republic/central-african-republic-roots-violence> (Letöltés időpontja: 2018. június 12.).

⁸¹ Az újonnan felálló ENSZ műveletbe beolvadt az AU által működtetett 6000 fős békeművelet (MISCA / African-led International Support Mission to the Central African Republic) is, amely így 2014. szeptember 15-én megkezdte a tényleges tevékenységét.

⁸² Külön büszkeséggel tölt el, hogy az általam vezetett Honvéd Vezérkar Tudományos Kutatóhely egyik kutatója, Dr. Vogel Dávid százados, egy éven keresztül – 2017 júliusa és 2018 júliusa között 12 hónapon keresztül – szolgált a MINUSCA műveletben. Ez része annak az általam bevezetett policynak, hogy a kutatóink ne csak „elefántcsonttoronyban” üldögélve írják cikkeiket, tanulmányaikat, hanem részt vegyenek a különböző békeműveletekben is, illetve minél több időt töltsenek a terepen, hogy az első kézből származó tapasztalataikat használhassák fel a kutatásaik során. Vogel százados többekkel együtt részt vett a Közép-afrikai Köztársaságról írt országismertető elkészítésében, így a gyakorlatban is ellenőrizhette a megállapításaink helyességét. Terveink szerint a hazatérte után az első feladata a kötet frissítése, aktualizálása lett volna, azonban 11 év szolgálat után – rajta kívülálló okok miatt leszerelt, így tudása, tapasztalata elveszett a magyar Honvédség számára.

⁸³ *International Crisis Group: Avoiding the Worst in Central African Republic*. Report No. 253 / Africa 28 September 2017. <https://www.crisisgroup.org/africa/central-africa/central-african-republic/253-avoiding-worst-central-african-republic> (Letöltés időpontja: 2018. június 12.).

⁸⁴ *European Commission: Central African Republic (CAR) Crisis*. ECHO CRISIS REPORT No.° 1, 16 October 2017. http://www.europarl.europa.eu/cmsdata/129840/ECHO%20Crisis%20Report%20No%2031%20-%20CAR%20Crisis_.pdf (Letöltés időpontja: 2018. június 12.).

2018 nyarán pedig újra polgárháborús helyzet alakult ki, amelynek a megoldása még várat magára.

Eddig ezekben az ENSZ műveletekben vettük részt és habár a világszervezet több más afrikai műveletben is szívesen látna még magyar katonákat, rendőröket, de ezt sem a politikai, sem pedig a szakmai (katonai – rendőri) vezetés nem igazán támogatja, így a magyar szerepvállalás – a korábbiakhoz képest – csak jelképesnek mondható az ENSZ afrikai műveleteiben.

EU műveletek magyar részvétellel

Afrika kiemelt prioritással bír az Európai Unió számára. A regionális szervezet emiatt 2003 óta több alkalommal missziót állított fel és működtetett a kontinensen a lokális konfliktusok megfékezésére, kezelésére, illetve a helyi fegyveres erők felkészítésére. A széleskörű feladatokba Magyarország számos alkalommal bekapcsolódott az elmúlt évek során, amelyeket az alábbiakban ismertetek.

Az EU ARTEMIS (DRC Artemis) művelet volt az Európai Unió első olyan missziója, amelyet teljesen egyedül, a NATO támogatása nélkül hajtott végre az afrikai kontinensen 2003. június 12 és szeptember 07 között. Bár a misszió az EU égisze alatt működött, a vezetés és az irányítás egyértelműen Franciaország kezében volt.

A művelet megindítására azért volt szükség, mert 2003 májusában a Kongói Demokratikus Köztársaság 4,5 milliós lakosságú Ituri tartományában véres konfliktus tört ki főként a Hema és a Lendu törzsi milíciák között, de hamarosan más etnikai csoportok is érintetté váltak.⁸⁵ A harcokat a Kongóban állomásozó ENSZ erők (United Nations Mission in the Democratic Republic of Congo / MONUC) nem voltak képesek megfékezni, ezért az ENSZ főtitkára május 19-én felkérte az Európai Uniót egy korlátozott művelet végrehajtására, amit az ENSZ BT május 30-án az 1484-es számú határozatával jóváhagyott az alábbi mandátummal:⁸⁶

- A stabilitás megteremtése Buniában egy korlátozott katonai művelettel, reptér biztosítása;
- Biztonsági feladatok ellátása (Hema–Lendu konfliktus megoldásának elősegítése);
- Humanitárius tevékenységek, a menekültek és a civil lakosság védelme;
- MONUC tevékenységének támogatása, az ENSZ munkatársainak és létesítményeinek védelme.

⁸⁵ A város lakossága megközelítőleg 30000 főből állt, akik az Alur, Hema, Lendu, Ngiti, Bira és Ndo-Okebo törzsekhez tartoztak.

⁸⁶ A misszió honlapja: http://www.eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/artemis-drc/index_en.htm (Letöltés időpontja: 2018. június 01.).

Az EU műveletet Nemzetközi Vészhelyzeti Stabilizációs Erőként (Interim Emergency Multinational Force) átmeneti jelleggel, három hónapra és korlátozott területre hozták létre, amíg az ENSZ kongói művelete át nem veszi a tartomány feletti felügyeletet. A francia vezetésű műveletben 17 ország vett részt 2548 fővel.⁸⁷ Az Artemis műveleti parancsnoksága Párizsban, a misszió hadászati parancsnoksága az ugandai Entebbében, míg az előretolt vezetési pont a műveletnek helyt adó Bunia városában került felállításra. Uganda és Bunia között a csapatokat és a logisztikai utánpótlás szállítását a francia haderő légierejének egységeivel és polgári cégektől bérelt gépekkel biztosították.

Az első európai békefenntartók június 06-án érkeztek meg Buniába, ahol a repteret különösebb problémák nélkül biztosították, majd megkezdték a fegyverek begyűjtését. Július 08-ra a széles mandátummal rendelkező, jól kiképzett és felszerelt európai egységek teljesen megtisztították a fegyveresektől a várost, ahol az élet visszatért a normális kerékvágásba. Július végére a város környékének biztonsági helyzetét is sikerült stabilizálni. Közben az ENSZ jelentősen bővítette a MONUC létszámát,⁸⁸ majd megkezdte a terület átvételét az Artemis egységeitől. Augusztus közepén megindult az európaiak kivonása, ami szeptember 07-ére fejeződött be, szeptember 25-én pedig az ugandai parancsnokságot is felszámolták. A misszió egyenlege egyértelműen pozitív volt, amely az Uniót újabb szerepvállalásra ösztönözte az afrikai kontinensen.⁸⁹

A műveletben magyar részről Tomolya János alezredes, mint a misszió személyügyi főnöke teljesített szolgálatot a párizsi parancsnokságon. Mivel francia katonai akadémián végzett, a francia-magyar egyeztetéseken a legesélyesebb jelöltként került szóba. Magyarország eredetileg nem kívánt részt venni a műveletben, de az akkori politikai vezetés úgy gondolta, ha mint az EU tagság előtt álló országgént szerepet vállalunk Kongóban, az pozitív hozadékkal járhat. A kijelölt főtiszt végül nem a műveleti területre, hanem a párizsi parancsnokságra, nemzeti korlátozással került vezénylésre.

Az Európai Unió AMIS-t támogató művelete Darfurban (EU support to AMIS / Darfur) volt a következő küldetés, ahová magyar katonákat küldtünk, amely 2005 júniusa és 2007 decembere között működött Szudánban. A misszió létrehozását megelőzte 2003 februárjában a darfuri nomád (arab) és földművelő (fekete) törzsek közötti, évtizedek óta lappangó konfliktus

⁸⁷ Rodt, Annemarie P.: *The European Union and Military Conflict Management: Defining, Evaluating and Achieving Success*. Routledge, London, 2014, 59., Soder, K.: *EU crisis management: an assessment of member states' contributions and positions*. 2010. április. <http://www.ics.be/files/Soder-D1-NOT4WEB.pdf> (Letöltés időpontja: 2018. június 01.), Túrke, András I.: *The Operation Artemis in the Democratic Republic of Congo*. CERPESC Analyses, Sorbonne, 21 January 2008. http://www.academia.edu/9502774/The_Operation_ARTEMIS_in_the_Democratic_Republic_of_Congo (Letöltés időpontja: 2018. június 01.). valamint Tomolya János ezredes közlése alapján.

⁸⁸ Koenig, M.: *'Operation Artemis': The efficiency of EU peacekeeping in The Congo*. 5 October 2012. <http://www.e-ir.info/2012/10/05/operation-artemis-the-efficiency-of-eu-peacekeeping-in-the-congo/> (Letöltés időpontja: 2018. június 01.). és Tomolya, J.: *Operation "Artemis": The First Autonomous EU-led Operation*. AARMS, Volume 14, No. 1, 2015, 121–132. <https://www.uni-nke.hu/document/uni-nke-hu/aarms-2015-1-tomolya.original.pdf> (Letöltés időpontja: 2018. június 01.).

⁸⁹ Ennek ellenére a misszió olyan, máig nem megoldott problémákkal küszködött, mint a stratégiai légiszállítási képességek, valamint a logisztikai biztosítás elégtelensége.

kirobbanása, amelynek az eszkalálódásához nagyban hozzájárult az arab milíciákat támogató szudáni kormányzat tevékenysége.⁹⁰ Saját ambíciói megvalósítására és nemzetközi nyomásra az Afrikai Unió béketámogató műveletet (African Union Mission in Sudan/AMIS) indított a régióban, amely azonban a kezdetektől fogva komoly problémákkal küzdött. Eleinte az EU csak pénzügyi-logisztikai segítséget nyújtott az AMIS részére, de később támogatása olyan sokrétűvé vált, hogy azokat egy közös támogató művelet keretein belül biztosították,⁹¹ amely a következő tevékenységekre kapott mandátumot:⁹²

- Az AMIS művelet működtetése, támogatása;
- Az Afrikai Unió katonáinak kiképzése/szakkiképzése;
- Taktikai-stratégiai szállítások megszervezése, lebonyolítása;
- Logisztikai támogatás, tanácsadás – tanácsadó csoport;
- Rendőri segítségnyújtás;
- Humanitárius programokban való részvétel.

Magyarország már a misszió megkezdésekor azok között volt, akik megfigyelőket ajánlottak fel a műveletbe, mivel az akkori politikai vezetés helyesen felmérte, hogy az EU egyik jelentős kül- és biztonságpolitikai prioritása Afrika. Emellett a szudáni válság és a darfuri humanitárius katasztrófa rendkívül nagy publicitást kapott a világsajtóban, illetve világméretű politikai támogatás állt a megoldást segítő szervezetek mögött, ezért jelentős külpolitikai hozadékot remélhettek a misszióban történő részvételünkért.⁹³

---

⁹⁰ Besenyő János: *The first military operation between European Union and African Union. The European advisors role in Darfur*. AARMS, Volume 6, No. 4, 2007, 771–784. <http://archiv.uni-nke.hu/downloads/aarms/docs/Volume6/Issue4/pdf/18bese.pdf> (Letöltés időpontja: 2018. június 2.).

⁹¹ Mays, Terry M.: *Historical Dictionary of Multinational Peacekeeping*. 3rd ed. Scarecrow Press, Lanham, Md, 2010, 117–118.

⁹² Az AMIS művelet honlapja: http://www.eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eu-support-amis-darfur/index_en.htm (Letöltés időpontja: 2018. június 02.), *Council Joint Action 2005/557/CFSP of 18 July 2005 on the European Union civilian-military supporting action to the African Union mission in the Darfur region of Sudan*: http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/dv/jointactioneu-mission-darfur_/jointactioneu-mission-darfur_en.pdf (Letöltés időpontja: 2018. június 02.).

⁹³ A feltételezés megalapozottságát bizonyítja, hogy az EU egyik vezetője a brüsszeli magyar EU képviselő tagjainak egy beszélgetésen jelezte, hogy véleménye szerint Magyarország volt az Unióhoz újonnan csatlakozó országok közül az egyetlen, amely megfigyelőt ajánlott fel, amivel különösen jó kiugrási lehetőséget szerezhetett magának a tagországok között. Szerinte a darfuri misszióba tett felajánlás az egyes tagországok „reagálási készségének” – nem kizárólagos, de fontos! – fokmérője volt, amely ráadásul segítette az EU-t a válságkezelésekben, humanitárius katasztrófákban való aktív és felelősségteljes részvételben is – HM-HIM HL MH Különgyűjtemény iratai, 79/AMIS - Szudáni misszió.

A misszióba 2004 júniusától 2005 júniusáig Kajári Ferenc őrnagyot küldte ki fegyvertelen katonai megfigyelőként a Magyar Honvédség vezetése, aki az AMIS egyik táborában, Kabkabiya-ban mint felderítő főnök szolgált. Az őrnagy klasszikus békefenntartói / megfigyelő feladatokat látott el, amely keretén belül részt vett a tábor napi működtetésében, járőrökbe járt, tűzszünetsértéseket vizsgált ki.

Az Afrikai Unió katonai vezetése olyan elégedett volt Kajári őrnagy munkájával, hogy további magyar katonák kiküldését kérte az Európai Uniótól, így kaptam lehetőséget arra, hogy 2005 júniusától katonai (logisztikai) tanácsadóként a misszió El-Fasherben települt parancsnokságán szolgáljon. A misszióban eltöltött hat hónap alatt a logisztikai tanácsadó testület tagjaként a táborokba kitelepített közel 12500 katona és rendőr ellátásáért (élelmezés, légi és földi szállítás, üzemanyag, ivóvíz biztosítás, valamint a táborok működtetése és tűzvédelme) voltam felelős, mint a tábori ellátó részleg parancsnokhelyettese. A megváltozott magyar prioritások, valamint a biztonsági helyzet nagymértékű romlása miatt végül 2005 decemberében hazahívásra kerültem, majd Magyarország visszavonta a korábbi felajánlását, így a továbbiakban magyar katona nem szolgált Darfurban.⁹⁴

A második kongói polgárháborút lezáró béke megállapodással egyidejűleg az EU a Kongói Demokratikus Köztársaság felkérésére úgy döntött, hogy egy kis létszámú misszióval részt vesz a biztonsági szektor reformjában. Erre azért volt szükség, mert az ország hadserege jelentős mértékben függetlenedett a társadalomtól és a politikai életbe elfogadhatatlan módon fegyverrel igyekezett beavatkozni, illetve a korábbi háborús helyzet következményeként több százezer embert tartottak fegyverben a hadsereg egységeiben és különböző milíciákban, ami veszélyeztette az ország stabilitását. Az EU Kongói Tanácsadói és Támogató Missziója (EUSEC RD Congo) mandátuma egy évre szólt, a költségvetése alig 1,6 millió eurót tett ki. A művelet a következő tevékenységekre kapott felhatalmazást:⁹⁵

- A kongói kormányzat támogatása;
- Az afrikai Nagy-Tavak menti országok biztonságának, együttműködésének segítése;
- A hadsereg adminisztratív és pénzügyi reformjának támogatása, a védelmi szektor átalakítása;
- Együttműködés az Európai Unióval a Kongói Demokratikus Köztársaság biztonsági ágazatának reformja keretében folytatott rendfenntartó missziójával (EUPOL RD Congo);
- Humanitárius tevékenységek.

⁹⁴ Besenyő János: *The European Union's First Support Operation on the African Continent: Darfur*. AARMS, Volume 14, No. 4, 2015, 349–361. <https://folyoiratok.uni-nke.hu/document/uni-nke-hu/aarms-2015-4-besenyo.original.pdf> (Letöltés időpontja: 2018. június 02.).

⁹⁵ Az EUSEC RD CONGO művelet honlapja: http://www.eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eusec-rd-congo/index_en.htm (Letöltés időpontja: 2018. június 02.).

A műveletben a kezdetektől képviseltette magát a Magyar Honvédség. Először egy, később pedig három fővel. Problémát jelentett, hogy nem volt elég angolul és franciául kommunikálni képes tiszt a Honvédségben, ezért először a szolgálati nyugdíjból visszahívott Papp István alezredes küldték ki Kinshasába, aki tevékenyen részt vett a misszió felállításában is.⁹⁶ A nyelvtudás hiánya a későbbiekben is megmaradt, ezért a misszióba kiküldött tisztek többsége nem egy évig, hanem legalább két vagy három éven keresztül maradtak Kongóban, de volt olyan főtiszt is (Nagy Sándor ezredes), aki négy év külszolgálat után tért haza.⁹⁷

Papp alezredes munkájának köszönhetően az EU újabb magyar főtisztet kért a misszióba pénzügyi főnöki beosztásba, amelyre Csajági Zsigmond őrnagyot küldték ki. A két főtiszt fő tevékenysége a kongói haderő átalakításához volt köthető. Először a hadsereg állományának teljes körű felmérésében, regisztrálásában vettek részt, majd ezután az állomány katonai azonosító okmányokkal való ellátásában. Melléjük egy újabb magyar tiszt érkezett ki, aki a művelet informatikai biztosításáért felelt. Közben Papp alezredes elhagyta a missziót, így alakult ki az éveken át működő rendszer, amely keretében váltásonként két katonai tanácsadóval járul hozzá hazánk a művelethez. 2012-től ez a vállalás egy fő / váltás méretűre csökkent le, mivel a két beosztást egyidejűleg nem tudtuk már feltölteni. 2015 nyaráig tizenegy magyar tiszt, főtiszt szolgált a műveletben.

Mivel a regisztrációs folyamatot nem lehetett a fővárosból irányítani, így az abban részt vevők az idejük nagy részét terepen, a különböző alakulatoknál töltötték.⁹⁸ Ez azért is volt fontos, mert egyes katonai vezetők különböző csalásokkal (nagyobb létszámot jelentettek le a központnak, anyagi ellenszolgáltatásért léptettek elő emberek stb.) komoly anyagi kárt okoztak az országnak. Értelemszerűen az európai tanácsadók tevékenysége több katonai vezető és hadúr érdekeit sértette, akik emiatt többször kaptak komoly fenyegetéseket, sőt életveszélybe is kerültek. A magyar szakértők tanácsadóként dolgoztak a védelmi miniszter hivatalában, a hadsereg vezérkarában, a szárazföldi vezérkarban, az Egyesített Hadműveleti Bizottságban, valamint a leszerelésért, demobilizációért és a korábbi harcosok társadalmi integrációjáért felelős bizottságban is, ahol a gyerekkatonák leszerelése is folyt. Egyúttal részt vettek a katonai struktúra átalakításában és a kongói hadsereg pénzügyi és személyügyi belső szabályzóinak kialakításában, valamint azoknak a kongói törzstiszteknek, tiszteknek a felkészítésében, akik a hadsereg átalakításáért feleltek.⁹⁹

⁹⁶ Besenyő János: *Beszámoló a kongói EUSEC misszióról*. In: Afrika Tanulmányok, 2008. II. évfolyam/4. szám, 28–33. http://www.afrikatanulmanyok.hu/application/essay/734_1.pdf (Letöltés időpontja: 2018. június 02.), valamint Boda József 2007. május, 47–51.

⁹⁷ Nagy Sándor: *Az Európai Unió kongói missziója „EUSEC-RD Congo”*. In: Terror & Elhárítás, 2017. 3. szám, 36–66. http://epa.oszk.hu/02900/02932/00012/pdf/EPA02932_terror_elharitas_2017_3_036-066.pdf (Letöltés időpontja: 2018. június 02.).

⁹⁸ A misszió a fővároson kívül több más helyen is irodát hozott létre, így csak egy magyar katona maradt a parancsnokságon a többiek Kisanganiban, Bukavuban, Gomában, Buniában és máshol teljesítettek szolgálatot, ahol a korábbi kormányerőkből és az ellenük harcolt milíciák fegyvereseiből hozták létre az új hadsereg gerincét alkotó integrált dandárokat, szám szerint tizennyolcat. A „vidéki” szolgálat a fővároshoz képest sokkal veszélyesebbnek számított, mivel ott a kormányzat befolyása már kevésbé működött, ezért az ott szolgálók munkáját külön veszélyességi pótlékkal honorálták.

⁹⁹ Besenyő János 2013, 346–352.

Emellett a leszerelési és humanitárius programokban is szerepet vállaltak. Ezeket a projekteket azonban nem lehetett egy év alatt befejezni, így a misszió mandátumát az EU évente újra és újra meghosszabbította, illetve a nyolc fővel induló misszió létszámát 60 főre növelték, az éves költségvetése pedig elérte a 10.9 millió eurót.¹⁰⁰ Mára már az EUSEC a katonai felkészítés-képzés területén és a logisztikai, ellátási rendszer működtetésében is jelentős feladatokat lát el. Az elmúlt évek során csak kevés kézzel fogható eredményt ért el a misszió, ennek ellenére azt mind nemzetközi szinten, mind pedig Kongóban sikeresebbnek tartják, mint a 20000 fővel rendelkező ENSZ műveletet (MONUSCO).

Kongóban más alkalommal is szerepet vállaltak magyar katonák, így például a kongói parlamenti választások biztosítására az ENSZ BT 1671 számú határozatával létrehozott, az Európai Unió Kongói Katonai Missziójában (EUFOR RD Congo) is, amelyet a kongói ENSZ és a kongói kormány felkérésére állítottak fel, és 2006. június 12. és november 30. között. Az EU tagállamok egy része nem támogatta a német-francia vezetésű műveletet, mivel azt az EU szempontjából feleslegesnek ítélték, ezért nem, vagy csak korlátozottan vettek abban részt.¹⁰¹ A misszió keretében a 21 európai tagállam és Törökország 2275 katonával és rendőrrel támogatta a júniusi választások megtartását 20.9 millió USD költségvetéssel.¹⁰² A korábbi magyar felajánlásnak összhangban a Honvédség nem harcoló katonákat, hanem logisztikai és személyügyi szakbeosztásokba küldött három törzstisztet.¹⁰³

Az EU Kongói Katonai Missziója a következő tevékenységekre kapott mandátumot:¹⁰⁴

- a kongói választásokon egyfajta „tartalékerőként” a MONUC tevékenységének támogatása;
- a kinshasai repülőtér biztosítása;

A tervezéssel és koordinációval kapcsolatos tevékenységeket a misszió potsdami parancsnokságán, míg a napi tevékenységek végrehajtását a Kinshasai N’Djilli repülőtéren működő műveleti parancsnokságon (1075 fő) végezték. A misszió erőinek nagyobb része (1200 fő) a szomszédos Gabon fővárosába, Librevillebe települt, ahonnan – ha támadás érte volna a Kinshasában állomásozó európai erőket – szükség esetén beavatkozhatott a kongói eseményekbe.

¹⁰⁰ Mays, Terry M. 2010, 107.

¹⁰¹ A vonakodó országok védelmi minisztereivel február 22-én maga Javier Solana találkozott, akinek sikerült azokat meggyőzni a műveletben való részvételről. Engberg, K. *The EU and Military Operations: A Comparative Analysis*. Routledge, New York, 2013, 99.

¹⁰² Mays, Terry M. 2010, 111.

¹⁰³ Magyarország mellett több más ország döntött úgy, hogy csak néhány törzstiszttel vesz részt a műveletben, akik hozzánk hasonlóan csak bizonyos korlátozásokkal kerülhettek alkalmazásra. Koutrakos, P.: *The EU Common Security and Defence Policy*. Oxford University Press, Oxford, 2013, 117.

¹⁰⁴ Az EU Kongói Katonai Missziójának honlapja: http://www.eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eu-for-rd-congo/index_en.htm (Letöltés időpontja: 2018. június 02.).

A tervek szerint egy francia zászlóaljából (400 fő) stratégiai tartalék erőt hoztak létre Európában is, amely alkalmazására végül nem került sor.¹⁰⁵ Bizonyos okok miatt a három magyar tisztest nemzeti korlátozással küldték ki, így azok a misszió parancsnokságán, Potsdamban¹⁰⁶ töltötték le a szolgálatukat, annak ellenére, hogy az EU katonai vezetése a műveleti területen is kívánta őket alkalmazni. A magyar főtisztek a misszió logisztikai és személyügyi ellátásával kapcsolatos tervező feladatokat végezték.

Annak ellenére, hogy az európai államok egy része nem volt hajlandó csapatokat küldeni a műveletbe, az együttműködés az EUFOR RD Congo és a MONUC között több esetben is problémás volt, illetve az európai misszió bizonyos vezetési és logisztikai kihívásokkal (légi-szállítási kapacitás hiánya) is szembesült, a művelet végül elérte a célját, mivel a választások mindkét fordulóját problémamentesen sikerült lebonyolítani, így az a tervezettnek megfelelően 2006. november 30-án befejeződött. A csapatok egy része azonban csak decemberben került kivonásra, illetve a potsdami EU parancsnokságot csak 2007 februárjában számolták fel.

A következő művelet, amiben magyar katonák vettek részt az Európai Unió Csádi és Közép-Afrikai Köztársasági Békeművelete (EUFOR Chad / RCA) volt, aminek a létrehozását a nyugat-szudáni (Darfur) konfliktus régiós hatásai és a csádi és a közép-afrikai köztársaságbeli belpolitikai helyzet bizonytalansága indokolták. A művelet 2008. január 28-tól 2009. március 15-ig tartott. A misszióba négy fő személyügyi, logisztikai és egészségügyi tisztest küldött a honvédség. A művelet az alábbi tevékenységekre kapott mandátumot:¹⁰⁷

- Az ENSZ művelet megindításáig katonai erővel stabilizálni a régiót;
- a civil lakosság és a menekülttáborok lakóinak védelme, a menekültek hazatérésének biztosítása, nemzetközi polgári személyek biztonságának garantálása;
- humanitárius segélyszállítmányok célba juttatásának támogatása.

A műveletnek a korábbi tapasztalatok alapján két parancsnokságot hoztak létre. A stratégiai parancsnokság Párizsban,¹⁰⁸ míg a műveleti a csádi N'djaménában és Abechiban működött.

¹⁰⁵ Engberg, K. 2013, 102., valamint Koops, Joachim A.: *The European Union as an Integrative Power: Assessing the EU's 'effective Multilateralism' with NATO and the United Nations*. Academic and Scientific Publishers nv, Vubpress Brussels Univesity Press, Brussels, 2011, 363–364.

¹⁰⁶ Az EU öt nemzeti, aktiválása esetén „nemzetköziesíthető” Műveleti Parancsnokságai közül a Potsdam közeli Geltow település Henning von Tresckow kaszányjáról van szó (EinsFüKdoBw, 2001). http://europavarietas.org/csdp/csdpblog/potsdam_qg_europeen (Letöltés időpontja : 018.06.ius 02.).

¹⁰⁷ Az EU Csádi/Közép-Afrikai Békeművelet honlapja: http://www.eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eufor-tchad-rca/index_en.htm (Letöltés időpontja: 2018. június 02.).

¹⁰⁸ Az EU öt nemzeti, aktiválása esetén „nemzetköziesíthető” Műveleti Parancsnokságai közül a Párizsi Défense és Saint-Cloud közeli Mont Valérienről van szó. http://europavarietas.org/csdp/csdpblog/mont_valerien (Letöltés időpontja : 018. 06jius 02.).

A műveletben szolgáló három zászlóaljat Iriba, Forchana és Goz Beida városokba telepítették, illetve egy század erejű egység a közép-afrikai Biraoban teljesített szolgálatot.

A misszióba 23 európai tagállam, valamint Albánia, Horvátország és Oroszország¹⁰⁹ vettek részt 3396 fővel.¹¹⁰ Az EU ebben a műveletben sem vette igénybe a NATO eszközeit, támogatását, ellenben igen jól együttműködtek a Világszervezettel a korábbi EUFOR RD Congo művelet tapasztalatait felhasználva. A korábbi rövid idejű és korlátozott műveletekkel ellentétben a 119.6 millió eurós költségvetéssel működő EUFOR CHAD tizenöt hónapon keresztül tartott és nem csak Csád, de a Közép-afrikai Köztársaság jelentős része is a műveleti területhez tartozott.¹¹¹ Voltaképpen ez volt az EU hosszabb távra tervezett műveleteire való felkészülés, egyfajta próbaüzem, amit a korlátozott mandátum, a logisztikai és egyéb nehézségek ellenére sikeresen abszolváltak.¹¹² Ezzel újabb lépést tett az afrikai békeműveletek „európaizálása” irányába és nem csak egyenrangúvá vált az Afrikai Unióval, de a műveletek sikeressége terén le is körözte a másik regionális szervezetet. A magyar vezetés, tanulván a korábbi kongói művelet tapasztalataiból, ugyancsak hozzájárult a műveleti területen történő munkavégzésükhöz. Így Nagy Ferenc őrnagy a misszió logisztikai feladataival összefüggésben hajtott végre közlekedéskoordinációs, szállítási és tervezési feladatokat Csádban.¹¹³ A magyar tisztek munkáját a misszió parancsnoksága pozitívan értékelte, ami jelentős részben a műveletben szolgáló Kiss Antal Csaba orvos őrnagynak volt köszönhető, aki elkészítette a misszió egészségügyi kockázati elemzését, ezzel komoly segítséget jelentett a Csádban szolgáló katonai erők számára.¹¹⁴

Ezután az EU Szomáliai Katonai Tengeri Művelete (EU NAVFOR Atalanta/EU Naval Operation in the Somali Republic) következett, amit az ENSZ BT 1816. számú határozatával hozták létre 2008. június 02-án.¹¹⁵ Ez a művelet, mint az EU egyik legnagyobb figyelmet kapó missziójaként jelenleg is működik a Vörös-tengeren, az Ádeni-öbölben és az Indiai-óceánon.¹¹⁶

---

¹⁰⁹ Oroszország részvétele azért is volt nagyon fontos, mivel az EU még mindig nem rendelkezett megfelelő légiszállítási kapacitással, így az egész művelet sikere nagyban függött az oroszok által biztosított helikopterektől. Koutrakos, P., 2013, 120.

¹¹⁰ Koops, Joachim A. 2011, 380.

¹¹¹ Mays, Terry M. 2010, 110.

¹¹² Koutrakos, P. 2013, 118.

¹¹³ Besenyő János 2013, 398–399.

¹¹⁴ Ez az anyag annyira nagy sikert aratott, hogy amikor az EU a líbiai művelet megindítását tervezte, külön felkérték a Magyar Honvédséget, hogy az őrnagy vagy más egészségügyi tisztünk készítse el Líbia egészségügyi kockázati elemzését.

¹¹⁵ Ez volt az első szomáliai művelet amelyben részt vettünk, annak ellenére, hogy korábban többször is felmerült, hogy Magyarország katonákat küldene az ENSZ szomáliai műveletébe (United Nations Operation in Somalia/ UNOSOM), de a hivatalos tárgyalásokig sem jutott el az ügy. Végül a Világszervezet határozott felkérésére 1993-ban a Magyar Honvédség felajánlott egy tábort kórházat (egészségügyi zászlóaljat), amit később pénzügyi, logisztikai és biztonsági problémákra hivatkozva visszavont – NL OL XIX-J-1-j, ENSZ 1993, 61. doboz, 00253. sz. irat.

¹¹⁶ Marsai Viktor: *A szomáliai kalózok és az EU Atalanata-missziója*. In: Nemzet és Biztonság, 2011. 4. évfolyam/4. szám (május), 66–76.

A misszió létrehozásának főbb okaiként a kalózkodás által kiváltott biztonsági problémák¹¹⁷ és a Világgazdaságnak az abból adódó komoly anyagi veszteségek említhetőek.¹¹⁸ A közel 20 hajóból álló művelet, amely 3.7 millió négyzetkilométernyi óceánon, regionális szervezetekkel (ENSZ, NATO), és más nemzeti kötelékekkel (USA, Oroszország, Kína, India, Japán és Dél-Afrika) együttműködve a következő tevékenységekre kapott mandátumot:¹¹⁹

- Kalózok elleni küzdelem, a kereskedelmi utak biztosítása, „civil” hajók védelmezése;
- Az ENSZ Világélelmezési Programja (World Food Programme), az Afrikai Unió Szomáliai Műveletének (AMISOM) hajóinak és más humanitárius konvojok kísérete, védelme;
- A szomáliai partoknál folyó halászati tevékenység monitorozása;
- Más uniós műveletek és olyan nemzetközi szervezetek támogatása, akik a régió stabilitásának megerősítésén dolgoznak.

A brit parancsnokság alatt álló 1400 fős misszió parancsnoksága Nagy-Britanniában, Northwood-ban,¹²⁰ a kötelék „ideiglenes” báziskikötője, ellátási pontja pedig Dzsibutiban található. A művelet éves átlagköltségvetése 8.3 millió euró az ATHENEA mechanizmus terhére.¹²¹ Mivel a kereskedelmi útvonalakon történő járőrözések és a polgári kereskedelmi hajókból álló konvojok útvonalának biztosítása mellett hatékony együttműködést alakítottak ki a régió országaival,¹²² illetve a különböző polgári, szakmai szervezetekkel (hajózási, biztosítási társaságok), így a kalózok ellen koordináltabban és hatékonyabban képesek fellépni.

Bár a misszió tevékenysége sikeresnek nevezhető, problémát jelentett, hogy az EU a kalózok elleni doktrínát csak a művelet megindítása után két és fél évvel készítette el, amit nem minden tagország kezel azonos módon. Emellett a művelet a mai napig nem rendelkezik

---

¹¹⁷ Soufis, E. *Case Study of European Union Antipiracy Operation “Naval Force Somalia”*: Successes, Failures and Lessons Learned for the Hellenic Navy. Naval Postgraduate School, Monterey, California, 2012. szeptember 09. <https://www.hsdl.org/?view&did=726089> (Letöltés időpontja: 2018. június 03.).

¹¹⁸ Egy 2010-ben készített tanulmány szerint ez az összeg akkor 7-12 milliárd dollárt tett ki. Bowden, A.: *The economic cost of Maritime Piracy*. One Earth Future Working Paper, 2010. <http://oceansbeyondpiracy.org/sites/default/files/attachments/The%20Economic%20Cost%20of%20Piracy%20Full%20Report.pdf> (Letöltés időpontja: 2018. június 03.), lásd még Marsai Viktor: *Szomália és kalózzai I.* In: Haditechnika, 2011. XLV. évfolyam/3. szám, 9–12.

¹¹⁹ A misszió honlapja: <http://eunavfor.eu/> (Letöltés időpontja: 2018. június 03.).

¹²⁰ A misszió mindenkori parancsnoka azonban nem itt, hanem a tengerészeti kötelék vezérhajóján tartózkodik a műveleti területen. Koutrakos, P. 2013, 121. Northwood is egy az EU öt nemzeti, aktiválása esetén „nemzetköziesíthető” Műveleti Parancsnoksága közül. A fentebb már említettek mellett Larissza (Görögország, ld. EUFOR RCA lejjebb) és Centocelle (Olaszország, Róma mellett) tartozik még e körbe.

¹²¹ Mays, Terry M. 2010, 113.

¹²² Madagaszkár, Kenya, Szomália, Dzsibuti, India, Jemen, Mozambik, stb.

megfelelő hatékonyságú hírszerzéssel, járőrözésre alkalmas helikopterekkel, egészségügyi biztosítással és tankerekkel.¹²³ Hasonló problémát jelent, hogy nincs egységesen kialakított szabályozás a kalózkodást elkövetőkkel szemben, így jó pár tagállam az elfogott kalózokat szabadon engedi, akik hamarosan újabb támadásokat hajthatnak végre. A művelet fontosságát jól szemlélteti, hogy annak mandátumát 2016. december 12-ig hosszabbították meg.

Magyarország a misszió kezdetén csatlakozott a műveletbe, ahová három informatikai altisztet küldtünk nemzeti korlátozással. Ez azonban a korábbiakhoz képest nem jelentett problémát, mivel az altisztek a Northwood-i parancsnokságon szolgáltak, és műveleti területre nem kellett menniük. Az informatikusaink feladata volt a műveleti területen közlekedő kereskedelmi hajók regisztrálása egy speciális weboldalon („MERCURY”), majd azok nyomon követése, szükség szerinti támogatása. Így nem csak a haditengerészettel, de a civil hajózási cégekkel is napi kapcsolatban álltak.¹²⁴ A kereskedelmi hajókat, akik regisztráltak a weboldalon, csoportba gyűjtötték egybe, majd együtt indultak neki a veszélyes vizeknek úgy, hogy védelmet kaptak az EU NAVFOR egységeitől. A magyar altisztek éves váltásban szolgáltak a műveletben 2010-ig, amikor is visszavonásra került a magyar katonai hozzájárulás. Később, amikor az EU ismét felkérte hazánkat a misszióban való részvételre, felmerült, hogy egy különleges műveleti egységet ajánlanánk fel a kalózok elleni műveletre, de végül az ötlet nem realizálódott. Ehelyett inkább szerepet vállaltunk az EU Szomáliai Kiképző Műveletében (EUTM Somalia), amely 2010. április 10-én kezdte a működését és a következő tevékenységekre kapott mandátumot 2018 decemberéig:¹²⁵

- A szomáliai biztonsági szektor újjáépítése, fejlesztése, együttműködve az Átmeneti Szövetségi Kormánnyal, és a nemzetközi közösséggel (ENSZ, AU, USA, stb.);
- Szomáliai kormánykatonák kiképzése, felkészítése;
- Stratégiai tanácsadás és mentorálás a szomáliai kormányerők számára.

---

¹²³ Helly, D.: *Lessons from Atalanta and EO counter-piracy policies*. ISS seminar reports, 2011. https://www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISSFiles/Atalanta_report.pdf (Letöltés időpontja: 2018. június 04.).

¹²⁴ Besenyő János 2013, 456-460.

¹²⁵ Az EU Szomáliai Kiképző Műveletének honlapja: <https://www.eutm-somalia.eu/> (Letöltés ideje: 2018. június 03.), valamint *Council Decision 2010/96/CFSP of 15 February 2010 on a European Union military mission to contribute to the training of Somali security forces*. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:044:0016:0019:EN:PDF> (Letöltés időpontja: 2018. június 03.).

A spanyol vezetésű, kis létszámú (125 fő) misszió először Ugandában működött, ahol éves szinten 3600 szomáliai katonát képeztek ki. 2013 decemberében Mogadishuba települt át, ahol a parancsnokság a nemzetközi repülőtéren került kialakításra, míg a kiképzés a Jazeera bázison folytatódott. A misszió éves költségvetése 11.6 millió euró volt, amiből többek között összekötő irodát működtetett Nairobian, illetve egy támogató csoportot hozott létre Brüsszelben. A műveletben század és zászlóaljparancsnokok kiképzése mellett alacsonyabb rendfokozatú vezetőket, kiképzőket és specialistákat (tisztok, altisztek) képeztek ki, míg az egyszerű katonák felkészítéséért az ugandai hadsereg felelt.¹²⁶ A szomáliaiak lövész, katonai rendőri, katonai-polgári együttműködés, műszaki, és hírszerzési területeken kaptak felkészítést, emellett emberjogi és humanitárius ismeretekkel is felvértezték őket. Ugyanakkor a misszió biztosítja a szomáliai Védelmi Minisztériumhoz és a Vezérkarhoz rendelt tanácsadókat is, akik a szomáliai hadsereg reformjában vesznek részt.

Hazánk a misszió megindításától kezdve részt vesz a műveletben, amelybe váltásonként három kiképzőt és egy jogász tisztet küldtünk. A jogász tiszt hat héttel korábban kezdte meg a tevékenységét Brüsszelben, ahol a misszió működését szabályzó iratok elkészítését végezte el. Később a misszió parancsnokságán, Kampalában tartózkodott, a kiképzők pedig a nyugat-ugandai Bihangában felállított sáttáborba kerültek. A kiképzést vegyes nemzetiségű csoportok végezték ugandai katonákkal kiegészítve, akik a szomáliaiak napi tevékenységéért feleltek. A magyarok a németekkel közösen alkottak egy csoportot és a közel azonos felkészültségüknek, mentalitásuknak köszönhetően a legeredményesebbek közé tartoztak.¹²⁷ Az első csoportnak kellett kidolgoznia azokat a szabályzókat, segédleteket, amelyekből a későbbi váltások is dolgoztak. A magyarok nem a sorkatonák, hanem az altisztek kiképzéséért feleltek, amit négyhónapos intervallumban végeztek, heti hat alkalommal. Naponta két ciklusban gyakorlati és elméleti képzés volt, hetente pedig vizsga a tanultakból. Ezt a rendszert – minimális változtatásokkal – Szomáliában is megtartották a magyar kiképzők. A kiképzés nyelve a szomáli volt, így a magyarok folyamatosan tolmácsok használatára kényszerültek. Ebbe a műveletbe – szakítva a korábbi trendekkel – katonáink már nemzeti korlátozás nélkül, kézfegyverekkel érkeztek meg, így már képesek voltak az önvédelemre is. Bár kerültek igen veszélyes helyzetbe, végül nem kellett fegyvert használnia egyetlen magyar katonának sem. A misszió során a magyar katonák Ugandában spártai körülmények között, sátrakban éltek, Mogadishuban azonban már jobb feltételek közé kerültek. Eddig 46 magyar katona vett részt a műveletben. Bár a misszió kis létszámú és korlátozott tevékenységet folytat,¹²⁸ az eredményessége vitathatatlan.

---

¹²⁶ Nilsson, C. és Norberg, J. *European Union Training Mission Somalia, a Mission Assessment*. FOI-R-3870-SE, 2014. 04. 13. <https://www.asclibrary.nl/docs/407059695.pdf> (Letöltés időpontja: 2018. június 03.).

¹²⁷ Besenyő János: *Portré: Horváth Csaba Zsolt százados, EUTM SOMALIA*. In: Afrika Tanulmányok, 2012. VI. évfolyam/3. szám, 55–74.

¹²⁸ A szomáliaiak toborzásához és a szomáliai hadseregbe történő integrációjukhoz nincs köze az EUTM SOMALIA állományának, így a kiképzés eredményéről csak minimális a visszacsatolás.

2011 áprilisában az Európai Unió Tanácsa a 2011/210/CFSP számú döntésével¹²⁹ jóváhagyta egy újabb küldetés, az Európai Unió Líbiai Műveletének (EU military operation in support of humanitarian assistance operations in Libya / EUFOR Libya) megindítását, amely 2011 novemberéig tartott. Ide két magyar tisztet küldtünk, akik az egészségügyi szolgálat állományában teljesítettek szolgálatot. Dr. Bognár Tamás orvos alezredes felelt a megelőző orvosi tevékenységéért és ő készítette el a misszió egészségügyi kockázatbecslését, az őt váltó Dr. Makrai Zita orvos főhadnagy pedig folytatta az alezredes által beindított programokat. A művelet a következő tevékenységekre kapott mandátumot (az ENSZ felkérése esetén):¹³⁰

- A líbiai polgári lakosság védelmének, evakuálásának biztosítása, a számukra biztonságos életkörülmények megteremtése a konfliktus időtartama alatt;
- a Líbiában tevékenykedő humanitárius szervezetek munkájának támogatása.

Sokan úgy vélik, hogy az EUFOR Libya nem tekinthető tényleges műveletnek, mivel az európai államok egy jó része nem támogatta, sőt kivonta magát abból. Az EU tagállamok nem csak hogy nem tudtak egyezsége jutni a misszió mandátumával¹³¹, majd megindításával kapcsolatosan, de nem is készültek fel megfelelően egy művelet felállítására, megfelelő végrehajtására. Erre jó példa, hogy a művelethez csatlakozó nemzetek öt napot kaptak arra, hogy a műveletet irányító parancsnokság állományába törzstiszteket ajánljanak és küldjenek ki. Ez a Magyar Honvédség vezetőit kihívás elé állította, mivel nem volt azonnal bevethető egészségügyi törzstisztünk, így egy másik misszióba felkészült törzstiszteket csoportosítottak át erre a feladatra.¹³² Annak ellenére, hogy már a kezdetek kezdetén felmerült, hogy Bognár alezredes a műveleti területre történő kiküldése szükséges lehet, nemzeti korlátozással és hiányos felszereléssel került kiküldésre a magyar törzstiszt. Egyébként Ő volt az egyetlen tiszt a parancsnokságon, akit nemzeti korlátozással küldtek ki, így egyáltalán nem mehetett ki a műveleti területre. Ez azonban feszültséget okozott az állományban, így a misszió parancsnoksága hivatalosan is kérte a korlátozás megszüntetését, amely egy rövid levélváltás után megtörtént, így a magyar törzstiszt is részt vehetett a Líbiába utazó szemrevételező, előkészítő csoport munkájában.

---

¹²⁹ Council Decision 2011/210/CFSP of 1 April 2011 on a European Union military operation in support of humanitarian assistance operations in response to the crisis situation in Libya (EUFOR Libya). <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:089:0017:0020:en:PDF> (Letöltés időpontja: 2018. szeptember 17.).

¹³⁰ Az EUFOR LIBYA művelet honlapja: http://www.eeas.europa.eu/archives/csdp/missions-and-operations/eu-for-libya/index_en.htm (Letöltés időpontja: 2018. szeptember 17.).

¹³¹ Az EUFOR Libya mandátuma rendkívül korlátozott volt, csupán a humanitárius segítségnyújtásra, és az azzal kapcsolatos közvetlen feladatokra terjedt ki, ugyanis az európai államok egy jó része határozottan elvetette a katonai beavatkozás lehetőségét is.

¹³² Besenyő János 2013, 424–425.

Az európai államok jó része által nem támogatott EUFOR Libya alapvető feladata az volt, hogy Líbia területén a civil lakosság érdekében katonailag támogassa a humanitárius szervezeteket.¹³³ Ebben volt konvojkíséret, orvosi biztosítás és más hasonló feladatok. Erre készültek a misszió műveleti tervei is. Volt egy nagyon fontos kitétel, hogy az EU csak akkor kezdi meg ezeket a műveleteket, amennyiben az ENSZ, illetve a humanitárius szervezetek részéről tényleges igény, megkeresés érkezik. Mivel a területen kívül lévő csoportok a munkájukat többé-kevésbé normális keretek között – annak ellenére, hogy Misratában igen veszélyes volt a helyzet – tudták végezni, nem kérték az „EUFOR Libya” támogatását. Ezért végül nem került sor a művelet beindítására.¹³⁴ Ettől függetlenül az előkészítő törzs, majd a művelet parancsnoksága felállításra került és érdemi munkát is végeztek. Emiatt ezt a műveletet, tényleges, bár korlátozott műveletnek tekintem.

A líbiai eseményekkel kapcsolatosan az ENSZ Biztonsági Tanácsának 1973. számú határozata¹³⁵ alapján a NATO is indított egy műveletet (NATO Operation Unified Protector Libya / NATO OUP LIBYA), amely 2011. március 30-tól 2011. október 31-ig tartott. A misszió számára az alábbi feladatokat szabta meg a mandátum:¹³⁶

- Fegyverembargó kikényszerítése és fenntartása;
- Repülési tilalom (repüléstilalmi zóna kijelölésével) rákényszerítése a líbiai légierőre;
- civil lakosság elleni erőszak megfékezése;
- Humanitárius segítségnyújtás

---

¹³³ Marsai Viktor: *A líbiai helyzet és az európai nagystratégia hiánya*. In: NKE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont, Elemzések – 2014/13. <https://svkk.uni-nke.hu/document/svkk-uni-nke-hu-1506332684763/svkk-elemzesek-2014-13-a-libiai-helyzet-es-az-europai-nagystrategia-hianya-marsai-v.original.pdf> (Letöltés időpontja: 2018. szeptember 17.).

¹³⁴ Ezzel ellentétes véleményt fogalmazott meg Ana Gomes, európai parlamenti képviselő, aki szerint a művelet nem volt más, mint egy „április tréfa” és bebizonyosodott, hogy az EU nem képes egy közös, hatékony katonai művelet megindítására, sőt továbbra is a NATO-tól várják az Európai Uniót érintő biztonságpolitikai kockázatok kezelését. Gomes, A.: *Was Eufor Libya an April fool's joke?*. <https://euobserver.com/opinion/32624> (Letöltés időpontja: 2018. szeptember 17.). Hozzá hasonló véleményre jutottak más kutatók is, például Nicole Koenig, aki tanulmányában kijelenti, hogy az Unió nem kezelte megfelelően a líbiai krízist, és a katonai képességei nem állnak arányban az ambícióival. Koenig, N.: *The EU and the Libyan Crisis: In Quest of Coherence?* IAI WORKING PAPERS 11 | 19 – July 2011, <http://www.iai.it/sites/default/files/iaiw1119.pdf> (Letöltés időpontja: 2018. szeptember 17.), Ludovica Marchi ennél még sokkal keményebben fogalmaz, szerinte az európai államok egy része nem képes és nem is akarja szavatolni a saját biztonságát. Marchi, L.: *The EU in Libya and the collapse of the CSDP*. US-China Law Review Journal, Volume 14, No. 6, 2017. http://eprints.lse.ac.uk/83719/1/Marchi_The%20EU%20in%20Libya%20and%20the%20Collapse%20of%20the%20CSDP_Final.pdf (Letöltés időpontja: 2018. szeptember 17.).

¹³⁵ UN Security Council Resolution 1973 (2011). [https://undocs.org/S/RES/1973\(2011\)](https://undocs.org/S/RES/1973(2011)) (Letöltés időpontja: 2018. szeptember 17.).

¹³⁶ NATO and Libya (Archived), homepage of NATO: https://www.nato.int/cps/ic/natohq/topics_71652.htm (Letöltés időpontja: 2018. szeptember 17.).

A misszió parancsnokságát a nápolyi Szövetséges Erők Tengeri Komponens Parancsnokságán állították fel, parancsnokának pedig Charles Bouchard altábornagyot nevezték ki. A légiműveleteket ugyan a Törökországban található izmiri Szövetséges Légi Parancsnokság tervezte, de a kivitelezést a NATO Poggio Renatico-ban található Légi Műveleti Központja (CAOC-5 / Combined Air Operations Center-5) hajtotta végre.

A NATO OUP LIBYA műveletbe Magyarország két törzstisztet, Tóth Dezső és Dajka Attila századosokat küldött. Annak ellenére, hogy az európai országok egy jó része nem támogatta az EUFOR LIBYA műveletet, a NATO által indított művelethez csatlakoztak és abban tevékenyen részt vettek. A művelet során a szervezet hatékonyan lépett fel a líbiai kormányerőkkel szemben, de csak légicsapásokkal és különleges erők bevetésével operált, szárazföldi műveletre nem került sor. A 222 napon keresztül tartó művelet során 21 hadihajó, 250 repülőgép és közel 8.000 fős közvetlen kiszolgáló személyzet összességében mintegy 26.000 légi bevetést (napi átlagban 120) teljesített, amely során 6.000 célpontot semmisítettek meg. A NATO a Kadhafi kormányzat megdöntése után további feladatot nem látott el az országban, a konfliktus utáni rendezésben nem vett részt.¹³⁷ Ez sajnos később visszaütött, ugyanis a Líbiából elmenekülő tuareg zsoldosok az ellenőrizetlen fegyverraktárakból szerzett fegyvereikkel, egy újabb, később nemzetközivé váló konfliktust robbantottak ki Maliban.

A somáliai kiképző művelet sikerein felbuzdulva az Európai Unió 2013-ban egy újabb műveletet (EU Mali Kiképző Művelete / EUTM MALI) indított meg, ahova Magyarország is küldött katonákat. Ugyanis a líbiai polgárháború következményeként a korábban Kadhafi zsoldjában álló több ezer tuareg visszatért Maliba, ahol a korábbi évszázados konfliktust felélesztve felkelést robbantottak ki, majd kikiáltották a saját független államukat, Azawadot. Mivel az országban éppen katonai puccsot hajtottak végre, a megosztott hadsereg nem volt képes hatékonyan fellépni a szakadárak ellen. A konfliktusba hamarosan bekapcsolódtak a radikális dzsihadista terrorista szervezetek is (AQIM, MOJAO, Ansar Dine), először a franciák, majd Franciaország, az ECOWAS és az ENSZ összefogásával nemzetközi koalíció jött létre, amely elűzte a radikálisokat.¹³⁸ Ezek után jött létre a korábban már említett MINUSMA művelet, majd 2013. február 18-tól a francia vezetésű, 580 fős EU Mali Kiképző Misszió (EUTM Mali/ EU Training Mission in Mali), amely az újjászervezendő mali hadsereg kijelölt egységeinek felkészítéséért felel. A 23 tagország által működtetett misszió időtartamaként az Európai Unió Tanácsa 15 hónapos mandátumot határozott meg, 12.3 millió eurós költségvetéssel, majd 2014. április 15-én meghosszabbította 2016. május 18-ig, 23 millió eurós költségvetéssel, az alábbi mandátummal:¹³⁹

¹³⁷ Gaub, F.: *The North Atlantic Treaty Organisation and Libya: Reviewing Operation Unified Protector*. Strategic Studies Institute and U.S. Army War College Press, June 2013. <https://permanent.access.gpo.gov/websites/ssi.armywarcollege.edu/pubs/download.cfm-q=1161.pdf> (Letöltés időpontja: 2018. szeptember 17.).

¹³⁸ Besenyő János: *War at the background of Europe: The crisis of Mali*. AARMS, Volume 12, No. 2, 2013, 247–271. http://uni-nke.hu/uploads/media_items/aarms-vol-12_-issue-2_-2013.original.pdf (Letöltés időpontja: 2018. június 04.).

¹³⁹ Az EUTM MALI művelet honlapja: <http://www.eutmmali.eu/> (Letöltés időpontja: 2018. június 04.).

- Részvétel a Mali hadsereg egységeinek kiképzésében;
- tanácsadó tevékenység a mali haderő újjáépítésével, alkalmazásával kapcsolatosan a polgári kormányzat felügyelete alatt, a katonai vezetéssel együttműködve.

A misszió parancsnoksága Bamakóban található, míg a kiképző központ a fővárostól 60 km-re található Koulikoro városban működik. Az európai döntéshozók már a misszió kezdetekor nyilvánvalóvá tették, hogy az EUTM MALI harci cselekményekben nem vesz részt, amelyhez azóta is tartják magukat.¹⁴⁰ Magyarország az elsők között volt, aki katonákat ajánlott fel. A kormány döntése alapján a Magyar Honvédség 15 (váltási időszakban legfeljebb 30) fővel járul hozzá a misszióhoz. Az első kiutazó csoportban egy összekötő tiszt, hat kiképző és három egészségügyi katona tartozott, akik 2013 márciusában és áprilisában kerültek ki. Az összekötő tiszt Bamakóban a parancsnokságon szolgált, az egészségügyi személyzet a német-osztrák tábori kórházban kapott beosztást, míg az MH 5. Bocskai István Lövészdandár, 5/24. Bornemissza Gergely Felderítő Zászlóalj állományaiba tartózkodó hat lövész katona a műveletnek helyt adó Koulikoro-i táborban a mali hadsereg mesterlövészeinek kiképzéséért felelt. A magyar katonák az első két zászlóalj tíz-tíz hetes kiképzésében vettek részt. A kiképzésen felül elkészítettek egy angol nyelvű felkészítő anyagot is, amely alapján folytatták munkájukat az őket váltó portugálok is.¹⁴¹

A misszió további időszakában már csak az összekötő tiszt és az egészségügyi állomány maradt Maliban. Miután az EU meghosszabbította a művelet mandátumát újabb kiképzőket küldött a Honvédség, akik a portugálokkal közös csoportot alkotva végzik a mali mesterlövészek felkészítését. Ebbe a műveletbe a magyar katonák már nemzeti korlátozás nélkül lettek telepítve, saját fegyverzettel. A magyarok számára a legnagyobb kihívást az afrikai körülmények, a viszonylag rövid és zsúfolt kiképzési időszak, a logisztikai biztosítás hiányosságai, az ellátás monotonitása jelentette, valamint az, hogy a misszióban francia volt a hivatalos nyelv, amit a magyar katonák többsége nem beszél. A misszióban eddig 46 magyar katona szolgált.

Már a mali művelet működése alatt, 2014. február 10-én kezdődött el az Európai Unió Közép-afrikai Köztársaságbeli művelete (EUFOR RCA), amely igen nehézkesen állt fel.¹⁴² Az EUFOR RCA a teljes műveleti képességét 2014. június 15-én érte el, tervezett befejezése pedig 2014. december 15 volt, amit az ENSZ BT a 2181 (2014) sz. határozata 2015. március 15-ig hosszabbított meg az alábbi mandátummal:¹⁴³

¹⁴⁰ Förstl, F.: *European Union Training Mission in Mali, its deficiencies and following recommendations to the future*. Universiteit Gent, May 2016. https://www.academia.edu/31033064/European_Union_Training_Mission_in_Mali_its_deficiencies_and_following_recommendations_to_the_future (Letöltés időpontja: 2018. június 04.).

¹⁴¹ Besenyő János: *Magyar műveleti tapasztalatok Maliban*. In: Honvédségi Szemle, 2014. 142. évfolyam/2. szám, 78–92. <http://www.honvedelem.hu/container/files/attachments/42782/hsz20142.pdf> (Letöltés időpontja: 2018. június 04.).

¹⁴² Nimark, A. *EUFOR RCA: EU force or farce?* http://www.cidob.org/publicaciones/opinion/europa/eufor_rca_eu_force_or_farce (Letöltés időpontja: 2018. június 04.).

¹⁴³ Az Európai Unió Közép-afrikai Köztársaságbeli műveletének honlapja: http://www.eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eufor-rca/index_en.htm (Letöltés időpontja: 2018. június 04.).

- EUFOR RCA részt vesz Bangui biztonsági helyzetének stabilizálásában, biztosításában, míg át nem kerül az AU műveletének (MISCA) felügyelete alá;
- a polgári lakosság védelme, az életkörülményeik javítása, a humanitárius segélyszervezetek zavartalan működésének biztosítása;
- támogatja a MINUSCA missziót a teljes műveleti képesség eléréséig.

A stratégiai parancsnokság a görögországi Larisszában található, míg a műveleti parancsnokság Banguiban. A művelet költségeire 25.9 millió eurót hagyott jóvá az EU, amit később 5.7 millió euróval megnöveltek. A főként francia csapatokból álló 750 fős EUFOR RCA április 30-án a Banguiban található M'Poko repülőteret foglalta el, majd a francia „Operation Sangaris” erőivel együttműködve lépésről lépésre megtisztította a fővárost a különböző fegyverese csoportoktól. A misszió befejezésekor tevékenységének egy részét az új EU tanácsadó misszió, a Dominique Laugel dandártábornok által vezetett, 7.9 millió eurós költségvetésű EUMAM RCA vette át, amely a közép-afrikai fegyveres erők újjáépítésében, kiképzésében vesz részt.¹⁴⁴

A művelet eredményét lerontja, hogy április óta zajlik a misszió pedofíliaügye, mely az ARTEMIS kínzási ügyével komolyan erodálja az EU-missziók tekintélyét.¹⁴⁵

A magyar kormány döntésének értelmében a Magyar Honvédség állományából legfeljebb hat fő (váltási időszakban maximum 12 fő) törzstiszt a missziót vezető műveletparancsnokságra, részben pedig a Közép-afrikai Köztársaság fővárosában települő hadszíntéri parancsnokságra települve a művelet mandátumában meghatározott ideig, de legfeljebb 2015. március 15-ig vett részt az EUFOR RCA misszióban. Ténylegesen három törzstisztet küldtünk ki a művelet parancsnokságára, akik közül Vekerdy Zoltán orvos ezredes a műveleti területen is szerepet vállalt, ahol 2015. március 13-án fejezte be a külszolgálatát.

¹⁴⁴ A misszió honlapja: http://eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eumam-rca/index_en.htm (Letöltés időpontja: 2018. június 04.).

¹⁴⁵ *UN to Probe Handling of Child Sex Abuse Allegations in CAR*, VOA News. <http://www.voanews.com/content/un-to-probe-handling-of-child-sex-abuse-allegations-in-car/2806955.html> (Letöltés időpontja: 2018. június 04.).

Konklúzió:

Az eddigi uniós műveletekből is látszik, hogy az EU számára nem közömbös az afrikai kontinens és a regionális szervezet határozottan részt kíván venni az Európa biztonságára is több szinten ható afrikai konfliktusok kezelésében. Az eddig végrehajtott 29 CSDP műveletből 16 zajlott Afrikában, illetve 2008 óta csak afrikai műveletekben vett részt az EU, ami ezt a megállapítást erősíti. Az azonban látszik, hogy a tagországok egy jelentős része nem hajlandó komolyabb szerepet vállalni ezekben a műveletekben, így valószínűsíthető, hogy ezek továbbra is kisebb méretű, korlátozott mandátummal bíró missziók lesznek. Már csak azért is, mivel az eddigi tapasztalatok alapján az EU válságkezelő műveletekben – kiképzés, tanácsadás területén – kíván az afrikai kontinensen szerepet vállalni.

Magyarország ugyan az EU műveletekbe a tíz legtöbb katonát biztosító országok közé tartozik,¹⁴⁶ ez azonban nem az afrikai, hanem inkább a balkáni szerepvállalásunknak tudható be.¹⁴⁷ Bár hazánk nem számít „kulcsszereplőnek” a fekete kontinensen és a korábbi években a magyar politikai és katonai vezetés nagy része idegenkedett az afrikai szerepvállalástól, egyre inkább látható, hogy az afrikai eseményekből nem vonhatjuk ki magunkat. Ezt jelzi a magyar külügy prioritásainak változása, a „déli nyitás” is. Éppen ezért érdemes lenne feldolgozni az eddigi afrikai tapasztalatainkat, majd az alapján megkezdeni a felkészülést a lehetséges műveletekbe, valamint megkezdeni a meglévő hiányosságaink (francia nyelvtudás) felszámolását. Az eddigi műveletekből egyértelműen látszik, mik azok a területek (hírszerzés, felderítés, logisztika, víztisztítás és egészségügy), ahol az EU hiányokkal küzd és ahol a magyar katonai szerepvállalás – a relatíve kis létszámunk ellenére is! – felértékelődik az EU számára.¹⁴⁸ Ezért ezeket a területeket javasolt fejleszteni a további afrikai szerepvállalásunknak megfelelően.

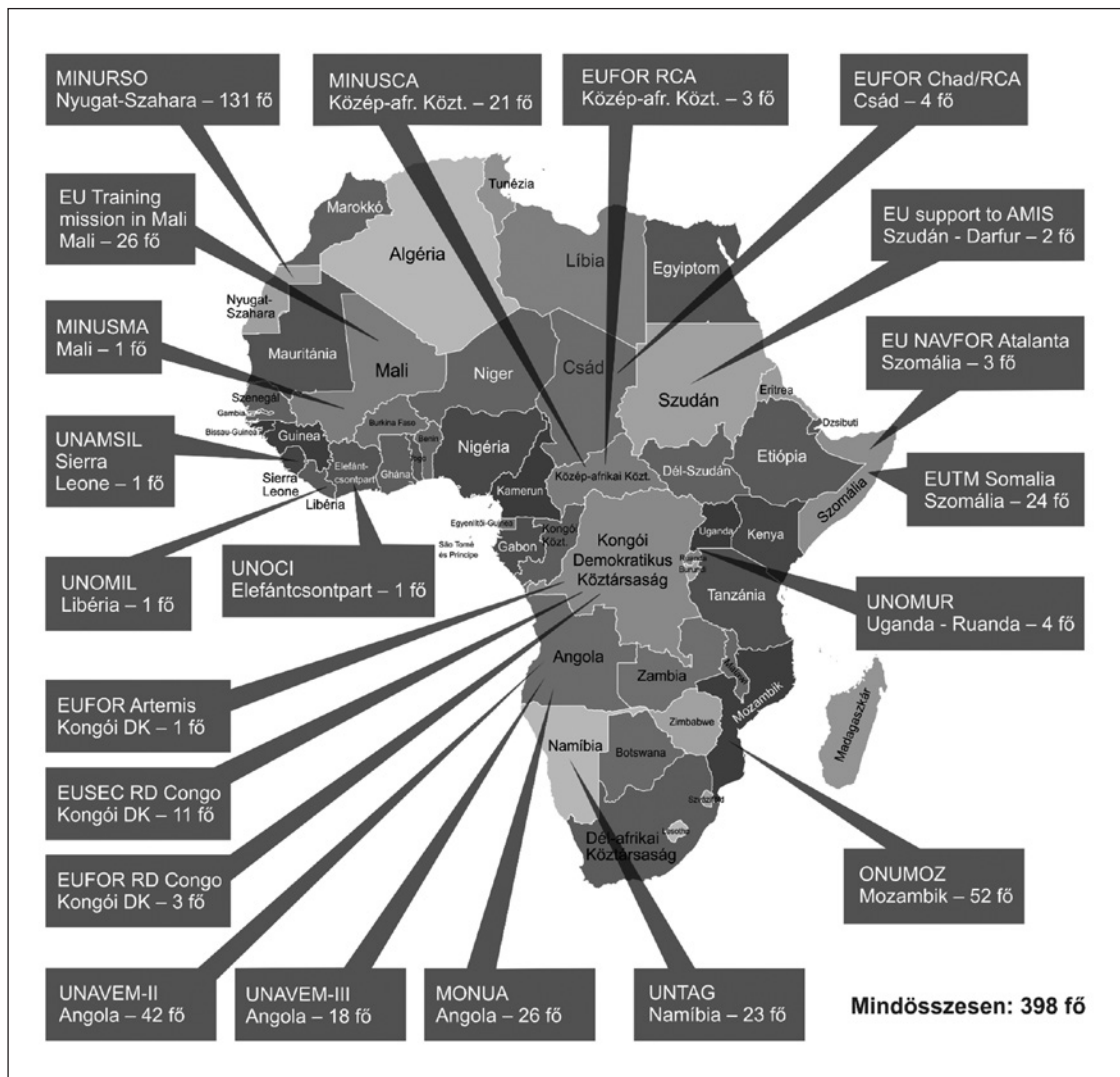
¹⁴⁶ Soder, K. 2010. április. <http://www.ies.be/files/Soder-D1-NOT4WEB.pdf> (Letöltés időpontja: 2018. június 01.).

¹⁴⁷ A Balkánon Magyarország az EUFOR kontingensbe egy 304 fős egységet ajánlott fel, illetve az EUFOR parancsnokságán 21 egyéni beosztást tölt be.

¹⁴⁸ Szakbeosztások betöltése esetén sokkal, kevesebb költséggel jár a magyar egységek kitelepítése, valamint a műveleti veszteségeink is kevesebbek lesznek, mintha egy nagyobb létszámú lövész egységet küldenénk ki.

Itt láthatóak azok az afrikai országok, ahol magyar katonák és rendőrök szolgáltak:

Az eddig leírtakból látható, hogy bár a rendszerváltás óta folyamatos az afrikai szerepvállalásunk, azok mégsem kaptak akkora figyelmet és publicitást, mint a NATO égisze alatt működő misszióink, annak ellenére, hogy mind az ENSZ, mind az EU és az AU is elégedett volt a katonáink tevékenységével. Bár ezek a szervezetek újabb felkérésekkel fordulnak hazánkhoz, úgy tűnik, az afrikai szerepvállalásunkat egyelőre nem kívánjuk növelni. Ennek ellenére az EU és a NATO érdekei miatt egyre valószínűbb az – egyelőre korlátozott – afrikai szerepvállalásunk növelése. Ezért is fontos a korábbi afrikai misszióink teljes körű feldolgozása – amelyet a korábban általam vezetett Honvéd Vezérkar Tudományos Kutatóhely folyamatosan végez – és az ott megszerzett tapasztalatok beépítése a kiképzésbe.

A missziók ismertetése mellett fontosnak tartom, hogy bemutassam a missziókban szolgálókkal szemben támasztott követelményrendszert is, amely az előfeltétele a békefenntartó műveletekben történő szolgálatteljesítésnek.

- **Minimum 6 év hivatásos szolgálat**

Ez gondolom, nem szorul hosszabb magyarázatra, hiszen a misszióba kiküldött katonáktól elvárható, hogy az itthoni körülményektől eltérő alkalmazás esetén is képesek legyenek eredményes tevékenységet folytatni. Ehhez elengedhetetlen a már megszerzett katonai tapasztalat beosztottként és vezetőként is. Régebben a pályázatok előírták egy bizonyos idejű csapatgyakorlat meglétét is, ezt azonban az elmúlt évek átszervezései miatt egyre kevésbé tarthat, így szignifikáns követelményként már nem jelenik meg.

- **Legalább középfokú „C” típusú angol nyelvvizsga**

Mivel az ENSZ és EU műveletek munkanyelve az angol – természetesen ettől előfordulhat eltérés, mint például az EU Kongói Tanácsadói és Támogató Missziója, ahol a francia a munkanyelv, bár az ENSZ csapatokkal történő együttműködés során az angol nyelvet használják – ennek az ismerete elengedhetetlen a misszióban való munkavégzés során. A felkészítés során különböző tesztekkel és beszélgetésekkel minden esetben meggyőződnék a missziókba kiküldendő állomány nyelvi felkészültségéről.

- **Rendfokozat: százados – alezredes**

Mivel a missziók többségébe megfigyelőket és katonai szakértőket kérnek, általában ezeket a rendfokozatokat viselőket tudjuk kiküldeni. Természetesen itt is vannak eltérések, hisz az Európai Unió Szomáliai Katonai Tengeri Műveletébe és az Európai Unió Szomáliai Kiképző Műveletébe is küldünk speciális ismeretekkel bíró szaktiszthelyetteseket, akik gyakran a tisztekkel azonos feladatokat láttak el.

- **Katonai megfigyelő misszióban szerzett tapasztalat**

Ez is fontos követelmény, hiszen a békefenntartó műveletekben, azok eljárásmodjaiban – függetlenül a működtető szervezettől (ENSZ, EU vagy AU) – sok azonosság van, így egy korábbi misszióban megszerzett tapasztalat komoly segítséget jelent.

- **50 éves felső korhatár**

A missziókban szolgálókkal kapcsolatosan megkövetelik az átlagostól jobb fizikai és mentális állapotot, így ez a követelmény sem szorul komolyabb magyarázatra.

- **Magas szintű számítástechnikai ismeretek**

A békefenntartók tevékenységében egyre nagyobb szerepet kap az önálló munkavégzés, amely során nem csak jelenéseket, de különféle táblázatokat, előadásokat kell készíteni, amelyek elkészítéséhez fontos a számítástechnikai eszközök és programok megfelelő ismerete.

- **Hazai, nemzetközi katonai megfigyelői tanfolyamon való részvétel**

Ezek a tanfolyamok az ismereteket, eljárásmodokat tanulhatják meg a műveletbe tervezett katonák, amelyek ismerete a mindennapos munkavégzés során elengedhetetlen számukra. Korábban az ENSZ által akkreditált Békekiképző Központokban végeztek nemzetközi katonai megfigyelői tanfolyamot a magyar katonák, amit nem csak az ENSZ, de más szervezetek is elfogadtak. Később a Magyar Honvédség szervezetén belül létrehozták a szolnoki Békekiképző Központot, ahol személyre szabott és kötelék kiképzést egyaránt folytattak és folytatnak. Később a központ IMOC tanfolyamok tartására is megszerezte a jogosultságot, ahol nem csak magyar, de külföldi hallgatók is sikeres vizsgát tettek az elmúlt évek során.

- **Legalább „B” kategóriájú érvényes vezetői engedély és vezetési gyakorlat**

Ez is fontos követelmény, amelynek meglététől nem lehet eltekinteni, hiszen a megfigyelők a tevékenységük során maguk vezetik a misszió gépjárműveit. Az elmúlt 22 év során két olyan esetről tudunk, amikor magyar katonát repatriáltak, mivel azok nem rendelkeztek megfelelő vezetési gyakorlattal, így nem voltak képesek maradéktalanul elvégezni a munkájukat. Ez a szám elhanyagolható ugyan, de még sem engedhető meg, hogy ezért kelljen magyar katonának idő előtt befejezni a műveletet, ezért is fontos ennek az ismeretnek a megszerzése és alkalmazása.

- **Kifogástalan egészségi, fizikai és pszichikai állapot**

Ez sem szorul különösebb magyarázatra. A misszióba való kiutazás előtt a Magyar Honvédség Egészségügyi Szolgálat – jelen esetben a Honvéd Kórház – teljes körű szűrővizsgálatot végez a kiutazásra tervezett állomány körében, így kizárható, hogy azok nem megfelelő állapotban indulnának a békefenntartó műveletekbe. A külszolgálat letelte után hasonlóan szigorú visszaszűrés történik, majd – az esetlegesen talált problémák következtében – ez esetleges gyógykezelés.

Az eddig leírtak bizonyítják, hogy bárkit nem küldenek békefenntartó műveletekbe, de azt is, hogy sok olyan költségigényes feladat van, amelyek a missziós állomány felkészítéséhez, képzéséhez elengedhetetlen. A fentiekből az is látható, hogy a magyar politikai és katonai vezetők egy része ellenzi az afrikai szerepvállalásunkat, mégis, ennek ellenére Magyarország továbbra is részt vesz az afrikai békefenntartó és támogató műveletekben, főként a szövetségi kötelezettségeink, illetve saját jól felfogott politikai és gazdasági érdekeink miatt.

Dr. János Besenyő

Participation of Hungary in African Operations between 1989-2019

Foreword

Esteemed reader, you are holding in your hands an unusual book. *Participation of Hungary in African Operations between 1989-2019*, written by our own lecturer, Dr. habil. János Besenyő, is a collection of lectures, published by the Doctoral School for Safety and Security Sciences of the University of Óbuda. The topic may look somewhat out of place, since the Doctoral School mainly deals with engineering and mechanical issues, many of them are military related. However, more and more students – not only at the Doctoral School, but also participants of the BA and MA courses – focus on international security studies as well. Therefore, the leadership of the University thought it might be important to offer them access to useful material of this kind as well.

The other interesting point is the fact that this textbook has been published as a bilingual, Hungarian-English book. Not because we wanted to show off, but simply because most of our students speak English, as the major foreign language, therefore the textbook is not only an interesting reading material, but at the same time they may exercise English as well. We also receive an increasing number of international students who join our University's full-time courses at BA, MA, and PhD level. I am certain that both of these groups may find this book very useful.

The book supports the optional “Hungarian Military and Police Operations on the African Continent” course of the Doctoral School, and covers the peacekeeping and peace-supporting operations in Africa between 1989 and 2019 with Hungarian involvement. The author's person is a guarantee that the students will receive a well-written material, since János Besenyő served as a professional soldier in several operations in Africa and Afghanistan. In addition to being a lecturer at institutions of higher learning, Dr. Besenyő was also a defining figure of the scientific work in the Hungarian Defence Forces. He established the HDF General Staff Scientific Research Centre in 2014 and directed it for four years.

He is one of the very few who researched the operational activity of Hungarian soldiers and policemen in Africa. He not only researched the topic in Hungarian and foreign archives but also interviewed more than a hundred peacekeepers, and published his findings in a book – *Hungarian peacekeepers in Africa* - in 2013. This textbook is also based on his research results, and introduces not only the UN, AU, NATO and EU operations, but also allows an insight into the African activity of the contemporary Hungarian actors in foreign affairs and national security. This is indeed important because of the increased importance of the African continent for the western world (USA, NATO, EU), as well as for the new powers (China, Russia, India, Turkey) as well. The two alliances we joined after the political changes of 1989, they are more and more active in the African peacekeeping operations, and we cannot exempt ourselves. The experience we gained in the past will be a great help in these future missions. It is also very important that through these operations we may establish other – diplomatic and economic

– relationships as well, which is an important factor for the political, economic and military leadership of Hungary.

The book discusses the Africa policies of Hungary between 1989 and today, as well as the related peacekeeping activities. Between 1989 and 2000 more often than not Hungarian peacekeepers served under the flag of the United Nations, while after 2004 they participated in EU operations instead. Hungarian policemen and soldiers were involved in African Union and NATO operations as well. During the 1989-2019 period about 400 policemen and soldiers served in 22 different African operations and gained considerable experience which will be very useful not only for their parent institutions but also for the economic, diplomatic and scientific organizations, too. In addition to discussing the operations themselves, the author also describes the criteria of the selection process.

I find it also very important that not only the positive results, but the challenges and the few failures are also discussed, thus the reader will receive a full picture about the actual history of the Hungarian peacekeeping operations in Africa. I recommend this book to our students, as well as to anyone else being interested in African security policies, the activity of the UN and other international organizations on the black continent and in the Hungarian aspects of those.

Professor Dr. Zoltán Rajnai

Dean, Deputy Director of the Doctoral School of Safety and Security Sciences

University of Óbuda, Donát Bánki Faculty of Mechanical and Safety Engineering

Versatility – Hungary and the Black Continent

Prior to the change of the political system in 1989-1990, Hungary had been invited to participate in the operations of the United Nations in Namibia (**United Nations Transition Assistance Group / UNTAG**), which was so successful, that after the end of the operations, which coincided with the change of regime in Hungary, the country received more and more requests from the United Nations to participate in different peacekeeping operations in Africa. The second Hungarian operation was carried out in Angola (**United Nations Angola Verification Mission II / UNAVEM II**), where both police officers and soldiers served so successfully that the operation was still in progress when the next unit was already preparing for the mission in Mozambique (**United Nations Operations in Mozambique / ONUMOZ**). At the time, Hungary had only “classical” peacekeeping tasks to the great satisfaction of the international community. These missions were relatively quickly followed by several other operations in Liberia, Rwanda or in the Ivory Coast. Our soldiers and policemen did not only show excellence in the operational area, but also in the handling of international tribes and commanders, effectively enforcing Hungarian interests. It was partially due to this fact that Hungary could delegate command officers to the Headquarters of the Peace Operations Department of the United Nations in New York, who had an insight into international peacekeeping.¹

The formation of the peacekeeping system of the Hungarian Defence Forces and the Hungarian Police also took place during this period – the establishment of the first Peace Support Training Centre with preparatory courses, first abroad, then in Hungary. The good reputation and performance of Hungarian soldiers and policemen brought new opportunities in the field of peacekeeping. As a result, the Republic of Hungary was requested to participate in the Western Saharan peacekeeping operation with a contingent. The request was received in 1994 and already in the following year a police contingent, 13 policemen started their operations within the organization of MINURSO.² Although the police force was withdrawn from the operations within a few years, the small military contingent which arrived in 2000 still had operational functions in the mission. In recognition of their outstanding performance, for three years, between 09 August 2002 and 10 August 2005, the mission was led by a Hungarian general, by major-general György Száraz, whose work was not only appreciated by the United Nations but also by the opposing sides. Nevertheless, although there was a request from the United Nations Security Council, Hungary did not send further peacekeepers to the new African operations. In the meantime, Hungary joined the NATO and the European Union, transforming the structure of peacekeeping in line with the new requirements. This meant that Hungary has withdrawn from almost all UN operations and the number of unarmed observers involved in classical peacekeeping operations decreased, but the number of our missions from our alliance obligations increased in the Balkans, Iraq and Afghanistan.³

¹ Boda J. “*A magyar rendvédelmi erők szerepe a nemzetközi béke és stabilitás megteremtésében*”. Ministry of Justice, May 2007. 47.

² Gömbös E. “*Magyarok az ENSZ apparátusában*”. Külügyi Szemle VII/2. 2008. 1–17. <http://www.menszt.hu/data/file/CIKKKulugyiSzemle.pdf>. (Accessed on 20 May 2018)

³ Besenyő J. *Magyar békefenntartók Afrikában*. Budapest: A Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat Kiadványa. 2013.7–8.

Almost all the Hungarian soldiers and policemen were withdrawn from the African continent, only a small military contingent remained in Western Sahara. At this time, Africa was so deprecated for Hungary that there were no any diplomatic, political, economic or other activities included in our strategic plans related to the continent, and most of our African foreign representations were dissolved, indicating the changed priorities. As a result of the reorganization that took place in the meantime, the highly experienced officers and senior officers, who had served on the continent in the past and had an overview of the African peacekeeping system and operations within the UN, prematurely left the Hungarian Defence Forces and the Police. No one processed the knowledge and information they had acquired, thus they were lost. Some members of the organization were able to work as civil servants at various UN and OSCE organizations, often in senior positions in missions, however, there was no official liaison with them and there was no official exchange of information.

During the reorganization, the institutional system for peacekeeping was partially eliminated and partly transformed, and thus several adept experts left the system. The previously collected documentation, reports, maps and other materials were not processed, most of them have been destroyed. As I was conducting archival research on the activities of the Hungarian Defence Forces in Western Sahara, I was surprised to see that most of the documents related to the mission was shredded, materials were only available mostly by accident, mainly from private sources.

Of course, this process was not only present in the Hungarian Defence Forces or the Police, but in the civil society as well. As Hungarian foreign policy showed obvious lack of interest in the affairs of the African continent, organizations that had previously had significant interest in the countries of the continent, slowly abandoned it and tried to prevail in more favourable areas which were supported more by the Hungarian government. At that time, the Department of Tropical Sciences at the University of Gödöllő, which was the scientific stronghold of Hungarian Africa researchers besides ELTE was dissolved. The existing relationships and databases with the African countries were almost completely abolished. Recognizing this, the staff of the Ministry of Foreign Affairs intended to create a database including Africans who graduated in Hungary or had previously established fruitful economic or some other relations with our country. However, for the already mentioned reasons, the database was never prepared, thus most of the existing relationships and information were lost for good.

However, due to the transformations of the changing security and economic environment, the African continent became more important for the US, NATO and the EU as well as for some “new” participants such as China, India, Russia, Japan and Brazil who appeared in the region,⁴ thus Hungary also started to take increasing role in the African operations. North Africa and the Maghreb region became particularly important, and not only because of the presence of migration, drugs, black market weapon smuggling or various militant Islamic organizations, but also

⁴ Dowden, R. *Africa, Altered States, Ordinary Miracles*. New York: Public Affairs, 2009. 484–508.

due to the economic potential there, the economically exploitable raw materials, such as crude oil, natural gas, various minerals, fishing, and so on. From NATO's perspective, the value of the area increased due to security policy considerations, as the countries of the Maghreb region do not only have an important role in the PfP program of NATO or the Mediterranean Dialogue, but also take part in the fights against the North African groups of al-Qaeda.

The growing Hungarian interest is also indicated by the fact that in 2005, I was sent to Darfur as a logistics consultant to the Sudanese Mission of the African Union, then two other officers were sent to the Democratic Republic of the Congo, and later an NCO to the EU NAVFOR mission followed by two further officers and two NCOs to the Somalia training mission of the EU. While I was serving in Darfur, MOL purchased a major concessionary area in South Sudan, but several other Hungarian economic associations also opened offices in African countries or set up a company on the continent. In addition, Hungarian aid organizations – such as Baptist Charity Services, ADRA, AHU – became increasingly involved in African humanitarian missions not only with financial support, but also by sending humanitarian workers.

A progress started in the Hungarian public life related to Africa, which is proven by the growing number of African economic and cultural programs in our country as well as books, journals and studies related to African issues. Recognizing the growing awareness of politicians, economists and other professionals, more and more organizations started to deal with African issues and research.⁵ For example, the University of Pécs set up an Africa Research Centre that is increasingly known and recognized internationally. At the request of the Ministry of Foreign Affairs, they organized a conference which was participated by the members of various Hungarian government departments working with Africa on development policy and global issues, as well as African experts, diplomats, civil servant representatives. On the conference, decisions were made on the elaboration of the Africa Strategy of Hungary and strategic recommendations were suggested to the government's policy towards Africa, under the leadership of István Tarrósy.⁶

Several universities and colleges launched African-related courses, and more and more students started to work on African-related issues in their diploma work. Unfortunately, the previously acquired knowledge and information, both in civil life and the Hungarian Defence Forces were not systematized and processed, thus most of them was lost. In Africa– between 1989 and 2000– Hungarian soldiers and police officers were involved in 15 different operations, but no major evaluation or study was carried out on any of the them. Although some articles were written, most of them did not have scientific value. Recognizing the deficiency, the Hungarian military leadership established a department within the Operational Control Center dealing with experience-processing, however, they did not prepare such material at the time and later

⁵ Suha Gy. “Magyarország Afrika politikája, 2005–2008”. [gepeskonyv.btk.elte.hu. http://gepeskonyv.btk.elte.hu/adatok/Tortenelem/AfrikaisztikaMA/afrikakut2005-2008/06_suhaszerk_afrikama.pdf](http://gepeskonyv.btk.elte.hu/adatok/Tortenelem/AfrikaisztikaMA/afrikakut2005-2008/06_suhaszerk_afrikama.pdf) (Accessed on 20 May 2018)

⁶ Morenth P. and Tarrósy I. “Stratégiai ajánlások Magyarország leendő afrikai fejlesztési stratégiájához”, Budapest-Pécs, 2010–2011. <http://www.ahu.hu/images/pdf/Afrikai-Strategiai-Ajanlasok.pdf> (Accessed on 20 May 2018)

the organization started to move in a different direction. In the meantime, under my personal command, a Scientific Research Centre was established within the General Staff of the Armed Forces, which has been analysing the African experiences since 2014, publishing several books and articles, and after systematization, making them available to all of those, who represent Hungary in African operations as well as to people who are simply interested in the region as civil persons.⁷ Further below I am presenting all African operations in which Hungarian soldiers or policemen have served.

UN operations with Hungarian participation

Our first African mission was the **UNTAG** (United Nations Transition Assistance Group)⁸ operation in Namibia, where 23 police officers were sent between 1989 and 1990.⁹ The Namibian operation started as a classical civilian police mission authorized to assist the Special Representative of the Secretary-General to ensure the early independence of Namibia through free and fair elections under the supervision and control of the United Nations.

UNTAG was also to help the Special Representative to ensure that all hostile acts were ended; troops were confined to the base, and, in the case of the South Africans, ultimately withdrawn from Namibia, all discriminatory laws were repealed, political prisoners were released, Namibian refugees were permitted to return, intimidation of any kind was prevented, law and order were impartially maintained.

It is important to know, that Namibia was once a German colony, and later it was annexed to South Africa. The local, mainly left-wing South West African People's Organization (SWAPO) started to fight against the South African government for the independency of the country. In addition, there were another 2-3 other political organizations in the country. With the intervention of the United Nations, the opposing sides agreed that the mission would carry out a census to help to prepare for the elections, whereas the UN police unit, including the Hungarian police, was charged with observing the South African police and the military police.¹⁰

---

⁷ The homepage of the Scientific Research Centre of the General Staff of the Armed Forces of the Republic of Hungary: <https://www.hvktkh.hm.gov.hu/> (Accessed on 20 May 2018)

⁸ The homepage of the operation UNTAG: <https://peacekeeping.un.org/mission/past/untag.html> (Accessed on 20 May 2018)

⁹ Among the 25-person strong contingent only 3 participants were official policemen, besides them 11 intelligence officers and 11 officers of foreign affairs were deployed. The main cause for this was that the police didn't have at its disposal enough policemen able to communicate in English, so they needed to "borrow" officers from other organizations, so that we shall not fail on our first UN mission. The commander of the contingent was Tamás Gál Gáspár, who was dispatched from the Ministry of Foreign Affairs, who received the rank of lieutenant-colonel for the time of the mission. The policemen were responsible for the professional preparation of the officers of foreign affairs and the state security officers, since they didn't know anything about the classic police duties (identity check, tracking, etc.). However, the language knowledge and the previous experiences of the officers of foreign affairs colleagues proved later rather useful. The training of the group was organized by the Police Academy. Besenyő: *Magyar békefenntartók*. 412–423.

¹⁰ The Koevoet – which was created by the fight between the South African Police and the SWAPO guerillas – was a type of gendarmerie, more precisely a military organization. The homepage of the Koevoet: <http://koevoet.webs.com/> (Accessed on 20 May 2018)

The South Africans moved out of the occupied territories in stages, which were taken possession of by the SWAPO warriors immediately. For a certain period of time, it went smoothly, but right on the day when the Hungarian police contingent travelled there, at the dawn of 10 April 1989, there was a serious incident when at the Angolan border, 300 SWAPO men-at-arms were killed by South Africans, as they had been filing into the area before the deadline set by the Convention. It had a huge international impact, and the mission which had not even started, was about to end, thus the Hungarians only left for there on 23 April. Although the Hungarians were still representing a communist country, they were totally neutral, they did not stand on the side of the former ally, the SWAPO. They were not given any instructions either by the political leaders at the time or the local elite. The leadership at the time communicated at all levels the importance of independency, but the UN and all other organizations involved in the peace process also expected them to do so. They were also responsible for maintaining public order, thus they pursued patrol activities with South Africans occupying the country, mostly by off-road vehicles and occasionally by helicopters. During patrolling, they were constantly checking that the population is not intimidated and ensured various political gatherings where people could freely express their views.

The Hungarian police contingent was divided into three groups by the leadership of the mission: 13 people were sent to north to Opuwo under the command of Lajos Varsányi, Chief Inspector, while the members of the other group stayed in the Central Region, Windhoek, and the third group served in Keetmanshoop. The groups were led by the police, based on their professional skills, however, the group in the capital broke up soon as their leader, first lieutenant László Temesi, was assigned to a post at the mission headquarters, and his men were transferred to two or three camps. The head of the southern group was lieutenant-colonel Gáspár Tamás Gál, who soon became the commander of the entire southern region. Members of the Hungarian contingent served the mission for an entire year, and after the completion they returned home. Police officers and officers of foreign affairs returned to their previous positions, but state security officers were sent to retirement or they were disarmed because of the change of the regime in the meantime.¹¹

Our next mission was **UNAVEM II** (United Nations Angola Verification Mission II)¹² in which Hungarian soldiers and later police officers served between June 1991 and February 1995.¹³ The mission has been granted with a mandate to execute the following activities:

- To verify the arrangements agreed on by the Angolan parties for the monitoring of the ceasefire and for the monitoring of the Angolan police during the ceasefire period.
- To include observation and verification of the presidential and legislative elections in Angola.

---

¹¹ Besenyő. *Magyar békefenntartók*. 421.

¹² The homepage of the UNAVEM II operation: <https://peacekeeping.un.org/mission/past/Unavem2/Unavem2.html> (Accessed on 20 May 2018)

¹³ Besenyő. *Magyar békefenntartók*. 466–467.

- To help the two sides reach agreement on modalities for completing the peace process and, at the same time, to broker and help implementing ceasefires at the national or local level.
- To verify the initial stages of the peace agreement.

A civil war period of several decades ended following the operation. The Angolan people began their liberation struggle against the Portuguese colonists in 1960 and gained independence after 15 years of fighting.¹⁴ After a while, the three liberating organizations that had been cooperating turned against each other. The MPLA, the first government of the new state which gained independence was supported by the Soviets, while the UNITA was supported by the Chinese, and the FMLA by the Americans. MPLA dominated large cities and coastal areas, except for the northern oil fields. The northern oil fields with the headquarters in Soyo were owned by the FMLA. This area is the part of the province of Soyo, north/northwest of Luanda. The base of UNITA was provided by the eastern part of the country, from Namibia up to the diamond fields. Thus, each of the three fronts had their own base, and when they reached independence, the struggle between them started. As Luanda was occupied by MPLA, they formed a government, and the civil war broke out almost immediately. Thus, the new country did not get from war to peace, but to war again. Later the Cubans also appeared, and the government troops eradicated the organization of FMLA with their help and gained most of the Angolan oilfields. In the war, the opposing sides fought with alternating success. Neither of them was able to obtain the sole possession of power, even with foreign help, so the conflict came to a halt in the late 1980s. The MPLA and UNITA also tried to achieve a military victory, however the Cuito Cuanavale battle between November 1987 and March 1988 ended with a stalemate, thus it was clear to both military strategists and politicians that they could not reach a solution to the conflict by military means, so they started negotiations with each other.¹⁵ Finally, on 22 December 1988, under the aegis of the United Nations, Angola, the United States, the Soviet Union, Cuba and the Republic of South Africa they came to an agreement in New York. Under the New York Agreement, the South African and Cuban troops departed from Angola. The involved parties were entrusted with the supervision of the peace treaty signed in 1991 in Portugal along the support of the “troika” (USA, Russia, Portugal) to the United Nations Security Council. Among other things the parties noted in the peace treaty, that there would be free general elections held and they would set up a national army after dissolving both UNITA and the government troops. The two parties agreed to integrate the soldiers of the opposing parties who were “left without duty” into the national army.

---

¹⁴ Besenyő J., Búr G. and Horváth S. *Magyar katonák és rendőrök az ENSZ angolai békeműveleteiben*. A Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat Kiadványa, Budapest, 2013. 46–52.

¹⁵ Búr G. *A szubszaharai Afrika története 1914–1991*. Budapest: Kossuth Kiadó, 2011. 171–172.

From January 1989 until May 1991, UNAVEM (United Nations Angola Verification Mission)¹⁶ contributed to the realization of this agreement and after the extension of this mandate, the UNAVEM II operation was launched which also supervised the elections to be held in the country. The leadership of the mission set up smaller camps and observation points in several parts of the country in order to facilitate confidence-building, and peacekeepers tried to provide stability for civil residents with more frequent patrols. Besides the regional headquarters in Lubango, UNAVEM II established new ones in the cities of Huambo, Luena, Menongue, Saurimo and Uíge, and a technical mission was sent from the New York Centre of the United Nations Security Council, which made recommendations to the UN Security Council on the future and operation of the mission. The mission's report was approved by the Security Council on 4 December 1994, and a decision was made about increasing the number of the staff of UNAVEM II as well as extending their mandate until 31 January 1995. Although there were still tensions between the opposing sides, the ceasefire was respected and in accordance with their mandate, the peacekeepers controlled the verification of the compliance with the Lusaka Peace Accord, as well as cooperated with the government and the UNITA local forces separately. 350 unarmed military observers, 126 police officers and 400 election observers participated in the 151 million-USD-budget-operation. Contrary to the elections in Namibia, peacekeepers did not participate in the organization of elections in Angola, they were only present as observers. Compared to the usual UN missions, although UNAVEM II had a small number of people, they could still successfully achieve the goals they were established for – that is, observation, control, counselling and not peacebuilding. The United Nations wanted to demonstrate through the Angolan operation that it would be able to restore and stabilize the country without large budgets and robust forces. This is also the reason they received much less money than the neighbouring Namibia, which had a budget of 430 million USD. Perhaps this is the motive why the special envoy of the UN Secretary-General, Margaret Anstee resembled herself and the mission to a DC3 airliner, which has just enough fuel to fly, but which is unable to work effectively.¹⁷ This statement was valid both for work and accommodation conditions. At the beginning, peacekeepers lived in spartan conditions, but in time as the mission developed air-conditioned tents could be set up in every camp which were more comfortable. Nevertheless, due to the very different living conditions in the area of operations, the peacekeepers were rotated by the leadership of the mission every three-four months, in course of which all camps were categorized. Those in the big cities where the quality of the accommodation and the quality of the service were good fell into category I, whereas places with problematic service “at the end of the world” fell into category III. In between the two, there was category II which was more like category III. The leadership of the mission always tried to make sure, that as far as possible, those who served in category I would go to category II or III and vice versa. Hungary offered policemen and soldiers to this

---

¹⁶ The homepage of UNAVEM: <http://www.un.org/Depts/DPKO/Missions/unavem1/unavemi.html> (Accessed on 13 May 2018)

¹⁷ Besenyő. *Magyar békefenntartók*. 303–304.

operation, which had been following the African missions of the UN¹⁸ since the late 1980s – as well as to Angolan settlements, which is proven by the report sent to lieutenant-general József Pacsek by lieutenant-general Ferenc Szűcs, Head of Intelligence of the Hungarian People's Army on the 8th of September, 1988.¹⁹ The very detailed report already dealt with potential Hungarian participation in the settlement, however, mainly the difficulties were highlighted in it. It took another three years to consider Hungarian participation in the case of the Angolan settlement, which finally took place in 1991.

Since the UNAVEM II operation started after the change of regime in the Eastern European countries, the Hungarians were accepted and regarded as a neutral party in the conflict not only by the Angolan government forces with a “socialist” background, but also by rebels who were supported by the Western world.²⁰ The soldiers and police officers involved in the operation did not have weapons, so when the fighting between the opposing parties revived after the elections with controversial results, the United Nations Security Council withdrew a large number of peacekeepers, including the Hungarians from the operation area.²¹ The majority of the soldiers were allocated to the headquarters in Luanda, where the conditions were not suitable for properly supplying the significantly increased number of personnel, so it was reduced. The ones who became “unnecessary” were evacuated to Windhoek, the capital of Namibia, where they spent two to three weeks, and then some of them were permanently withdrawn or transferred to other missions. At that time, major Gusztáv Varjú, captain István Katona and several other Hungarian soldiers were transferred to the mission of the United Nations in Mozambique, and

---

¹⁸ The Hungarian military leadership followed with attention the African peacekeeping operations of the UN since 1988, in fact, it calculated with a deployment of a larger unit to the Namibian mission. Finally, not soldiers, instead policemen were sent to Namibia, but the Hungarian People's Army, then the Hungarian Defence Forces were preparing for the further possible African operations. *Archives of the National Archives of Hungary*, Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára (hereafter MNL OL), 003777, XIX-J-1-j, Namibia, 1988.

¹⁹ The report mentions the general data of the country, the military situation and the military powers of the area and the possibilities of the political organization as well. (The number of the report is 79/19.)

²⁰ The Hungarian government – with Portuguese and South African mediation – made contact with Jonas Malheiro Savimbi, leader of the National Union for the Total Independence of Angola (UNITA), the opposition of the People's Movement for the Liberation of Angola in 1990-91, who supported as well the participation of the Hungarian peacekeepers in the UNAVEM operation. MNL OL, 002042, XIX-J-1-j, Angola, 1991, and MNL OL, 001673, XIX-J-1-j, Angola, 1991. Besides this the Angolans experienced that Hungary had only established, it developed schools, hospitals and town infrastructure. There was a Hungarian embassy and commercial foreign trade section of legation at the country, but the Hungarian government had only economic and commercial relations with the Angolans, it didn't sell weapons to them, although the Angolan soldiers learned in the Hungarian military institutions. This is proven by that during the disarmament the peacekeepers haven't found a single Hungarian weapon, since the armaments used in the country were mainly of Czech, Russian, Chinese and Ukrainian origin. Besenyő J. “*Magyar katonák tevékenysége az angolai ENSZ-békeműveletekben*”. *Hadtudomány* XXIV/3-4. 2014. 63–77. http://real-j.mtak.hu/1471/2/Hadtudomany_2014_3-4.pdf (Accessed on 20 May 2018)

²¹ The situation escalated in Angola at the beginning of January 1993, since Savimbi – who lost the elections and was relegated to opposition – decided to go back to the thicket and restart the fight against the government. Thus the UNITA breached the previous cease-fire agreement. This meant not only attacks against the government forces, but that the camps of the peacekeepers were under fire as well, since Savimbi accused the UN with election fraud, and he declared the military observers of the UN in the area persona non grata. The world organization had by the time nearly 70 camps and observation points (Team Site) in Angola, from among which only 5 (in the areas controlled by the government) remained functioning in a short time, the peacekeepers were driven away from the others. Besenyő. *Magyar békefenntartók*. 305–306.

warrant officer Viktor Makay to Rwanda. In course of the headcount reduction, no one was sent back to Hungary except for our officer who was infected with malaria and his healing was much slower than expected.^{22, 23} A total of 42 HDF soldiers and police officers served in the UNAVEM II mission.²⁴

The activity the Hungarian peacekeepers in Angola was so much appreciated by their principals, that further peacekeepers were requested by the UN Secretary-General for the Mozambique peacekeeping mission called, the United Nations Operations in Mozambique (**ONUMOZ**)²⁵ between December 1992 and December 1994. The mission has been granted with a mandate to execute the following activities:

- To monitor and verify the ceasefire, the separation and concentration of forces, their demobilization and the collection, storage and destruction of weapons;
- To monitor and verify the complete withdrawal of foreign forces and to provide security in the transport corridors;
- To monitor and verify the disbanding of private and irregular armed groups;
- To authorize security arrangements for vital infrastructures and to provide security for United Nations and other international activities in support of the peace process;
- To provide technical assistance and monitor the entire electoral process;
- To coordinate and monitor humanitarian assistance operations, in particular those relating to refugees, internally displaced persons, demobilized military personnel and the affected local population.

The local peace operation also closed a decade-long civil war conflict as the country was formerly a Portuguese colony, which was abandoned by the colonists after the “Carnation Revolution” in 1975. Immediately after the takeover, the civil war began among opposition organizations who had previously been united against the Portuguese. Mozambique was an officially socialist country with strong Soviet support. Of course, not everyone liked the Socialist government of Mozambique, so the opposition RENAMO launched an armed struggle against it, which lasted for nearly 17 years. The civil war resulted in thousands of dead citizens and three million refugees. On the one side, the Soviet Union, then China were the supporters, and on the other side, the United States and later South Africa. It was a basic interest for South Africa not

---

²² Rather few soldiers were stationed there at the time, they fulfilled only the smaller part of the prescribed 1 year, so all of them accepted the further duty in other African operations of the UN. From this mission officers were repatriated (a given person concludes his mission because of a certain cause) only because of health reasons, never of disciplinary cause. Otherwise the members of the Hungarian contingent were among the most disciplined, which is due as well to the precise selection.

²³ Besenyő. *Magyar békefenntartók*. 162., 167., 213., 306–307.

²⁴ Since neither the Hungarian Defence Forces, nor the Police haven't been in the command of enough English-speaking officers, thus a few persons were dispatched again – as help – from the staff of the Ministry of Foreign Affairs. The officers of foreign affairs received for the time of the operation the rank of reserve officer, but their real employer remained the Ministry of Foreign Affairs. Besenyő. “*Magyar katonák...*”. 63–77.

²⁵ The homepage of the operation ONUMOZ: <https://peacekeeping.un.org/mission/past/onumoz.html> (Accessed on 21 May 2018)

to have socialist countries in the neighbourhood which would endanger its own public interests and security. Various attacks were carried out by armed forces from Mozambique and Angola against the South Africans, so South Africa actively participated in the events of the two countries.

The civil war ended with the conclusion of the Cold War, as the Soviets provided less and less support, and the Soviet military consultants were also withdrawn from the area. Thus, the two enemies were abandoned, and they achieved a cease-fire in Rome in October 1992, and started a peace process under the supervision of the United Nations, which launched a peace operation in the country.²⁶ The mandate of the mission was to hold free and fair public elections, and then the United Nations finished its local activities. Of course, the organization was still present with aid, support, preparation, education and counseling, but it did not take part in the disarmament and the tasks related to the preparation for the elections. In order to make sure the elections can take place, it was important that the UN controlled the armed forces, the opposing forces and groups disarmed and reintegrated them into the civil society and then they created a new army.

The military part of the mission, including military observers, were responsible for disarming the armed forces and groups, while the police was responsible for training the new police and consolidating public security.²⁷

In the ONUMOZ operation, a total of 52 officers served from the Hungarian Defence Forces and Police, many of whom were assigned key positions in the mission headquarters, the military sectors or police headquarters.²⁸ The mission was also considered important by the political and military leadership of Hungary, as at that time, the largest Hungarian quota on the African continent served here. It was also an important fact, that the Mozambique mission was one of the few UN missions whose goals and mandates were achieved.²⁹

²⁶ Besenyő J. “*Hungarian Peacekeepers in Africa and a Hungarian Perspective on the UN Mission in Mozambique*”. Romanian Military Thinking, Military Theory and Science Journal of Romanian Armed Forces General Staff 2, April-June 2011. 174–183- http://www.mapn.ro/smg/gmr/Engleza/Arhiva_pdf/2011/revista_2.pdf (Accessed on 21 May 2018)

²⁷ Besenyő. *Magyar békefenntartók*. 138–165. and Boda J. “*A magyar rendvédelmi békefenntartás humán története*”. Rendvédelem-történeti Füzetek 18/21. 2010. 13–23. http://epa.oszk.hu/02100/02176/00007/pdf/RTF_21_013-023.pdf (Accessed on 20 May 2018)

²⁸ Boda. “*A magyar rendvédelmi erők...*”. 73-76.

²⁹ The greatest result of the mission – in contrast with the Angolan – was that the civil war did not break out again. The ONUMOZ was able to register and disarm the soldiers of the opposing sides, who grew tired of the 17 year long civil war, didn't receive foreign support anymore, and there was no real serious ethnic conflict between them neither. Perhaps this is the reason for the easier agreement between the opposing sides compared to Angola. A stalemate developed, the larger cities and the more important areas were the property of the government, while the rebels controlled only the scantily populated, not so important territories. After the peace agreement – with the support of some of the countries from the international community – the organization began, and this brought economic improvement and stability. On the other hand, the method was not so bad how the UN disarmed the militants. The registration went down as it follows: from among each of the opposing parties 20-20% was disarmed. For example, the government agreed to the start of the following 20% disarmament only if the opposition disarmed its own 20% as well. The soldiers of the future new army were sent to Zimbabwe, and there the British trained them, thus a unified army returned from there. Although at the beginning – because of the Angolan failures – the members of the world organization were afraid that the fights break out again, but the opposing sides kept to the peace agreement and they really discharged their armed forces and disputed their differences in the Parliament. *Interview with colonel Gábor Boldizsár*, Budapest, 09 December 2011.

The United Nations Observer Mission in Liberia (UNOMIL)³⁰ was launched in September 1993, which lasted until September 1997. The Liberian Civil War, which triggered the establishment of the mission, began in December 1989 when some Liberian dissidents organized an uprising against the government. The National Patriotic Front of Liberia (NPFL), led by Charles Taylor, soon presented a 10,000-person armed force against the government troops and within a few weeks, brought the majority of the country under their sway. The rebels could not obtain full power over the country, as a few smaller or larger organizations emerged from the NPFL organization, which fought not only against the government, but also against each other, mainly to obtain various goods, such as diamond, gold, coffee, etc. By 1990, the country fell into total anarchy, when the Economic Community of West African States (ECOWAS) decided to launch a peacekeeping operation (ECOMOG) in the country where the Civil War broke out in the meantime.³¹ President Samuel Kanyon Doe, the leader of the country, was captured by an armed group from the NPFL organization and he was executed in September 1990. The civil war widespread all over the country, everyone was in combat with everyone. The NPFL groups together with the peacekeepers of ECOMOG, the units of the Liberian Army, the Independent National Patriotic Front of Liberia (INPFL) and the armed groups of the Liberal Democracy Liberation Movement (ULIMO) consisting of the supporters of Doe all devastated each other but most of all, the defenceless civilian population.

In early 1991 ECOMOG controlled Monrovia, the capital, and NPFL, most of the country, while the other factions dispersed over some smaller areas. To solve the deadlock situation, in October 1991, ECOMOG and NPFL agreed to disarm various armed groups as well as to set up an Interim Government of National Unity (IGNU) led by Amos Sawyer. The agreement, however, failed because Taylor refused to disarm his troops, fearing that ULIMO forces would take revenge for Doe's death. NPFL eventually started disarming its troops early in 1992, but they got into fights at several places with the forces of ECOMOG and the ULIMO armed forces from Sierra Leone.

Therefore, in September, ECOMOG forces launched a large-scale attack.³² A significant part of NPFL's armed forces consisted of "drugged" 8-10-year-old kidnapped children who fought against ECOMOG with incredible cruelty. Civilians who refused to "voluntarily" join the NPFL organization were subjected to different kinds of torture. During the months of siege, thousands of innocent civilians were killed in the capital, public utilities were destroyed, public transport ceased, and people starved. As a response, ECOMOG bombarded NPFL posts, and in January

---

³⁰ The homepage of the operation UNOMIL: <https://peacekeeping.un.org/mission/past/unomil.html> (Accessed on 21 May 2018)

³¹ Vinck, P., V., Pham, P. and Kreutzer, T.: *Talking Peace: A Population-Based Survey on Attitudes about Security, Dispute Resolution, and Post-Conflict Reconstruction in Liberia*. Human Rights Center, University of California, Berkeley, 2011. http://www.peacebuildingdata.org/sites/m/pdf/Liberia_2011_Talking_Peace.pdf (Accessed on 22 May 2018)

³² Atkinson, P. "*The war economy in Liberia: a political analysis*". Overseas Development Institute, London, 1997. <https://odihpn.org/wp-content/uploads/1997/05/networkpaper022.pdf> (Accessed on 22 May 2018)

1993 it broke the blockade and liberated Monrovia. Meanwhile, ULIMO occupied a significant part of West Liberia, but was unable to act effectively against Taylor's people, as it was divided for ethnic reasons. The two new forces, ULIMO-J and ULIMO-K, started a bloody fight against each other, as well as against Taylor's troops, so they slowly crumpled up.³³

In July 1993, the Transitional Government, NPFL and ULIMO-K agreed to set up the Transitional Government of Liberia, governed by a five-member State Council, in which a representative of each of the above-mentioned organizations and two civilians were accommodated. The opposing sides made peace again, but once more, Taylor did not hurry to disarm his men, trying to preserve his power in such way. By the end of 1993, two more armed groups appeared. One of them was the Liberian Peace Council (LPC) and the other is the anti-ULIMO Lofa Defence Force (LDF), which did not consider the peace agreement to be binding on them, so they started new fights. ULIMO-J, led by General Roosevelt Johnson refused to put down the gun, so the ceasefire could not be realized as the opposing sides started fighting again and the country again fell into chaos. At this point, the United Nations started to get involved by establishing the UNOMIL mission, with the following mandates:³⁴

- To receive and investigate all reports on alleged incidents of violations of the ceasefire agreement and, if the violation couldn't be corrected, to report its findings to the Violations Committee established pursuant to the Peace Agreement and to the Secretary-General;
- To monitor compliance with other elements of the Peace Agreement, including at points on Liberia's borders with Sierra Leone and other neighbouring countries, and to verify its impartial application, and in particular to assist in the monitoring of compliance with the embargo on delivery of arms and military equipment to Liberia and the cantonment, disarmament and demobilization of combatants;
- To observe and verify the election process, including the legislative and presidential elections to be held in accordance with the provisions of the Peace Agreement;
- To assist, as appropriate, in the coordination of humanitarian assistance activities in the field in conjunction with the existing United Nations humanitarian relief operation;
- To develop a plan and assess financial requirements for the demobilization of combatants;
- To report on any major violations of international humanitarian law to the Secretary-General;
- To train ECOMOG engineers in mine clearance and, in cooperation with ECOMOG, coordinate the identification of mines and assist in the clearance of mines and unexploded bombs.

---

³³ Cook, N. "*Liberia: 1989-1997 Civil War, Post-War Developments, and U.S. Relations*". CRS Report, 2003. https://digital.library.unt.edu/ark:/67531/metacrs8431/m1/1/high_res_d/RL30933_2003Dec31.pdf (Accessed on 22 May 2018)

³⁴ The mandate of the operation UNOMIL: <https://peacekeeping.un.org/mission/past/unomilM.html> (Accessed on 22 May 2018)

Without participation in enforcement operations, to coordinate with ECOMOG in the discharge of ECOMOG's separate responsibilities both formally, through the Violations Committee, and informally.

Due to former positive experiences, the Hungarian Defence Forces could delegate a military adviser, colonel László Forgács, who previously served in UNAVEM II mission and was subsequently withdrawn because of the critical security situation. The Hungarian colonel was not only the military adviser to the UN Special Envoy, Sir Trevor Gordon-Sommers during the Liberian peace talks, or as the leader of the group responsible for preparing the mission, but also participated in all decision making related to military decisions and all his suggestions and proposals were accepted by the UN Headquarters in New York.³⁵ After the establishment of the mission, General O'Pande, the leader of the mission from Tanzania, served as a deputy and returned to Hungary at Christmas 1993, when his one year long deployment was over. Although the United Nations Security Council requested additional Hungarian soldiers for the operation, the political leadership at that time considered it too risky, so we did not send further peacekeepers.

Similar to the operations in Libya, the United Nations Observer Mission Uganda-Rwanda (UNOMUR)³⁶ operation started in June 1993 and lasted until September 1994. In fact, this operation was more about Rwanda than Uganda, but one must be familiar with the events at that time. Although similar events took place in Rwanda and Angola, the United Nations Security Council launched totally different operations there. Since Rwanda, a former Belgian colony which had been continuously struggling since it gained independence due to the conflicts between the Hutu and the Tutsi ethnic groups. In 1959, the ruling government was overthrown by a military coup, thus several Tutsis had to escape from the country. Similar events occurred during the coup in 1973. Most of the refugees went to Uganda, where in the late 1980s they established the Rwandan Patriotic Front (RPF). Crossing the borders, their armed forces carried out several armed attacks against Hutu targets in Rwanda. Next year, although with the intervention of neighbouring countries, a number of cease-fire agreements were signed by the opposing parties, but they were violated every time, thus fights continued.³⁷ Following a new agreement, the Organization of African Unity (OAU) and Tanzania set up a 50-member military observer group (NMOG I) on 22 July 1992, although it was unable to prevent further hostilities.

Subsequently, the OAU again brought the opposing parties to a negotiating table, who in August 1993, concluded peace again and signed the Arusha Peace Agreement. Following the conclusion of the agreement, another observer group consisting of African soldiers (NMOG II) began

---

³⁵ Besenyő. *Magyar békefenntartók*. 254–269.

³⁶ The homepage of the operation UNOMUR: <https://peacekeeping.un.org/mission/past/unomur.html> (Accessed on 23 May 2018)

³⁷ Sellstrom, T. and Wohlgemuth, L. "*The International Response to Conflict and Genocide: Lessons from the Rwanda Experience - Historical Perspective: Some Explanatory Factors*". The Nordic Africa Institute, Uppsala, Sweden, 1996. <https://www.oecd.org/derec/unitedstates/50189653.pdf> (Accessed on 23 May 2018)

their activities at the border. However, both Rwanda and Uganda would have rather preferred the presence of UN soldiers, as they believed that the OAU was unable to effectively enforce the agreements. This request was formally sent to the representatives of the United Nations Security Council, which unanimously adopted Resolution 846 on 22 June 1993, which established the United Nations Observer Mission in Uganda-Rwanda (UNOMUR).³⁸ The mission, along the Uganda and Rwanda borders, operated only in the territory of Uganda and according to its mandate, and monitored the border “to verify that no military assistance reaches Rwanda, focus being put primarily in this regard on transit or transport, by roads or tracks which could accommodate vehicles, of lethal weapons and ammunition across the border, as well as any other material which could be of military use”.

While the tragic turn of events in Rwanda in April 1994 prevented UNOMUR from fully implementing its mandate, the Observer Mission played a useful role as a confidence-building mechanism in the months following the conclusion of the Arusha Peace Agreement and during UNAMIR’s initial efforts to defuse tensions between the Rwandese parties and to facilitate the implementation of that agreement.

The most important task of the mission was to prevent any armed force or weaponry (light weapons, ammunition, or anything that the Hutu and the Tutsi people could use as a weapon against each other) to enter Rwanda. Thus, peacekeepers were entitled to stop and inspect any vehicles going towards Rwanda. If anything prohibited was found, it was confiscated. The activities of the mission included the support of the OAU Monitoring Group, which was realized in a way that two logistics experts from UNOMUR joined the Africans and continued their activities within their organization. However, the observers of UNOMUR could just relocate in the mission area when the United Nations reached an agreement with the opposing parties, who approved the operation of the mission and guaranteed the security of its members. The conclusion of the agreement lasted until 16 August. The preparatory body of the mission arrived in the city of Kabale, 20 kilometers from the Uganda-Rwanda border two days later, where they started to set up the UNOMUR command. A Hungarian officer, Viktor Makay, who was relocated from Angola, served in this military staff and then continued his activity there after the expiry of his mandate.³⁹ The first members of the mission arrived by the end of September, and by the beginning of October the entire staff (81 people) took over their positions and started their work. Besides the captain mentioned above, four Hungarian military observers served in the operation.⁴⁰

---

³⁸ The mandate of the operation UNOMUR: <https://peacekeeping.un.org/mission/past/unomurmandate.html> (Accessed on 23 May 2018)

³⁹ Besenyő J. “*Magyar békefenntartók tapasztalatai: Angola és Uganda*”. Afrika Tanulmányok V/4. 2011. 112–127. <https://hu.scribd.com/doc/130556280/> (Accessed on 23 May 2018)

⁴⁰ As I mentioned earlier, 4 Hungarian peacekeeping officer served in operation UNOMUR: lieutenant-colonel László Józsa, major János Kántor, major László Szabó and major Imre Labancz. Besenyő. *Magyar békefenntartók*. 332–345.

UNOMUR peacekeepers set up checkpoints at the two busiest border crossing points and at three additional locations where transit traffic could be checked. Of course, they were not able to search each and every vehicle, only the suspicious ones. Mobile patrolmen, cruising the border area with their jeeps helped in finding such vehicles, looking for smugglers who avoided main roads. Because of the presence of UN peacekeepers, not only the number of smugglers dropped radically, but people living along the border also felt more secure. The role of the Mission changed on 5 October, as the UN set up the United Nations Mission for Rwanda (UN-AMIR), which was responsible for enforcing the Arusha Agreement, controlling the ceasefire, and humanitarian activities in the mission area.⁴¹

As the two operations covered each other's activities in several areas, the Nations Security Council leaders decided to merge the UNOMUR mission with the United Nations Rwanda Aid Mission. However, this eventually did not happen due to the rapid deterioration of the situation in Rwanda. On 6 April 1994, a French military plane, with Juvénal Habyarimana, Rwandan President, and Cyprien Ntaryamira, President of Burundi on its board was shot by some unknown people. No one survived the attack. Right after the disaster, a three-month-long slaughter began, during which Hutu militias killed more than 800,000 Tutsis (including women, children and elderly people) and moderate Hutus. The genocide only ended when the armed forces of the RPF occupied the capital.⁴²

When genocide began, UNOMUR extended its activities to the full length of the common Rwanda-Uganda border. Peacekeepers continuously patrolled, not only on foot or by car, but also by helicopters, and they even gained fortification. The officers in the operation discovered that the Rwandan government shipped weapons they had received from the government of Zaire from the cities of Bukavu and Goma through Lake Kivu to Rwanda. They also reported that the units of the Ugandan army handed guns to RPF guerrillas across the border. However, the greatest help they could provide was to UNAMIR peacekeepers serving in Rwanda and left alone by the UN, by providing necessary logistical support from the Entebbe Airport in Uganda. They loaded the food, water and equipment arriving at the airport onto trucks and then they left for Kigali with the convoys. They also rescued UNAMIR's injured soldiers and several refugees from Rwanda.⁴³

In June 1994, the UN Secretary-General proposed the elimination of the mission, as he believed that cross-border patrolling did not make much sense in an ongoing civil war. The mandate of the mission was extended until 21 September, but the elimination of the operation already started in August. On 15 August, the number of UNOMUR personnel was reduced to 55, then by the end of the month to 46, and from 21 September, only 34 soldiers stayed in the operational area, and UNOMUR was finally dissolved.

⁴¹ The homepage of the operation UNAMIR: <https://peacekeeping.un.org/mission/past/unamir.html> (Accessed on 23 May 2018)

⁴² Sellstrom and Wohlgemuth. *"The International Response..."*.

⁴³ Besenyő. *"Magyar békefenntartók tapasztalatai..."*.

In parallel to the successful completion of the Mozambique mission, on 8 December 1994, the UNSC adopted Resolution 966 which extended the mandate of the former Angolan (UNAVEM-II) mission until 8 February 1995 and invited the Secretary-General to propose a new operation to replace it. On 1 February 1995 the Secretary-General submitted his UNAVEM III plans to the United Nations Security Council and completed a significant increase in the number of Angolan peacekeepers. The draft-plan was approved by the Council and with Resolution 976, effective from 8 February 1995, UNAVEM III (United Nations Angola Verification Mission III) was declared, and it was responsible for supporting the peace process and enforcing the provisions of the Lusaka Peace Agreement and the UNSC resolutions.⁴⁴ Besides unarmed peacekeepers, police officers and armed soldiers also served here as in the previous operation. There were only unarmed military and police observers, but after the re-emergence of the civil war, the United Nations already stationed Force Protection Units – first six soldiers, then six battalions – in Angola. In each military district, there was a battalion, which was deployed in every company at major sites together with military observers and police camps. The armed units had their own command system, and they could not be instructed by peacekeepers, but they had a close co-operation with each other. Although at this time there were no mandatory rotations like in the UNAVEM II operation as the mission improved so much in the following five-six years, that the camps could provide peacekeepers with roughly the same living conditions and care. The Peacekeeping Directorate of the United Nations requested Hungarian soldiers and police officers⁴⁵ again for this new operation where they carried out the following activities:

- To verify the arrangements agreed on by the Angolan parties for the monitoring of the ceasefire and for the monitoring of the Angolan police during the ceasefire period;
- To include observation and verification of the presidential and legislative elections in Angola;
- To help the two sides reach agreement on modalities for completing the peace process and, at the same time, to broker and help implementing ceasefires at the national or local level;
- To verify the initial stages of the peace agreement.

---

⁴⁴ The homepage of the operation UNAVEM III: <https://peacekeeping.un.org/mission/past/unavem3.html> (Accessed on 23 May 2018)

⁴⁵ 11 Hungarian policemen and 7 soldiers served in operation UNAVEM III. Besenyő. *Magyar békefenntartók*. 469–470.

In the UNAVEM III mission, 18 people of the professional staff of the Hungarian Defence Forces and the Police served, including officers and warrant officers.^{46, 47} This operation was completed in June 1997, that is it was transformed into MONUA (United Nations Observer Mission in Angola),⁴⁸ where 13 Hungarian soldiers and 13 police officers served.⁴⁹ MONUA has been granted with a mandate to execute the following activities:

- To verify the neutrality of the Angolan National Police;
- To verify the incorporation of UNITA personnel into the national police;
- To verify the quartering and occasional deployment of the rapid reaction police;
- To verify the free circulation of people and goods;
- To give special attention to respect for civil and political rights and freedoms;
- To carry out joint patrols with the Angolan National Police, especially in areas formerly controlled by UNITA;
- To inspect prisons and, if needed be, establish its temporary presence at national police posts and stations;
- To monitor and verify the collection of weapons recovered from the civilian population;
- To supervise proper storage or destruction of these weapons;
- To oversee security arrangements for UNITA leaders.

The next African operation to which Hungarian soldiers were deployed in 1991 was the **MINURSO**, the United Nations Mission for the Referendum in Western Sahara,⁵⁰ where Hungarian police officers served between 1997 and 2001,⁵¹ but the first Hungarian peacekeeping troops were only sent to the operational area in 2000.⁵²

The decades-long conflict began with the colonization of Western Sahara, which the Spaniards began to occupy in 1886, but only fully occupied it in 1934 and named the area they controlled Spanish Sahara. During this period, the Spaniards got into an armed conflict several times with the indigenous people who wanted their independence, and as a result of this inhabitants were provided with partial right of self-determination. Nevertheless, they could not keep their colonies, therefore, in 1976 they left the area for good, which was immediately occupied by Moroc-

---

⁴⁶ The number of the persons serving in the missions here – as well as elsewhere – is only a rough estimation on the account of the persons serving in the area, since the documents related to the operations were not preserved, from among them only very rarely – from private hands – are some found.

⁴⁷ Interestingly the homepage of the mission knows only about 10 military observers and 7 policemen, while the Hungarian reports, as well as the reminiscence of the persons serving in the mission knows of 11 policemen and 7 soldiers serving in the operation. “UNAVEM III facts and figures as of 30 June 1997”. https://peacekeeping.un.org/mission/past/unavem_f.html (Accessed on 23 May 2018)

⁴⁸ The homepage of the operation MONUA: <https://peacekeeping.un.org/mission/past/monua/monua.html> (Accessed on 24 May 2018)

⁴⁹ Besenyő. *Magyar békefenntartók*. 470.

⁵⁰ The homepage of the operation MINURSO: <http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/minurso/> (Accessed on 24 May 2018)

⁵¹ During this period 25 Hungarian policemen served in the staff of the MINURSO.

⁵² By the calculation of the author – until August 2018 – 106 Hungarian soldiers served as peacekeepers in the staff of the MINURSO.

co and Mauritania.⁵³ Polisario (Frente Popular para la Liberacion de Saguia El-Hamra and Rio de Oro), a large part of the local population, announced a war against the two countries and after a few years of war, made peace with the Mauritanian defeated by then. However, the organization could not overcome the Moroccan who were larger and better equipped so Polisario, using guerrilla tactics, became disadvantaged. After the Moroccans built a fortress system, almost rivalling the Chinese Wall, which provided permanent protection to the occupied territories, a stalemate situation emerged between the opposing parties.⁵⁴

In 1985, the United Nations Secretary-General and the Organization of African Unity (OAU), jointly planned a mission aiming to settle the final situation of the area. Both the Moroccan Kingdom and Polisario agreed with the plan, but they only managed to come to an agreement on 30 August 1988. In 1990, the United Nations Secretary-General sent a report (S/21360) to the UN Security Council, which was a fully-fledged plan that offered an opportunity for a peaceful solution to the armed conflict that had been escalating for years. The draft was approved by the Council on 29 April 1991 as Resolution 690, and at the same time they agreed to establish a UN Mission to facilitate the decision over the permanent national clarification of the area.⁵⁵ This plan provided for a transitional period during which the Special Representative of the Secretary-General (SRSG) was instructed to prepare and implement decisions related to all issues arising from the mission and the future “referendum” on the fate of the area. The question was whether the inhabitants of the area would decide to live as an independent state or integrated in Morocco. His mandate included the deployment of civil servants, soldiers and police officers in the mission and the establishment and operation of a refugee return office. In the original plans, MINURSO had 800-1000 civilian employees, 1700 military observers and a police unit of 300 people, but ultimately the actual number of personnel was only the fraction of this. MINURSO had a mandate for the following activities:⁵⁶

- To monitor the ceasefire;
- To verify the reduction of Moroccan troops in the territory;
- To monitor the confinement of Moroccan and Frente POLISARIO troops to designated locations;
- To take steps with the parties to ensure the release of all Western Saharan political prisoners or detainees;

---

⁵³ Besenyő J. “*Peacekeeping mission in Maghreb: The MINURSO*”. *Tracraft Review*, Periodical of the Military National Security Service 1 (Special Issue). 2012. 125–144. http://knbsz.gov.hu/hu/letoltes/szsz/2012_1_spec.pdf (Accessed on 24 May 2018)

⁵⁴ Besenyő J. “*Guerrilla Operations in Western Sahara: The Polisario versus Morocco and Mauritania, Connections*”. *The Quarterly Journal* 16/3. Summer 2017. 23–45. <http://connections-qj.org/article/guerrilla-operations-western-sahara-polisario-versus-morocco-and-mauritania> (Accessed on 24 May 2018)

⁵⁵ Mészáros Zs. “*A Maghreb palesztinjai: a nyugat-szaharai konfliktus a világpolitikai érdekek árnyékában*”. *Külügyi Szemle* 4. Winter 2009. 151–182. http://kki.hu/assets/upload/Kulugyi_Szemle_2009_04_A_Maghreb_palesztenjai-a.pdf (Accessed on 24 May 2018)

⁵⁶ The mandate of the operation MINURSO: <https://minurso.unmissions.org/mandate> (Accessed on 24 May 2018)

- To oversee the exchange of prisoners of war, to be implemented by International Committee of the Red Cross, (ICRC);
- To repatriate the refugees of Western Sahara, a task to be carried out by the United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR);
- To identify and register qualified voters;
- To organize and ensure a free and fair referendum and proclaim the results;
- To reduce the threat of unexploded ordnances and mines.

Currently MINURSO has a seven-member Hungarian military contingent, and between 2002 and 2005, major-general György Száraz directed the MINURSO military component for three years. His work was described as exceptional by the United Nations in many cases.⁵⁷

Although the police left the Western Sahara operation, in 2003, they were asked again by the United Nations Security Council to send police officers to the United Nations Mission in Sierra Leone (UNAMSIL).⁵⁸ After long negotiations, a Hungarian police officer, Zoltán Varga was ordered to serve as a duty officer in the coordination department of the Mission's Security Department and at the Detection and Control Center and later became the commanding officer of the duty officer.⁵⁹

After his arrival, the Hungarian police officer had to face the extent to which Sierra Leone was destroyed by the civil war between 1991 and 2002. Being fed up with the corruption and frequent military coups, the RUF (Revolutionary United Front), led by Foday Sankoh started to fight against the government at the time, which soon ended with a local and regional conflict resulting in a chaos in the country. Although there were several attempts to stabilize the situation in the country, the local and regional forces (African Unity Organization, Economic Community of West African States) failed. The West African intervention units called for assistance by the government (ECOMOG / Military Observer Group) did not live up to the expectations neither, therefore in June 1998, the United Nations Security Council set up the United Nations Observer Mission in Sierra Leone (UNOMSIL) which was replaced by the UNAMSIL operation with an extended staff and mandate on 22 October 1999.⁶⁰ The new operation was authorized for the following activities:

- To cooperate with the Government of Sierra Leone and the other parties to the Peace Agreement in the implementation of the Agreement;

---

⁵⁷ Besenyő J. "Nyugat-Szahara magyar szemmel. Interjú Száraz György vezérőrnaggyal". Afrika Tanulmányok VII/3. 2014/Fall. 105–120.

⁵⁸ The homepage of the operation UNAMSIL: <https://peacekeeping.un.org/mission/past/unamsil/UnamsilRS.html> (Accessed on 01 June 2018)

⁵⁹ Boda. "A magyar rendvédelmi erők...". 98-99.

⁶⁰ The homepage of the operation UNOMSIL: <https://peacekeeping.un.org/mission/past/unomsil/Unomsil.html> (Accessed on 01 June 2018)

- To assist the Government of Sierra Leone in the implementation of the disarmament, demobilization and reintegration plan;
- To establish a presence at key locations throughout the territory of Sierra Leone, including at disarmament/reception centres and demobilization centres;
- To ensure the security and freedom of movement of United Nations personnel;
- To monitor adherence to the ceasefire in accordance with the ceasefire agreement of 18 May 1999 (S/1999/585, annex) through the structures provided for therein;
- To encourage the parties to create confidence-building mechanisms and support their functioning;
- To facilitate the delivery of humanitarian assistance;
- To support the operations of United Nations civilian officials, including the Special Representative of the Secretary-General and his staff, human rights officers and civil affairs officers;
- To provide support, as requested, to the elections, which are to be held in accordance with the present constitution of Sierra Leone.

As a result of these steps, the opposing parties finally concluded the Lomé Convention on 7 July 1999, then the disarmament of the RUF armed forces and the enforcement of the peace agreement were started. Following the democratic elections in 2002, the country's president declared that the civil war was finally over, and as a result of the stabilizing situation, the United Nations also began to reduce the size of the mission and eliminated it in early 2006. The Hungarian police officer worked in this mission until this time, for three years.⁶¹

The next African operation to which Hungarian police officer was sent was the United Nations Operation in Côte d'Ivoire (ONUCI) on 27 February 2004,⁶² in which police captain Ferenc Lessing represented Hungary, and he was responsible for training police officers. The mission replaced the United Nations Mission in Côte d'Ivoire (MINUCI) from 4 April 2004. With this operation, the United Nations Security Council tried to consolidate the civil war situation in the country which became independent in 1960 from the French colonial dependence. When Côte d'Ivoire gained its independence, the country went through a serious economic development led by the first president, Félix Houphouët-Boigny, despite the fact that the president had introduced a one-party system and established a loyal clientele system. However, in the early 1980s, the economic recession and the drought which lasted for many years led to a major economic downturn which resulted in social discontent. Although the president was weakened, he managed to retain power and before his death in 1993, he appointed Henri Konan Bédié to be his successor. Henri Konan Bédié continued his predecessor's policy, with the difference that he deliberately made conflicts between different ethnic groups.⁶³ Although the economy of the

⁶¹ Boda. "A magyar rendvédelmi erők...". 98-99.

⁶² UN Security Council Resolution 1528 (2004) [http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1528\(2004\)](http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1528(2004)) (Accessed on 01 June 2018)

⁶³ Bassey, R. J. "An assessment of impact of neglect of history on political stability in African countries: The case of Cote d' Ivoire". African Journal of History and Culture 6/9. November 2014. 149–163. http://www.academic-journals.org/article/article1411979036_Bassey.pdf (Accessed on 01 June 2018)

country started to rise again, due to ethnic violence, as well as resignations of military leaders regarded as opposition of the president, in 1999, a coup led by General Robert Guéï overthrew Bédié, who fled to France.

After the elections in 2000, a formation led by Laurent Gbagbo took over the power from the Military Government, but after the elections, riots broke out in which hundreds of people were killed. Gbagbo's government was so unpopular that on 19 September 2002 an armed rebellion flared up in the capital and in many other parts of the country as well. Although the government remained in power, the rebels representing the interest of Muslims (Forces Nouvelles de Côte d'Ivoire), gained the northern areas of the country. To avoid further battles, French troops (Opération Licorne) were sent to the country and demarcation line was drawn.⁶⁴ In the end, in response to international pressure, the opposing forces started negotiations, and in January 2003, they decided to set up a national unity government, which – even with the help of MINUCI,⁶⁵ the ECOWAS and French troops – was unable to stabilize the country.

Due to the worsening situation, foreign citizens were evacuated from the country in 2004 and a UN operation was set up to enforce the peace agreement which was drawn in cooperation with the UN operations in Sierra Leone and Liberia as well as the French troops.⁶⁶ The mission has been granted a mandate to execute the following activities:

- To offer advice to the Special Representative on military matters;
- To monitor the military situation, including the security of Liberian refugees and reporting to the Special Representative thereon;
- To establish connections with the French and ECOWAS forces for the purpose of advising the Special Representative on military and related developments;
- To establish connections with the Forces Armées Nationales de Côte d'Ivoire (FANCI) and the Forces Nouvelles, in order to build confidence and trust between the armed groups, in cooperation with the French and ECOWAS forces, in particular concerning helicopters and combat aircraft;
- To provide input to forward planning on disengagement, disarmament and demobilization and identifying future tasks, in order to advise the Government of Côte d'Ivoire and support the French and ECOWAS forces;
- To report to the Special Representative of the Secretary-General on the above issues.

---

⁶⁴ Johnson, D. E et al. *“Preparing and Training for the Full Spectrum of Military Challenges: Insights from the Experiences of China, France, the United Kingdom, India, and Israel”*. Santa Monica, Arlington, Pittsburg: Rand Corporation, 2009. 97-104.

⁶⁵ The homepage of the operation MINUCI: <https://peacekeeping.un.org/mission/past/minuci/index.html> (Accessed on 01 June 2018)

⁶⁶ Originally the operation was created for a one-year time frame, but eventually it functioned with multiple extension and prolongation of mandate until 30 June 2017. The homepage of the operation UNOCI: <https://peacekeeping.un.org/mission/past/unoci.shtml> (Accessed on 01 June 2018)

Despite the efforts, in November 2004, fighting started again, the clashes between the French troops and government forces resulted in a series of deaths. Finally, as a result of various negotiations and the pressure of the international community, the government and the rebels made peace on 4 March 2007, which led Guillaume Soro, the leader of the rebels to become the Prime Minister and Gbagbo could preserve his position as President. During this time, with the support of the UN, they tried to rebuild the administration of the country, and implement the reform of the Security Sector. In 2010, there were new elections, where Alassane Ouattara won, but the former president contested the results, thus two presidents took the oath simultaneously.

The conflict was soon to come again. In early 2011, new armed clashes broke out between the two president's supporters, which was won by Ouattara who was supported by the French and the UN and Gbagbo was eventually removed from power. The Hungarian police officer started his service in 2009 as a member of an international mobile trainer group of six people and his most important task was to train and prepare the 350-member Formalized Police Units (FPU) continental police force of the UN.⁶⁷

The next operation where a Hungarian police officer was sent, was the Mission Multidimensionnelle Intégrée des Nations Unies pour la Stabilisation au Mali (MINUSMA) operation established in 2013.⁶⁸

The reason for launching the mission in a country which had been struggling with serious problems was the Tuareg uprising which broke out in 2012,⁶⁹ which was supported by various Muslim terror groups such as AQIM, MUJAO or Ansar Dine, which resulted in the proclamation of the Republic of Azawad which included the northern areas of Mali and which was not recognized by any of the states. Government troops, which were constantly defeated by rebels – due to internal weaknesses in the country, former military coups and political conflicts – were unable to resume these breakaway lands and stabilize the state, thus the government sought military assistance from the former colonial power, France. The French expedition forces stopped Tuaregs and the terrorist groups fighting with them through the „Operation Serval”,⁷⁰ and then slow pacification of the area began in which besides the French, the UN, ECOWAS⁷¹ and the

⁶⁷ Less F. *“A politikai demonstrációk demokratikus rendőri tömegkezelésének kérdései”*. Thesis presented for the Doctoral School of Military Sciences. National University of Public Service, 2016. http://archiv.hhk.uni-nke.hu/uploads/media_items/less-ferenc-a-politikai-demonstraciok-demokratikus-rendori-tomegkezelesenek-kerdesei.original.pdf (Accessed on 01 June 2018)

⁶⁸ The homepage of the operation MINUSMA: <https://minusma.unmissions.org/en> (Accessed on 01 June 2018)

⁶⁹ Arieff, A. “Crisis in Mali”. Congressional Research Service, January 14, 2013. <https://fas.org/sgp/crs/row/R42664.pdf> (Accessed on 01 June 2018)

⁷⁰ Vecsey M. *“Maliból jelentik”*. In Kaló F. (ed), *Napjaink biztonsági kihívásai, veszélyei és fenyegetései, Tanulmányok a Biztonságpolitikai Szakkollégium tagjainak írásaiból*. Budapest: NKE Szolgáltató Non-Profit Kft, 2016. 129–143. https://www.researchgate.net/profile/Mariann_Vecsey2/publication/310776085_Malibol_jelentik/links/5836dea208aed45931c8072e/Malibol-jelentik.pdf (Accessed on 01 June 2018)

⁷¹ African-led International Support Mission to Mali/AFISMA. About the activity of the mission in greater detail: Haysom, S. *“Security and humanitarian crisis in Mali. The role of regional organisations”*. HPG Working Paper, March 2014. <https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/8829.pdf>, Accessed on 02 June 2018 and Caparini, M. *“The Mali crisis and responses by regional actors”*. NUPI Working Paper 849, Norwegian Institute of International Affairs, 2015. https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/id/366213/NUPI_WP_849+Marina+Caparini.pdf (Accessed on 02 June 2018)

peace operations launched by the European Union participated.⁷² The mission has been granted a mandate to execute the following activities:⁷³

- To stabilize the key towns and restoring the integrity of the state;
- To support the execution of the temporary roadplan, including the national political dialogue and the election process;
- To protect the civilian population and the UN employees;
- To protect and help the defense of human rights;
- To support humanitarian aid;
- To support preservation of cultural values;
- To support the national and international administration of justice.

The Hungarian police officer in the operation acted as an Individual Police Officer (IPO) based on the tasking of the police contingent.

We sent troops again to the **MINUSCA** (Mission multidimensionnelle intégrée des Nations unies pour la stabilisation en Centrafrique) operation which started in April 2014.⁷⁴ Leaving the French colonial empire, one of the most vulnerable states of the African continent, the Central African Republic declared its independence on 13 August 1960, but the French influence remained strong, in fact according to some sources, the leaders of the new country continued acting according to the French political elite when President David Dacko began to establish good relations with the communist China, and with the support of the French leadership, the army (led by Colonel Bokassa) made a coup on 31 December 1965. The new leadership suspended the constitution, restricted the democratic rights, and finally the new leader froze the state of the republic and proclaimed himself to be the emperor. Finally, even the French themselves were fed up with the 14-year-long terror and on 20 September 1979 got rid of Bokassa while he was on his official Libyan visit with the help of secret services through the Barrakuda operation. The dictator was replaced by the former president who had conciliated with the French, but he was unable to stabilize the country, and in September 1981, his power was overthrown by General André Dieudonné Kolingba, with a military coup. Kolingba suspended the constitution and it was given a greater significance only on 21 November 1986, when it was used as the source of the legitimacy of the general's political power. Political parties were banned, the only legitimate organization was the Rassemblement démocratique centrafricain (RDC), and in response, the opposition movement boycotted the 1987 elections. For France's pressure, a body set up on 7 June 1991 began reviewing the constitution, and after its modification it became possible to establish a multiparty political system which resulted in Ange-Félix Patassé gaining 53.49% of

---

⁷² The homepage of the European Union Training Mission in Mali/EUTM Mali: www.eutmmali.eu (Accessed on 02 June 2018)

⁷³ Security Council Resolution 2100 (2013).

https://minusma.unmissions.org/sites/default/files/mali_2100_e_.pdf (Accessed on 02 June 2018)

⁷⁴ The homepage of the operation MINUSCA: <https://minusca.unmissions.org/en> (Accessed on 12 June 2018)

the votes in the 1993 presidential election.^{75, 76} The survival of the political system until 1993 was practically due to France's support, the interact of Paris was to maintain the internal division. The French interest of great power was to maintain a divided, weak African statehood, the maintenance of sovereign states that do not exist in the sense of identity but are internationally sovereign.⁷⁷ Due to the country's grave economic and political legacy, the new political leader was unable to keep his electoral promises. The indebted state was unable to maintain the level of military spending, pay for state employees and this resulted in general dissatisfaction.

After 1996, the state – which was (also) affected by internal divisions – was maintained by foreign forces even against Central African troops. The rioting of the army was exacerbated by regional and ethnic conflicts: the rioting so called “Southerners” mainly belonged to the Vakoma whereas the loyalist “Northerners” belonged to the Baya tribe. The security political significance of the Central African crisis has been proved by the fact, that the four African states – Burkina Faso, Chad, Gabon and Mali – took on the role of mediator, and on 25 January 1997, the opposition parties agreed to set up a peacekeeping mission under the Bangui Agreement (MISAB) and after the withdrawal of French troops in 1998, the UN also launched a mission (MINURCA) to stabilize the country. During the presidential election in 1999, President Patassé could retain his position with a minimal majority, but it did not provide a solution to the ever-increasing crisis of the state and the economy, which the government could less and less handle. Political rivalry, banditism generated a disintegration crisis, and the solution for this was seen in the repression of power. Following the failure of a coup attempt – balked by foreign military forces – the paranoia of political power grew, and the intensification of violence again led to an international peace-building intervention (CEN-SAD and then FOMUC), but on 15 March 2003, the rebels led by General François Bozizé overthrew the ruling government. The army, however, was unable to stabilize the country, in which there was an even larger chaos. According to the international community's assessment, the situation seemed to be so severe that the UNSC set up a humanitarian mission again in Chad and in the Central African Republic (MINURCAT) and approved the deployment of an EU peacekeeping unit (EUFOR Chad/CAR).⁷⁸

---

⁷⁵ Balogh A. et al. *Országismertető. Közép-afrikai Köztársaság*. Budapest: Honvéd Vezérkar Tudományos Kutatóhely, 2015. 93-95.

⁷⁶ “*International Crisis Group: Central African Republic: Anatomy of a Phantom State*”. Report No. 136 / Africa, 13 December 2007. <https://www.crisisgroup.org/africa/central-africa/central-african-republic/central-african-republic-anatomy-phantom-state> (Accessed on 12 June 2018)

⁷⁷ Vecsey M. “*The struggles of the Central African Republic and Hungary's role in solving the problems*”. AARMS 4. 2014. 507–518. http://uni-nke.hu/uploads/media_items/aarms-2014-4.original.pdf (Accessed on 12 June 2018)

⁷⁸ Balogh. et al. *Országismertető. Közép-afrikai*. 97.

Although in the 2011 elections Bozizé retained his power, alliance Seleka, with Muslim background, led by Michel Am-Nondokro Djotodia once again brought about an armed uprising which soon set the country ablaze.⁷⁹

Although Seleka received support both from Sudan and Chad, they were unable to obtain power, even though they occupied even the capital, and their leader nominated himself to be the president. In the meantime, anti-Seleka forces organized their own armed groups – the anti-Balaka movement –, which also contributed to the horrors of the civil war that broke out in 2012 and deepened the already existing ethnic and denominational divisions.⁸⁰ Finally, due to the pressure of the international community, the opposing armed groups made peace, and in 2014, a unity government was formed under the leadership of Catherine Samba Panza. However, it took very long to change the situation which had been ongoing for decades, even though the government was also supported by MINUSCA which was set up by the Security Council of the UN.⁸¹ This UN operation has been granted with mandate:

- To support the temporary/ peace process;
- To help humanitarian aid;
- To support and defend human rights;
- To support the administration of justice, the restoration of the legal system.
- To participate in the programs of disarmament, dischargment and repatriation into civilian life;
- To support the resettlement of the people driven away from their homes.

At the beginning of the operation, Hungary sent four military officers who served in an annual shift as observers, and in the mission headquarters as well. This commitment has been maintained ever since.⁸² Unfortunately, the operation only had limited results and the former

---

⁷⁹ In sango language, Séléka means coalition, alliance, which has only been organized as a political movement in August 2012 with the support of the rivals of François Bozizé. The aim of the alliance was toppling the rule of the president. The coalition was composed of the animal-herding Muslim political organizations built on ethnicities living in the north-eastern part of the country. It raised rightly suspicion that he was supported by the neighbouring countries pertaining to the muslim world, or by chance radical Salafist groups as well; for example Sudan, or Boko Haram since the borderline between the civilizations of Islam and (animist) Christianity can be found on the territory of the country, although the larger part of the population belongs to the latter. Balogh. et al. *Országismertető. Közép-afrikai Köztársaság*. 98.

⁸⁰ “*International Crisis Group: Central African Republic: The Roots of Violence*”. Report No. 230 / Africa, 21 September 2015. <https://www.crisisgroup.org/africa/central-africa/central-african-republic/central-african-republic-roots-violence> (Accessed on 12 June 2018)

⁸¹ The 6000-person strong peacekeeping operation functioned by the AU (MISCA/ African-led International Support Mission to the Central African Republic) merged into the newly founded UN operation as well, which could thus begin its actual duty on 15 September 2014.

⁸² It fills me with exceptional pride that one of the researchers of the Scientific Research Center of the General Staff of the Armed Forces of the Republic of Hungary led by myself, Captain Dr. Dávid Vogel served for a one year period – between July 2017 and July 2018 - in operation MINUSCA. This is part of the „policy” introduced by myself, that our researchers should not only write their articles sitting in their „ivory towers”, instead, they could take part in various peacekeeping operations, or rather they could spend as much time as it is possible on the field, so that they can use their first hand experiences in their research. Captain Vogel took part with others in the country profile book written about the Central African Republic, so he could check in practice the correctness of our statements. According to our plans after his return his first duty would have been the actualization of that volume, but after 11 years of service– for reasons beyond his control – he has been discharged; thus his knowledge and experience is now lost for the Hungarian Defence Forces.

opposition renewed and resulted in several armed clashes, deteriorating public security and the humanitarian situation.^{83, 84} In the summer of 2018, a civil war situation emerged again, the solution of which is still to come.

So far Hungary has been involved in the above UN operations, and although the Security Council of the UN would like to see Hungarian soldiers and police officers in other African operations, it is not supported by neither political, nor professional (military/police) leadership, thus the Hungarian involvement – compared to earlier times – is only symbolic in the African operations of the United Nations.

EU operations with Hungarian participation

Africa has a high priority for the European Union. For this reason, since 2003, the regional organization has set up and operated missions on the continent several times for controlling and managing local conflicts and preparing local armed forces. As it is described below, Hungary has been involved in a wide range of tasks over the last few years.

The EU ARTEMIS (DRC Artemis) operation was the first mission of the European Union that was implemented entirely on its own, on the African continent without support from NATO between 12 June and 7 September 2003. Although the mission worked under the aegis of the EU, the leadership and governance were clearly in the hands of France. The reason for launching the operation was the bloody conflict which emerged in the Ituri province of the Democratic Republic of the Congo with 4.5 million people in May 2003 mainly between the Hema and Lendu tribal militias, but soon other ethnic groups also became involved.⁸⁵ The United Nations Mission in the Democratic Republic of Congo (**MONUC**), which was stationed in the Congo, was unable to stop the fights, and on 19 May, the UN Secretary General requested the European Union to implement a limited operation which was approved by the UNSC on 30 May with Resolution 1484 with the following mandate:⁸⁶

- Providing stability in Bunia by means of a restricted military operation, securing airport;
- Carrying out security tasks (helping the solving of the Hema-Lendu conflict);
- Humanitarian activities, protection of the refugees and the civilian population;
- Supporting the activity of the MONUC, protection of the employees and establishments of the UN.

---

⁸³ “*International Crisis Group: Avoiding the Worst in Central African Republic*”. Report No. 253 / Africa, 28 September 2017, <https://www.crisisgroup.org/africa/central-africa/central-african-republic/253-avoiding-worst-central-african-republic> (Accessed on 12 June 2018)

⁸⁴ “*European Commission: Central African Republic (CAR) Crisis*”. Echo Crisis Report N°31, 16 October 2017. http://www.europarl.europa.eu/cmsdata/129840/ECHO%20Crisis%20Report%20No%2031%20-%20CAR%20Crisis_.pdf (Accessed on 12 June 2018)

⁸⁵ The population of the town consist roughly of 300,000 persons, who belong to the tribes of Alur, Hema, Lendu, Ngiti, Bira and Ndo-Okebo.

⁸⁶ The homepage of the mission: http://www.eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/artemis-drc/index_en.html (Accessed on 01 June 2018)

The EU operation was established as an Interim Emergency Multinational Force for a transitional period of three months and a limited area until the Congo operation of the UN was to take over control in the area. In the French-led operation, 17 countries participated with 2548 people.⁸⁷ The headquarters of Operation Artemis was set up in Paris, the mission's military headquarters in Entebbe, Uganda, while the outpost of the leadership was set up in the city of Bunia. Between Uganda and Bunia, the troops and the supply of logistics were provided by units of the French Army Air Force and crafts rented from civil companies.

The first European peacekeepers arrived in Bunia on 6 June, where the airport was secured without any major problems and they started collecting their weapons. By 8 July, the well-trained and well-equipped European units with a broad mandate completely cleared the armed forces of the city, where thus life normalized. By the end of July, the security situation around the city was also stabilized. Meanwhile, the United Nations significantly increased the number of the MONUC and started taking over the area from the units of Artemis.⁸⁸ The withdrawal of Europeans started in mid-August, which ended on 7 September, and on 25 September, the headquarters in Uganda was also dissolved. The mission's balance was clearly positive, which encouraged the Union to re-engage in the African continent.⁸⁹ Lieutenant-colonel János Tomolya served in this operation, as Chief of Staff of the mission at the headquarters in Paris. As he had graduated from the French military academy, he was the most prominent candidate in the French-Hungarian talks. Initially Hungary did not want to take part in the operation, but the political leadership at that time thought it would have a beneficial outcome if we, as a candidate of the EU membership took a role in Congo. Eventually, the appointed senior officer did not serve in the operational area but at the headquarters in Paris with a national restriction.

The EU support to AMIS in Darfur was the next operation where Hungarian soldiers were sent to and it operated in Sudan between June 2005 and December 2007. The mission was preceded by the explosion of the conflict between the nomadic (Arabian) and farming (black) tribes in Darfur which had been lurking for decades, and its escalation was largely influenced by the activities of the Sudanese government supporting the Arab militias.⁹⁰ To achieve its own

---

⁸⁷ Rodt, A. P. *The European Union and Military Conflict Management: Defining, Evaluating and Achieving Success*. London: Routledge, 2014. 59., and Soder, K. "EU crisis management: an assessment of member states' contributions and positions". ies.be. April 2010. <http://www.ies.be/files/Soder-D1-NOT4WEB.pdf>, Accessed on 01 June 2018, and Türke, A. I. "The Operation Artemis in the Democratic Republic of Congo". CERPESC Analyses, Sorbonne, 21. January, 2008. http://www.academia.edu/9502774/The_Operation_ARTEMIS_in_the_Democratic_Republic_of_Congo (Accessed on 01 June 2018)

⁸⁸ Koenig, M. "Operation Artemis': The efficiency of EU peacekeeping in The Congo". 5 October 2012. <http://www.e-ir.info/2012/10/05/operation-artemis-the-efficiency-of-eu-peacekeeping-in-the-congo/>, Accessed on 01 June 2018. and Tomolya J. "Operation "Artemis": The First Autonomous EU-led Operation". AARMS 14/1. 2015. 121–132. <https://www.uni-nke.hu/document/uni-nke-hu/aarms-2015-1-tomolya.original.pdf> (Accessed on 01 June 2018)

⁸⁹ Nevertheless the mission suffered from such problems – that are unsolved up to the present day – as strategic air transport abilities, as well as the insufficiency of the logistic security.

⁹⁰ Besenyő J. "The first military operation between European Union and African Union. The European advisors role in Darfur". AARMS 6/4. 2007. 771–784. <http://archiv.uni-nke.hu/downloads/aarms/docs/Volume6/Issue4/pdf/18bese.pdf> (Accessed on 02 June 2018)

ambitions and for international pressure, the African Union launched a peace-support operation (African Union Mission in Sudan/AMIS), which, however, was facing serious problems from the very beginning. At first, the EU only provided financial-logistical assistance to AMIS,⁹¹ but later its support was so varied that it was provided through a joint support operation that received the mandate for the following activities:⁹²

- Actuation and support of the operation AMIS;
- Training and special training of the soldiers of the African Union;
- Organization and execution of tactical-strategic transportations;
- Logistic support, counselling – counsel group;
- Police advisory;
- Participation in humanitarian programs.

Already from the beginning, Hungary was among the ones who offered observers for the operation, as the political leadership at that time correctly assessed that Africa was among EU's major foreign and security priorities. In addition, the Sudanese crisis and the Darfur humanitarian disaster received enormous publicity in the world press, and there was a worldwide political support behind the organizations helping the solution, thus they could expect significant foreign policy benefits for our participation in the mission.⁹³ From June 2004 to June 2005, major Ferenc Kajári was sent as an unarmed military observer by the leadership of the Hungarian Army, who served there as the chief of reconnaissance in one of the camps of AMIS (Kabkabiya). The major carried out the classic peacekeeping and observation tasks including participating in the daily operation of the camp, investigated patrols and examined cease-fire breaches.

The military leadership of the African Union was so pleased with the work of major Kajári that they requested the deployment of additional Hungarian soldiers from the European Union, thus I received the opportunity to serve as a military (logistics) adviser at the headquarters of the mission in El-Fasher from June 2005. During the six months spent in the mission, as a member of the Logistics Advisory Board, I was responsible for supplying nearly 12,500 soldiers and police officers (with food, aviation and ground transportation, fuel, drinking water, camps and fire protection) as the commander-in-chief of the field supply department.

---

⁹¹ Mays, T. M. *Historical Dictionary of Multinational Peacekeeping*. 3rd ed. Lanham, Md: The Scarecrow Press, 2010. 117–118.

⁹² The homepage of the operation AMIS: http://www.eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eu-support-amis-darfur/index_en.html (Accessed on 02 June 2018) and “Council Joint Action 2005/557/CFSP of 18 July 2005 on the European Union civilian-military supporting action to the African Union mission in the Darfur region of Sudan”: http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/dv/jointactioneumissiondarfur_/jointactioneumissiondarfur_en.pdf (Accessed on 02 June 2018)

⁹³ The soundness of the presumption is proven by the fact that one of the leaders of the EU indicated at a discussion with the members of the Permanent Representation of Hungary to the EU, that according to his opinion Hungary was the only one from among the countries joining the EU, which proposed an observer, and by which it gained outstandingly good prominence option among the member states. From his viewpoint, the proposition to the Darfur mission was the measure – not exclusive but important! – of the „reaction capability” of certain member states, which in addition helped the EU in the crisis management, in the active and responsible participation in the humanitarian disasters. Institute and Museum of Military History – Military History Archives, Honvédelmi Minisztérium Hadtörténelmi Intézet és Múzeum Hadtörténelmi Levéltár Magyar Honvédség Különgyűjtemény iratai (hereafter HM-HIM HL MH Különgyűjtemény iratai), 79/AMIS - szudáni misszió.

Due to the changed Hungarian priorities and the serious deterioration of the security situation, I was finally recalled to Hungary in December 2005, and Hungary withdrew its former offer, thus Hungarian soldiers stopped serving in Darfur.⁹⁴

At the same time as the Second Congolese Civil War Treaty was concluded, the EU decided upon a request by the Democratic Republic of Congo to participate in a security sector reform with a small mission. This was necessary because the country's army was largely independent of society and tried to intervene political life with guns, which was unacceptable. Furthermore, as a result of the previous war, hundreds of thousands of people had weapons in the armed forces and militias which threatened the stability of the country.

Congolese Consultative and Support Mission of the EU (EUSEC RD Congo) had a mandate for one year, with a budget of just EUR 1.6 million. This mission was mandated for the following activities:⁹⁵

- Support of the Congolese Government
- Helping the security, cooperation of the countries along the African Great Lakes;
- Support of the administrative and financial reforms of the army, transformation of the defence sector;
- Cooperation with the peacekeeping operation of the European Union (EUROPOL RD Congo) in the framework of the reform of the security branch of the Democratic Republic of the Congo;
- Various humanitarian activities.

The Hungarian Armed Forces were represented in the operation from the beginning, at first with one, and later with three people. It was a problem that there weren't enough officers in the Armed Forces, who could speak English and French, thus lieutenant-colonel Papp who was also actively involved in setting up the mission has been reactivated from retirement and was sent to Kinshasa.⁹⁶ The lack of speaking languages persisted later on as well, thus most of the officers deployed to the mission did not only stay in Congo for a year but at least two or three years, but there was another officer, colonel Sándor Nagy, who only returned home after four years of service abroad.⁹⁷

---

⁹⁴ Besenyő J. "*The European Union's First Support Operation on the African Continent: Darfur*". AARMS 14/4. 2015. 349–361. <https://folyoiratok.uni-nke.hu/document/uni-nke-hu/aarms-2015-4-besenyoy.original.pdf> (Accessed on 02 June 2018)

⁹⁵ The homepage of the operation EUSEC RD Congo: http://www.eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eusec-rd-congo/index_en.html (Accessed on 02 June 2018)

⁹⁶ Besenyő J. "*Beszámoló a kongói EUSEC misszióról*". Afrika Tanulmányok II/4. 2008. 28–33. http://www.afrikatanulmanyok.hu/application/essay/734_1.pdf (Accessed on 02 June 2018) and Boda. "*A magyar rendvédelmi erők...*". 47–51.

⁹⁷ Nagy S. "*Az Európai Unió kongói missziója „EUSEC-RD Congo*". Terror & Elhárítás 3. 2017. 36–66. http://epa.oszk.hu/02900/02932/00012/pdf/EPA02932_terror_elharitas_2017_3_036-066.pdf (Accessed on 02 June 2018)

Thanks to the work of lieutenant-colonel Papp, the EU requested a new Hungarian officer to the mission to serve as a Chief Financial Officer and major Zsigmond Csajági was appointed this task. The main activities of the two chief officers were related to the conversion of the Congolese army. First, they took part in the full examination and registration of military personnel, and then they provided military identification documents for them. Another Hungarian officer was appointed, who was responsible for the IT security of the operation. Meanwhile, lieutenant-colonel Papp left the mission, and thus a system developed which worked for years with two Hungarian military advisers in each shift of the operation. From 2012 onwards, this commitment fell to one person/shift as we were unable to fill the two positions at the same time. By the summer of 2005, eleven Hungarian officers served in the operation.

As the registration process could not be controlled from the capital, those who were involved, spent most of their time on the field, at various corps.⁹⁸ This was also important because some military executives caused a lot of financial damage to the country by means of various frauds (for example by reporting higher numbers to the center or promoting people for financial compensation, etc.). The activities of European advisors violated the interests of several military leaders and warlords and thus these advisors were repeatedly exposed to serious threats and even life-threats. The Hungarian experts worked as advisors in the office of the Ministry of Defense, in the military staff, in the armed forces on the mainland, at the Joint Military Committee and at the Committee responsible for disarmament, demobilization and the social integration of former militants, where the disarmament of child soldiers also took place. At the same time, they participated in the transformation of the military structure and in the establishment of the internal financial and personnel regulatory system of the Congolese army as well as in the preparation of the Congolese field officers and officers who were responsible for the transformation of the army.⁹⁹

Besides the above mentioned activities, they also took part in disarmament and humanitarian programs. However, these projects could not be completed in a year, so the EU mandate was renewed annually, and the number of staff serving in the mandate was increased from eight to 60, with an annual budget of € 10.9 million.¹⁰⁰ By now, EUSEC has major tasks in the field of military training and the operation of the logistics and supply system. Although, over the past few years, the mission has only achieved a handful of tangible results, it is still considered to be both at international level and in Congo to be more successful than the UN mission (MONUSCO) with 2000 staff.

---

⁹⁸ The mission deployed offices in several other places in addition to the capital, thus only one soldier remained at the headquarters, the others served in Kisangani, Bukavu, Goma, Bunia and other places, where the integrated brigades constituting the backbone of the new army were created from the previous government forces and armed troops of the militias fighting against them. Service in the countryside was considered to be more dangerous, since the influence of the government didn't work there so well, thus the persons serving there were honoured with additional hazard payment.

⁹⁹ Besenyő. *Magyar békefenntartók*. 346–352.

¹⁰⁰ Mays. *Historical Dictionary*. 107.

Hungarian soldiers served in Congo at other times as well, for example in the European Union Military Mission in Congo (**EUFOR RD Congo**), which was established to secure the Congolese parliamentary elections by UNSCR 1671, which was issued at the request of the UN and Congolese Government between June 12 and November 30 in 2006. Part of the EU Member States did not support the German-French operation since it was considered unnecessary for the EU, and therefore they did not take part in it, or only with limited forces.¹⁰¹ In the framework of the mission, 21 European Member States and Turkey supported the June elections with 2275 soldiers and police officers with a budget of \$ 20.9 million.¹⁰² In line with the earlier Hungarian offer, we did not deploy fighting soldiers, but three field officers to logistics and personnel departments.¹⁰³

The EU Military Mission in Congo received a mandate to execute the following activities:¹⁰⁴

- Support the activities of the operation MONUC as a type of „reserve force” in the Congolese elections;
- Secure the Kinshasa N’Djilli Airport.

Planning and coordination activities were carried out at the Potsdam headquarters of the mission while the daily operations were accomplished at the operational command at Kinshasa N’Djilli Airport (1075 people). Most of the mission forces (1200 people) moved to neighbouring Gabon, Libreville, from where the European forces stationed in Kinshasa had been attacked. They could have intervened in the Congo events if necessary. According to the plans, a strategic reserve force was set up from a French battalion (400 people) in Europe as well, which eventually was not set in.¹⁰⁵ For some reasons, the three Hungarian officers were sent out with a national restraint, so they served at the mission headquarters in Potsdam,¹⁰⁶ even though the EU military leadership wanted to apply them in the operational area. The Hungarian Chief of Staff fulfilled planning tasks related to mission logistics and personnel management.

---

¹⁰¹ Javier Solana himself met with the ministers of the reluctant countries on 22 February, who successfully convinced them to participate in the operation. Engberg, K. *The EU and Military Operations: A Comparative Analysis*. New York: Routledge, 2013. 99.

¹⁰² Mays. *Historical Dictionary*. 111.

¹⁰³ Besides Hungary, several other countries decided to participate in the operation with only a few staff officers, who – similarly to ourselves – could only be put into force with certain restrictions. Koutrakos, P. *The EU Common Security and Defence Policy*. Oxford: Oxford University Press, 2013. 117.

¹⁰⁴ The homepage of the operation EUFOR RD Congo: http://www.eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eufor-rd-congo/index_en.html (Accessed on 02 June 2018)

¹⁰⁵ Engberg. *The EU and Military*. 102. and Koops, J. A. *The European Union as an Integrative Power: Assessing the EU's 'effective Multilateralism' with NATO and the United Nations*. Brussels: Academic and Scientific Publishers nv, Vubpress Brussels University Press, Upa, 2011. 363–364.

¹⁰⁶ Among the five nationals, in case of its activation „to internationalize” Operational Commands of the EU, the Henning von Treschkow barracks of Geltow near Potsdam is concerned. (Armed Forces Operational Command – Einsatzführungskommando – EinsFüKdoBw, 2001.). http://europavarietas.org/csdp/csdpblog/potsdam_qg_europeen (Accessed on-02 June 2018)

Although some of the European states refused to send troops to the operation, the cooperation between EUFOR RD Congo and MONUC was often problematic, and the European Mission also had to face certain management and logistics challenges (lack of air transport capacity), the operation eventually reached its goal as both rounds of the elections were successfully completed, so the elections were concluded as scheduled, on 30 November 2006. However, some of the troops were withdrawn only in December, and the Potsdam EU command was only dissolved in February 2007.

The next operation in which Hungarian soldiers participated was EU Chad / Central African peace operation (**EUFOR Chad/RCA**), which was established due to the regional effects of the conflict in West Sudan (Darfur) and the uncertainty of the internal situation in Chad and the Central African Republic. The operation lasted from 28 January 2008 to 15 March 2009. Four personnel, logistics and health officers were sent to the mission by the army. This operation was mandated for the following activities:¹⁰⁷

- Stabilize the region with military force until the initiation of the UN operation;
- Protect the inhabitants of the civilian population and the refugee camps, securing the return of the refugees, guaranteeing the security of the international civilians;
- Support the allocation of the humanitarian aid supplies.

Based on previous experience, two headquarters were set up for the operation. The strategic headquarters was in Paris,¹⁰⁸ while the operational one in N'djamena and Abechi in Chad. The three battalions serving in the operation were deployed to the cities of Iriba, Forchana and Goz Beida, and a company-strong unit served in Birao, in Central Africa.

The mission involved 23 European countries, as well as Albania, Croatia and Russia,¹⁰⁹ with 3396 people.¹¹⁰ The EU did not use NATO assets and support in this operation either, but cooperated well with the Security Council, using the experiences of the previous EUFOR RD Congo operation. Contrary to earlier short-term and limited operations, EUFOR Chad, with a budget of EUR 119.6 million, lasted for 15 months, and not only Chad, but a significant part of the Central African Republic belonged to the operational area as well.¹¹¹ This was in fact the preparation for the longer-term operations of the EU, a kind of “trial operation”, which, despite the limited

---

107 The homepage of the operation EUFOR Tchad/RCA: http://www.eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eufor-tchad-rca/index_en.html (Accessed on 02 June 2018)

108 From among the five national, in case of its activation „to internationalize” Operational Commands of the EU, Mont Valérien near the Parisian Défense and Saint-Cloud is concerned. (Centre for Planning and Conduct of Operations). http://europavarietas.org/csdp/csdpblog/mont_valerien (Accessed on 02 June 2018)

109 The participation of Russia was also important, since the EU was still not in command of enough air traffic capacity, thus the success of the whole operation depended largely on the helicopters provided by the Russians. Koutrakos. The EU Common. 120.

110 Koops. The European Union. 380.

111 Mays. Historical Dictionary. 110.

mandate, logistical and other difficulties, was successfully abolished.¹¹² This has taken another step towards the “Europeanization of African peace operations” and did not only become equal to the African Union but was even more successful regarding the success of the operations than the other regional organization. The Hungarian leadership, learning from the experience of the previous Congolese operation, also approved our work in the field of operations. Major Ferenc Nagy executed transport coordination, transport and planning tasks in Chad related to the logistics tasks of the mission.¹¹³ The work of the Hungarian officers was positively evaluated by the mission’s headquarters, which was largely due to major Csaba Antal Kiss who served in the operation and prepared the mission’s health risk analysis, which was a great help to the military forces in Chad.¹¹⁴

The above mission was followed by the EU’s **NAVFOR Atalanta / EU Naval Operation** in the Somali Republic, established by UNSCR Resolution 1816 on 2 June 2008.¹¹⁵ This operation, is currently operating as one of the EU missions with the most attention in the Red Sea, the Gulf of Aden and the Indian Ocean.¹¹⁶ Among the main reasons for setting up the mission are the security problems caused by piracy and the serious financial losses caused by it to the world trade.^{117, 118} The operation with nearly 20 vessels in the 3.7 million square kilometres of ocean, in cooperation with regional organizations (UN, NATO) and other national ties (USA, Russia, China, India, Japan and South Africa) received mandate for the following activities:¹¹⁹

- Fight against pirates, securing commercial itineraries, protection of „civilian” ships;
- Assistance for the UN World Food Programme, escort and protection of the ships of the African Union Mission in Somalia (AMISOM) and other humanitarian convoys;
- The monitoring of the piscatory activity at the Somalian shores;
- Support of other Union operations and international organizations, which work on the stabilization of the region.

---

¹¹² Koutrakos. *The EU Common*. 118.

¹¹³ Besenyő. *Magyar békefenntartók*. 398–399.

¹¹⁴ This material was so successful, that when the EU was planning the initiation of the Libyan operation, the Hungarian Defence Forces were explicitly requested that the major or another of our medical officers should prepare the health risk analysis of Libya.

¹¹⁵ This was the first Somalian operation in which we have sent soldiers, despite that it occurred a lot of times previously, that Hungary would send troops to the Somalian operation of the UN (United Nations Operation in Somalia/UNOSOM), but the case didn’t even reach the official negotiations. Eventually – at the solid request of the world organization – in 1993 the Hungarian Defence Forces offered a camp-hospital (a medical battalion), which it revoked pleading on financial, logistic and security problems. MNL OL, 00253, 61, XIX-J-1-j, ENSZ, 1993.

¹¹⁶ Marsai V. “*A szomáliai kalózkodás és az EU Atalanta-missziója*”. *Nemzet és Biztonság* 4/4. May 2011. 66–76.

¹¹⁷ Soufis, E. “*Case Study of European Union Antipiracy Operation “Naval Force Somalia”*”: *Successes, Failures and Lessons Learned for the Hellenic Navy*”. Naval Postgraduate School, Monterey, California. September 2012. <https://www.hsdl.org/?view&did=726089> (Accessed on 03 June 2018)

¹¹⁸ According to a research made in 2010, this amount added up to 7-12 billion dollars at the time. Bowden, A. “*The economic cost of Maritime Piracy*”. One Earth Future Working Paper, 2010. <http://oceansbeyondpiracy.org/sites/default/files/attachments/The%20Economic%20Cost%20of%20Piracy%20Full%20Report.pdf>, Accessed on 03 June 2018., see also Marsai V. “*Szomália és kalózkodás I*”. *Haditechnika XLV/3*. 2011. 9–12.

¹¹⁹ The homepage of the mission: <http://eunavfor.eu/> (Accessed on 03 June 2018)

The headquarters of the 1400-person strong mission under British commanders is in Northwood,¹²⁰ in Great Britain, and the “provisional” base port of the convoy and its supply point is in Djibouti. The average annual budget for the operation is EUR 8.3 million under the ATHENEA mechanism.¹²¹ In addition to providing patrols on trade routes and securing the commercial routes for civilian merchant ships an effective cooperation has been established with the countries of the region¹²² and with various civil and professional organizations (shipping, insurance companies), they can act against pirates in a more coordinated and effective way.

Although the activity of the mission was successful, it was a problem that the EU only prepared the anti-piracy doctrine two and a half years after the operation was launched, and it is not handled in the same way by all member states. Furthermore, the operation still does not have enough intelligence, helicopters suitable for patrolling, health insurance, and tankers.¹²³ It is also a problem that there is no uniform regulation against piracy, thus captured pirates are released by several member states and soon they launch new attacks. The importance of the operation is well illustrated by the extension of its mandate until 12 December 2016.

Hungary joined the operation at the beginning of the mission, by sending three IT specialists with national restrictions, which this time did not cause any problems as earlier, as the junior officers served at the headquarters in Northwood and did not have to go to operational areas. The task of our IT engineers was to register the merchant vessels working in the operational area on a special website (“MERCURY”), and then to track them and support them if needed.¹²⁴ Thus, they did not only have a daily contact with the Navy but with the civil shipping companies as well. The merchant ships which registered on the site were gathered and they started to sail on the dangerous waters together, and they were protected by the EU NAVFOR units. The Hungarian junior officers worked in annual shifts until 2010, when the Hungarian military contribution was withdrawn. Later, when the EU invited our country again to participate in the mission, it emerged that we would recommend a special operation unit for the anti-pirate operation, but eventually the idea was never realized. Instead, we took part in the EU’s Somalia Training Mission (**EUTM Somalia**), which started its operation on 10 April 2010 and received a mandate for the following activities until December 2016:¹²⁵

---

¹²⁰ However, the all-time commander of the mission resides on the flagship of the navy group at sea. Koutrakos. The EU Common. 121. Northwood is also one of the five nationals, in case of its activation „to internationalize” Operational Commands of the EU. Besides the above mentioned, Larissa (Greece, see EUFOR Tschad/RCA below) and Centocelle (near Italy, Rome) is part of this circle.

¹²¹ Mays. *Historical Dictionary*. 113.

¹²² Madagascar, Kenya, Somalia, Djibouti, India, Yemen, Mozambique, etc.

¹²³ Helly, D. “*Lessons from Atalanta and EO counter-piracy policies*”. ISS seminar reports, 2011. https://www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISSFiles/Atalanta_report.pdf (Accessed on 04 June 2018)

¹²⁴ Besenyő. *Magyar békefenntartók*. 456-460.

¹²⁵ The homepage of the EUTM Somalia: <https://www.eutm-somalia.eu/> (Accessed on 03 June 2018), as well as “Council Decision 2010/96/CFSP of 15 February 2010 on a European Union military mission to contribute to the training of Somali security forces”. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:044:0016:0019:EN:PDF> (Accessed on 03 June 2018)

- Rebuilding, development of the Somalian security sector in cooperation with the Transitional Federal Government and the international community (UN, AU, USA, etc.);
- Training and preparation of Somalian government soldiers;
- Strategic counselling and mentoring for the Somalian government forces.

The Spanish-led, small-scale (125-people) mission first operated in Uganda, where 3600 Somalian soldiers were trained each year. In December 2013, it moved to Mogadishu, where the headquarters were established at the international airport, while trainings were continued on the Jazeera base. The annual budget of the mission was EUR 11.6 million, including a liaison office in Nairobi and a support group in Brussels. In addition to training the squadron and battalion commanders, lower rank leaders, trainers, and specialists (officers, junior officers) were also trained, while the Ugandan army was responsible for the preparation of privates.¹²⁶ The Somali people received fusiliers, military police, military-civilian cooperation, technical and intelligence trainings, and were also equipped with human rights and humanitarian knowledge. At the same time, the mission also secured the advisers of the Somali Ministry of Defence and the Chief of Staff who were involved in the reform of the Somali army.

From the beginning of the mission, Hungary participated in the operation, in which we sent three trainers and a lawyer each shift. The lawyer officer began his operations in Brussels six weeks earlier, where he worked out the files governing the operation of the mission. Later he was in the mission headquarters in Kampala, and the trainers were sent to the tent camp in Bihanga, West Uganda. The training was carried out by an international group with Ugandan soldiers who were responsible for the daily activities of the Somali people. The Hungarians and the Germans formed a group together and due to their almost identical preparedness and mentality, they were among the most successful unit.¹²⁷ The first group had to elaborate the rules and aids which later groups used as a basis. The Hungarians were not responsible for the training of the soldiers, instead, they prepared the military officers, which they carried out in four-month intervals, six times a week. There were practical and theoretical training sessions two times a day and a weekly exam. This system – with minimal changes – was also maintained in Somalia by the Hungarian trainers. The language of training was Somali, so Hungarians had to use interpreters. Unlike in earlier operations, our soldiers started this mission with handguns without national restriction, so they were already prepared for self-defense. Although they got into very dangerous situations, none of the Hungarian soldiers had to use their weapons. During the mission, the Hungarian soldiers lived in tents in Spartan conditions in Uganda, but in Mogadishu they were handled better. So far, 46 Hungarian soldiers have participated in the operation. Although the mission is small and limited,¹²⁸ its effectiveness is indisputable.

¹²⁶ Nilsson, C. and Norberg, J. “European Union Training Mission Somalia, a Mission Assessment”. FOI-R-3870-SE, 13 April 2014. <https://www.asclibrary.nl/docs/407059695.pdf> (Accessed on 03 June 2018)

¹²⁷ Besenyő J. “Portré: Horváth Csaba Zsolt százados, EUTM SOMALIA”. *Afrika Tanulmányok* VI/3. 2012. 55–74.

¹²⁸ The staff of the EUTM Somalia doesn't have to do anything with the recruitment of the Somalians and their integration in the Somali National Armed Forces, thus there is only minimal feedback on the results of the training.

On April 2011, the Council of the European Union with its 2011/210/CFSP Council Decision¹²⁹ approved of the launch of a new mission, the EU military operation in support of humanitarian assistance operations in Libya/EUFOR Libya, which lasted until November 2011. We have sent here two officers, who have served in the medical corps division. Lieutenant-colonel Dr. Tamás Bognár was responsible for the preventive medical care, he prepared the mission's risk-analysis, and his replacement, Lieutenant Dr. Zita Makrai continued the programs initiated by her predecessor. The operation received mandate for the following issues (in case of an UN-request):¹³⁰

- Protection of the Libyan civilian population, securing its evacuation, and establishing the proper living conditions for them;
- Support of the humanitarian organizations operating in Libya during the conflict.

Some are on the opinion that the EUFOR Libya can't be regarded as a real operation, since a large part of the European countries didn't support it and they have withdrawn themselves from the scene. Not only the countries of the European Union weren't able to reach an agreement about the mission's mandate¹³¹ and later its initiation, but they were also unprepared for the establishment and proper execution of an operation. For example, the states joining the operation received a five-day time limit that they recommend and send field officers for the operational command. This presented a challenge for the Hungarian Defence Forces, since we didn't have medical field officers ready for deployment, so they regrouped a field officer trained for the task who was prepared for another mission.¹³² Despite that right at the beginning it occurred that Lt.-colonel Bognár's dispatch on the operational field could be necessary, the Hungarian field officer was sent with national restrictions and improper equipment. Nevertheless, he was the only officer at the headquarters, who was sent with national restrictions, so he couldn't at all go to the operational area. However this created tensions in the effective force, thus the command of the mission requested also officially the termination of the restriction, which was completed after a short exchange of letters, so the Hungarian field officer could also take part in the work of the surveying/preparatory group dispatched to Libya.

---

¹²⁹ "Council Decision 2011/210/CFSP of 1 April 2011 on a European Union military operation in support of humanitarian assistance operations in response to the crisis situation in Libya (EUFOR Libya)". <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:089:0017:0020:en:PDF> (Accessed on 17 September 2018)

¹³⁰ The homepage of the operation EUFOR LIBYA: http://www.eeas.europa.eu/archives/csdp/missions-and-operations/eufor-libya/index_en.html (Accessed on 17 September 2018)

¹³¹ The mandate of the EUFOR was unusually restricted, it expanded only to the areas of humanitarian aid and the tasks directly connected with the issue, since a lot of European states have even strictly refused the possibility of a military intervention.

¹³² Besenyő. *Magyar békefenntartók*. 424–425.

The main task of the “EUFOR Libya” – unsupported by many European states - was to provide military support for the humanitarian organizations in the interest of the civil population.¹³³ This included military convoy-escorts, medical insurance and other, similar tasks. The mission’s operational plans were prepared exactly for this situation. There was a very important section: the EU could only begin these operations if there was a real claim or request arriving from the UN and the humanitarian organizations. Since the groups operating in the area could go about their work in a normal environment – notwithstanding that in Misrata the situation was dire –, they have not asked for the support of the “EUFOR Libya”. Because of this at the end the operation was not initiated.¹³⁴ Despite of the event the preparatory staff, then the operational command was established and it achieved substantial results. For this I regard this operation as a real, but restricted operation.

Regarding the events in Libya on the base of the Security Council of the United Nations Security Council’s Decision No. 1973¹³⁵ the NATO has also initiated a mission (**NATO Operation Unified Protector Libya / NATO OUP LIBYA**), which lasted from 30 March 2011 to 31 October 2011. The mandate prescribed for the mission the following tasks:¹³⁶

- Enforcement and maintenance of weapon-embargo;
- Imposing prohibition of air activity (with the marking of a flying prohibition-zone) on the Libyan Air Force;
- Restraining the violence against the civilian population;
- Providing humanitarian aid.

The mission’s headquarters was established at the NATO Allied Naval Forces Southern Europe in Naples, and Lt.-general Charles Bouchard was appointed as its commander. Although the aerial operations were planned by the Headquarters Allied Air Command, Izmir, Turkey its execution was concluded by the NATO CAOC-5/Combined Air Operations Center-5 in Porto Renatico.

¹³³ Marsai V. “*A líbiai helyzet és az európai nagystratégia hiánya*”. NKE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont, Elemzések 13. 2014. <https://svkk.uni-nke.hu/document/svkk-uni-nke-hu-1506332684763/svkk-elemzesek-2014-13-a-libiai-helyzet-es-az-europai-nagystrategia-hianya-marsai-v.original.pdf> (Accessed on 17 September 2018)

¹³⁴ Ana Gomes, an M.P. of the European Parliament representative has reached a contradictory view: she said that the operation was no more than an “April fool’s joke”, and it became obvious that the EU is not able to conduct a joint, effective military operation, in fact, they are waiting for the NATO to handle the security risks concerning the European Union. Gomes, A. “*Was EUFOR Libya an April fool’s joke?*”. Euobserver. 13 July 2011. <https://euobserver.com/opinion/32624>, Accessed on 17 September 2018. Some other scholars reached the same opinion, for example Nicole Koenig, who states in his article that the Union didn’t handle the Libyan crisis accordingly, and its military capabilities are not in proportion to its ambitions. Koenig N. “*The EU and the Libyan Crisis: In Quest of Coherence?*”. IAI WORKING PAPERS 11/19. July 2011. <http://www.iai.it/sites/default/files/iaiw1119.pdf>, Accessed on 17 September 2018. Ludovica Marchi reaches an even harsher opinion: she thinks some of the European countries are not even capable of and want to ensure its safety. Marchi, L. “*The EU in Libya and the collapse of the CSDP*.” US-China Law Review Journal 14/6. 2017. http://eprints.lse.ac.uk/83719/1/Marchi_The%20EU%20in%20Libya%20and%20the%20Collapse%20of%20the%20CSDP_Final.pdf (Accessed on 17 September 2018)

¹³⁵ UN Security Council Resolution 1973 (2011). [https://undocs.org/S/RES/1973\(2011\)](https://undocs.org/S/RES/1973(2011)) (Accessed on 17 September 2018)

¹³⁶ NATO and Libya (Archived), the homepage of NATO: https://www.nato.int/cps/ic/natohq/topics_71652.html (Accessed on 17 September 2018)

Two officers, captain Dezső Tóth and captain Attila Dajka were sent to the NATO OUP LIBYA mission. In as much as a large part of European countries haven't supported the EUFOR Libya operation, they joined the NATO-initiated mission and took actively part in it. During the operation the organization intervened effectively against the Libyan governmental forces, although it operated only with air-strikes and put just special forces in action, there was no room for land offensive. During the operation that lasted for 222 days, 21 battleships, 250 fighter planes and nearly 8000 direct ancillary personnel have executed altogether approximately 26000 air-strikes (with a daily average of 120), in which they have destroyed 6000 targets. The NATO – after the toppling of the Gaddhafi-regime – has completed no more tasks in the country, and it hasn't taken part in the settlement of the situation after the conflict.¹³⁷ Unfortunately this backfired later, as the Tuareg militias fleeing the country have launched – from the weapons collected from the unprotected armouries – a new conflict in Mali that has later become an international movement.

In 2013, the political and military leadership decided to send soldiers to the EU Mali Training Program as well. As a result of the Libyan civil war, thousands of Tuaregs returned to Mali from the earlier Gaddafi's mercenary army where reviving the centuries-old conflict an uprising evolved, and then they proclaimed their own independent state, Azawad. Since there was an ongoing military coup in the country, the divided army was not able to act effectively against the separatists. The radical jihadist terrorist organizations (AQIM, MUJAO, Ansar Dine) were soon also involved in the conflict, initially the French, and then France, ECOWAS and the United Nations set up an international coalition to banish the radicals.¹³⁸ The earlier mentioned MINUSMA operation was set up after this as well as the French-led EU Training Mission in Mali from 18 February 2013 with 580 members, which was responsible for the preparation of designated units of the reconstructed Mali army. For the duration of the mission operated by the 23 Member States, the Council of the European Union has set a 15-month mandate with a budget of 12.3 million, and then extended it until 18 May 2016 on 15 April 2014, with a budget of EUR 23 million, with the following mandate:¹³⁹

- Participation in the training of the Malian army;
- Counselling activity relating to the rebuilding, dispatchment of the Mali Army under the supervision of the civilian government, in cooperation with the military leadership.

The headquarters of the mission is in Bamako, while the training center operates in Koulikoro, 60 km from the capital. Already at the beginning of the mission, the European decision-makers made it clear that EUTM Mali does not participate in combat activities and they have kept this

---

¹³⁷ Gaub, F. *"The North Atlantic Treaty Organisation and Libya: Reviewing Operation Unified Protector"*. Strategic Studies Institute and U.S. Army War College Press. June 2013. <https://permanent.access.gpo.gov/websites/ssi.armywarcollege.edu/pubs/download.cfm-q=1161.pdf> (Accessed on 17 September 2018)

¹³⁸ Besenyő J. *"War at the background of Europe: The crisis of Mali"* AARMS, 12/2. 2013. 247–271. http://uni-nke.hu/uploads/media_items/aarms-vol-12_-issue-2_-2013.original.pdf (Accessed on 04 June 2018)

¹³⁹ The homepage of the operation EUTM Mali: <http://www.eutmmali.eu/> (Accessed on 04 June 2018)

ever since.¹⁴⁰ Hungary was among the first ones to offer soldiers. According to the decision of the Government, the Hungarian Defence Forces contributed to the mission with 15 persons (or a maximum of 30 – at change of shifts). Among the first group who travelled there in March and April 2013, there were a liaison officer, six trainers and three medical soldiers. The liaison officer served at the headquarters in Bamako, the medical staff was assigned to the hospital in the German-Austrian camp hospital, while the six fighter soldiers from the MH 5 István Bocskai Infantry Brigade, 5/24 Gergely Bornemissza Reconnaissance Regiment were responsible for training the snipers of the Mali Army in the Koulikoro camp. The Hungarian soldiers participated in the ten-week training of the first two battalions. In addition to the training, they created a preparatory material in English, which the rotating Portuguese who served after them could follow.¹⁴¹ For the rest of the mission, only the liaison officer and the health care staff remained in Mali. After the EU extended the mandate of the mission, the Hungarian Defence Forces sent new trainers who continued preparing the Mali snipers together with the Portuguese team. Hungarian soldiers were allocated to this operation without national restrictions, with their own armaments. The most challenging things for the Hungarians were the African conditions, the relatively short and busy training period, the shortcomings of logistics insurance and the monotony of the supply as well as the fact that the official language of the mission was French as most of the Hungarian soldiers did not speak French. 26 Hungarian soldiers have served in the mission so far.

Already during the Mali operation, on 10 February 2014, the operation of the European Union in the Central African Republic (**EUFOR RCA**) started very uneasily.¹⁴² EUFOR RCA reached its overall operational capability on 15 June 2014, however, its completion was scheduled for 15 December 2014, which was extended by UNSC Resolution 2181 (2014) until 15 March 2015, with the following mandate:¹⁴³

- The EUFOR RCA participates in the stabilization and safeguarding of the security of Bangui, until it isn't transferred under the jurisdiction of the operation of the AU (MISCA);
- Protection of the civilian population, improvement of their living conditions, securing the undisturbed functioning of the humanitarian aid organizations;
- Supporting the MINUSCA operation until reaching full operational ability.

The strategic headquarters were located in Larissa, Greece, while the operational headquarters were in Bangui. The EU approved the operation cost of EUR 25.9 million, which was later

---

¹⁴⁰ Förstl, F. "European Union Training Mission in Mali, its deficiencies and following recommendations to the future". Position Paper to the course European Union's International Development Policy. Universiteit Gent, May 2016. https://www.academia.edu/31033064/European_Union_Training_Mission_in_Mali_its_deficiencies_and_following_recommendations_to_the_future (Accessed on 04 June 2018)

¹⁴¹ Besenyő J. "Magyar műveleti tapasztalatok Maliban". Honvédségi Szemle 142/2. 2014. 78–92. <http://www.honvedelem.hu/container/files/attachments/42782/hsz20142.pdf> (Accessed on 04 June 2018)

¹⁴² Nimark, A. "EUFOR RCA: EU force or farce?". CIDOB. 25 March 2014. http://www.cidob.org/publicaciones/opinion/europa/eufor_rca_eu_force_or_farce (Accessed on 04 June 2018)

¹⁴³ The homepage of the operation EUFOR Tchad/RCA: http://www.eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eufor-rca/index_en.html (Accessed on 04 June 2018)

increased by EUR 5.7 million. The EUFOR RCA, which consisted mainly of French troops, occupied the airport of M’Poko in Bangui on 30 April, and then, in cooperation with the French Operation Sangaris, cleared the capital city from various armed groups step by step. At the end of the mission, part of its activity was taken over by the new EU Advisory Mission, the EU-MAM RCA, led by brigadier-general Dominique Laugel, with a budget of EUR 7.9 million, which is involved in the reconstruction and training of the Central African armed forces.¹⁴⁴ The outcome of the operation is being abolished by the mission’s paedophile cases since April, which seriously eradicates the authority of EU missions with ARTEMIS’s torture case.¹⁴⁵

According to the decision of the Hungarian government, a maximum of six members (up to 12 persons in the transition period) of the Hungarian Defence Forces were assigned partly to the leading headquarters of the EUFOR RCA mission and partly to the military headquarters located in the capital of the Central African Republic for the period specified in the mandate, but not later than 15 March. In fact, we sent three officers to the operation headquarters, of whom colonel Zoltán Vekerdy also took part in the operation area where he finished his delegation on 13 March 2015.

Conclusion:

The EU’s operations so far clearly show that the African continent is not indifferent to the EU, and the regional organization definitely wants to take part in the management of African conflicts which have multiple effects on the security in Europe. From the 29 CSDP operations so far 16 have been carried out in Africa, and since 2008 the EU has only participated in African operations which also strengthens my finding. However, it is clear, that a significant part of the Member States is unwilling to take more prominent roles in these operations, thus it is likely that these missions will continue to be smaller with a limited mandate.

Another reason for it is that based on the experiences so far, the EU wants to take part in crisis management operations – in the field of training and counselling – on the African continent.

Although Hungary belongs to the top 10 countries who sends the most soldiers to the EU operations, it is rather due to our Balkan engagement than our role in Africa.^{146, 147} Though our country is not considered to be a “key participant” on the black continent and in the previous years, most of the Hungarian political and military leadership resisted from African engagement, it is increasingly evident that we cannot exclude ourselves from African events. This is also indicated by the change of the priorities of the Hungarian foreign affairs, the “southern opening”.

¹⁴⁴ The homepage of the mission: http://eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eumam-rca/index_en.html (Accessed on 04 June 2018)

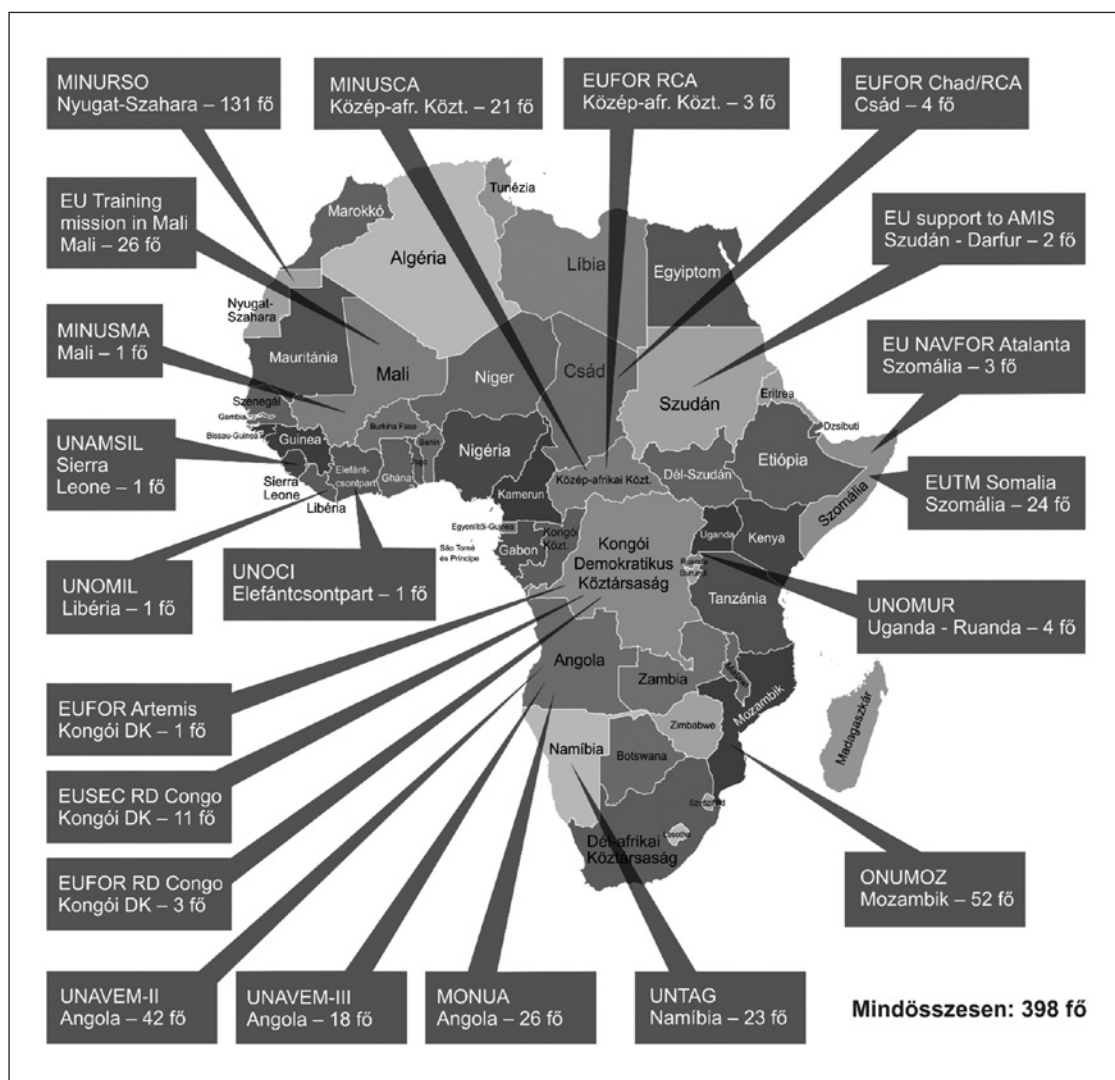
¹⁴⁵ “UN to Probe Handling of Child Sex Abuse Allegations in CAR”. VOA News. 03 June 2015. <http://www.voanews.com/content/un-to-probe-handling-of-child-sex-abuse-allegations-in-car/2806955.html> (Accessed on 04 June 2018)

¹⁴⁶ Soder, K. “*EU crisis management...*”

¹⁴⁷ Hungary offered on the Balkans to the EUFOR contingent a 304-person unit, respectively it filled 21 individual positions at the headquarters of the EUFOR.

For this reason, it would be worthwhile to process our experience in Africa so that we can start preparing for the possible operations and begin to eliminate our existing shortcomings (French language skills). Areas are clear from the previous operations, where the EU is struggling with their shortcomings (intelligence, exploration, logistics, water purification and health), where Hungarian military engagement – even despite the relatively small number of people – is appreciated by the EU. Therefore, these areas are proposed to be developed in accordance with our further African involvement.¹⁴⁸

The picture below shows the African countries where Hungarian soldiers and police served:

It is indicated by the above that despite our ongoing involvement in Africa since the change of regime, we have not received the same attention and publicity as in our missions under the aegis of NATO, despite the fact that both the United Nations, the EU and the AU were very satisfied with the activities of our soldiers. Although these organizations have requested Hungary to participate, we do not seem to intend to increase our African commitment. Nevertheless, due to the

¹⁴⁸ In the case of filling major assignments, the relocation of the Hungarian units costs a lot less, and our operational losses will be fewer too, as if we would send a larger number rifleman corps.

EU and NATO interests, our currently restricted African participation is likely to be increased. This is the reason why it would be important to fully analyze our former African missions, which is being carried out continuously by the Scientific Research Center of the General Staff of the Armed Forces of the Republic of Hungary, led by me and incorporate the experience we gained into the trainings. In addition to the study of the previous missions, I also believe that it is important to present the missionary requirements which is a prerequisite for serving in peace-keeping operations. These are as follows:

- **A minimum of 6 years of professional service;**

I don't think it requires a longer explanation, as soldiers deployed to the mission are expected to be able to carry out effective activities different from those in their own country. For this, the already acquired military experience is essential either for subordinates or leaders. Earlier, a certain period of team experience was also required by the applications, however due to the reorganizations of the previous years, it is more and more problematic and thus it is no longer a significant requirement.

- **At least an intermediate level “C” type (speaking, writing, reading) English language exam**

As the working language of the UN and EU operations are English – of course, there may be exceptions, such as the EU's Congolese Advisory and Support Mission where French is the working language, although English is used in cooperation with UN teams – English knowledge is essential working in the mission. In the course of preparation, language skills are always confirmed with different tests and discussions before soldiers are sent to the missions.

- **Rank: captain, major, lieutenant-colonel**

As most of the missions ask for observers and military experts, we can usually send people with these ranks. There are, of course, exceptions here as well, because we also send deputy specialist officers with particular knowledge to the European Union's Somali Military Sea Operation and the European Union's Somali Training Program, who often perform the same duties as officers.

- **Experience in military observation missions**

This is also an important requirement, since peacekeeping operations and their procedures – regardless of the operating organization (UN, EU or AU) – share a lot of similarities, so experience gained in an earlier mission is a great help.

- **A maximum of 50 years of age**

Officers are required to have a better physical and mental state than average, so this requirement does not need any further explanation.

- **High level of computing skills**

Peacekeepers have an increasing role to act independently, and apart from preparing reports, they are also expected to make various tables and lectures which require relevant knowledge of IT tools and programs.

- **Participation in domestic or international military observer course**

In these courses, soldiers planned for the operation acquire knowledge and learn methods which is necessary for their daily work. Earlier, Hungarian soldiers were able to conduct international military observation courses in the UN-accredited Peace Training Centres which were not only accepted by the United Nations but also by other organizations. Later, within the organization of the Hungarian Defence Forces, the Szolnok Peace Education Centre was established, where personalized and engagement trainings have been conducted. Later the centre gained eligibility for IMOC courses, where not only Hungarian, but foreign students have also successfully passed their exams over the past few years.

- **At least Category B valid driving license and driving practice**

This is also an important and a ‘must have’ requirement, as observers drive the vehicles of the mission during their activities. Over the past 22 years, we are aware of two cases when Hungarian soldiers were repatriated because they did not have the proper driving skills, thus they were unable to appropriately complete their work. Although this number is negligible, yet it is unacceptable if a Hungarian soldier has to finish the operation early for this reason. It is important to acquire and practice this skill.

- **Impeccable health, physical and psychological state**

This does not require much explanation. Before going to the mission, the full screening of the planned staff is conducted by the Health Service of the Hungarian Defence Forces – in Honvéd Hospital – to make sure that the fleet wouldn’t go to peacekeeping operations in an unsatisfactory state. After the expiration of the service abroad, a similar screening is conducted to find any problems and a possible treatment if needed. The above said is proof to that not everybody can go to peacekeeping operations, and that there are a lot of costly tasks which are inevitable for the preparation and training of missionary personnel. As it is proved by the above-mentioned facts, although our African engagement is opposed by some of the Hungarian political and military leaders, Hungary continues to participate in African peacekeeping and support operations, mainly because of our alliance obligations and our well-understood political and economic interests.

Felhasznált Irodalom - References

- Arieff, A.: *Crisis in Mali*. Congressional Research Service, January 14, 2013, <https://fas.org/sgp/crs/row/R42664.pdf> (Letöltés időpontja: 2018. június 01.).
- Atkinson, P.: *The war economy in Liberia: a political analysis*. Overseas Development Institute, London, 1997. <https://odihpn.org/wp-content/uploads/1997/05/networkpaper022.pdf> (Letöltés időpontja: 2018. május 22.).
- Balogh Andrea, Besenyő János, Miletics Péter és Vogel Dávid: *Országismertető Közép-afrikai Köztársaság*. Honvéd Vezérkar Tudományos Kutatóhely, Budapest, 2015, 93–95.
- Bassey, R. J.: *An assessment of impact of neglect of history on political stability in African countries: The case of Cote d' Ivoire*. African Journal of History and Culture, Volume 6, No. 9, 149–163, November 2014. http://www.academicjournals.org/article/article1411979036_Bassey.pdf (Letöltés időpontja: 2018. június 01.).
- Besenyő, J.: *The European Union's First Support Operation on the African Continent: Darfur*. AARMS, Volume 14, No. 4, 2015, 349–361. <https://folyoiratok.uni-nke.hu/document/uni-nke-hu/aarms-2015-4-besenyo.original.pdf> (Letöltés időpontja: 2018. június 02.).
- Besenyő, J.: *The first military operation between European Union and African Union. The European advisors role in Darfur*. AARMS, Volume 6, No. 4, 2007, 771–784. <http://archiv.uni-nke.hu/downloads/aarms/docs/Volume6/Issue4/pdf/18bese.pdf> (Letöltés időpontja: 2018. június 02.).
- Besenyő, J.: *Guerrilla Operations in Western Sahara: The Polisario versus Morocco and Mauritania, Connections*. The Quarterly Journal, Volume 16, No. 3, Summer 2017, 23–45. <http://connections-qj.org/article/guerrilla-operations-western-sahara-polisario-versus-morocco-and-mauritania> (Letöltés időpontja: 2018. május 24.).
- Besenyő J.: *Hungarian Peacekeepers in Africa and a Hungarian Perspective on the UN Mission in Mozambique*. Romanian Military Thinking, Military Theory and Science Journal of Romanian Armed Forces General Staff, No. 2, April-June 2011, 174–183. http://www.mapn.ro/smg/gmr/Engleza/Arhiva_pdf/2011/revista_2.pdf (Letöltés időpontja: 2018. május 21.).
- Besenyő, J.: *Peacekeeping mission in Maghreb: The MINURSO*. Tradecraft Review, Periodical of the Military National Security Service, No. 1 (Special Issue), 2012, 125–144. http://knbsz.gov.hu/hu/letoltes/szsz/2012_1_spec.pdf (Letöltés időpontja: 2018. május 24.).

Besenyő, J.: *War at the background of Europe: The crisis of Mali*. AARMS, Volume 12, No. 2, 2013, 247–271. http://uni-nke.hu/uploads/media_items/aarms-vol-12_-issue-2_-2013_original.pdf (Letöltés időpontja: 2018. június 04.).

Besenyő János: *Beszámoló a kongói EUSEC misszióról*. In: Afrika Tanulmányok, 2008. II. évfolyam/4. szám, 28–33.

http://www.afrikatanulmanyok.hu/application/essay/734_1.pdf

(Letöltés időpontja: 2018. június 02.).

Besenyő János: *Magyar békefenntartók Afrikában*. A Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat Kiadványa, Budapest, 2013.

Besenyő János: *Magyar békefenntartók tapasztalatai: Angola és Uganda*. In: Afrika Tanulmányok, 2011. V. évfolyam/4. Szám, 112–127. <https://hu.scribd.com/doc/130556280/Magyar-bekefenntartok-tapasztalatai-Angola-es-Uganda>

(Letöltés időpontja: 2018. május 23.).

Besenyő János: *Magyar katonák tevékenysége az angolai ENSZ-békeműveletekben*.

In: Hadtudomány, 2014. XXIV. évfolyam/3-4. szám, 63–77. http://real-j.mtak.hu/1471/2/Hadtudomany_2014_3-4.pdf (Letöltés időpontja: 2018. május 20.).

Besenyő János: *Magyar műveleti tapasztalatok Maliban*. In: Honvédségi Szemle, 2014. 142. évfolyam/2. szám, 78–92. <http://www.honvedelem.hu/container/files/attachments/42782/hsz20142.pdf> (Letöltés időpontja: 2018. június 04.).

Besenyő János: *Nyugat-Szahara magyar szemmel – interjú Száraz György vezérőrnaggyal*. In: Afrika Tanulmányok, 2014/ősz. VII. évfolyam/3. szám, 105–120.

Besenyő János: *Portré: Horváth Csaba Zsolt százados, EUTM SOMALIA*. In: Afrika Tanulmányok, 2012. VI. évfolyam/3. szám, 55–74.

Besenyő János, Búr Gábor és Horváth Sándor: *Magyar katonák és rendőrök az ENSZ angolai békeműveleteiben*. A Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat Kiadványa, Budapest, 2013.

Boda József: *A magyar rendvédelmi békefenntartás humán története*. In: Rendvédelem-történeti Füzetek, 2010. 18. évfolyam/21. szám, 13–23. http://epa.oszk.hu/02100/02176/00007/pdf/RTF_21_013-023.pdf (Letöltés időpontja: 2018. május 20.).

Boda József: *A magyar rendvédelmi erők szerepe a nemzetközi béke és stabilitás megteremtésében*. Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium, 2007. május.

Bowden, A.: *The economic cost of Maritime Piracy*. One Earth Future Working Paper, 2010. <http://oceansbeyondpiracy.org/sites/default/files/attachments/The%20Economic%20Cost%20of%20Piracy%20Full%20Report.pdf> (Letöltés időpontja: 2018. június 03.).

- Búr Gábor: *A szubszaharai Afrika története 1914–1991*. Kossuth Kiadó, Budapest, 2011.
- Caparini, M.: *The Mali crisis and responses by regional actors*. NUPI Working Paper 849, Norwegian Institute of International Affairs, 2015. https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/id/366213/NUPI_WP_849+Marina+Caparini.pdf (Letöltés időpontja: 2018. június 02.).
- Cook, N.: *Liberia: 1989-1997 Civil War, Post-War Developments, and U.S. Relations*. CRS Report, 2003.
- https://digital.library.unt.edu/ark:/67531/metacrs8431/m1/1/high_res_d/RL30933_2003Dec31.pdf (Letöltés időpontja: 2018. május 22.).
- Council Decision 2010/96/CFSP of 15 February 2010 on a European Union military mission to contribute to the training of Somali security forces*. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:044:0016:0019:EN:PDF> (Letöltés időpontja: 2018. június 03.).
- Council Decision 2011/210/CFSP of 1 April 2011 on a European Union military operation in support of humanitarian assistance operations in response to the crisis situation in Libya (EUFOR Libya)*. <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:089:0017:0020:en:PDF> (Letöltés időpontja: 2018. szeptember 17.).
- Council Joint Action 2005/557/CFSP of 18 July 2005 on the European Union civilian-military supporting action to the African Union mission in the Darfur region of Sudan*: http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/dv/jointactioneumissiondarfur_/jointactioneumissiondarfur_en.pdf (Letöltés időpontja: 2018. június 02.).
- Dowden, R.: *Africa, Altered States, Ordinary Miracles*. Public Affairs, New York, 2009.
- Engberg, K. *The EU and Military Operations: A Comparative Analysis*. New York: Routledge, 2013.
- European Commission: Central African Republic (CAR) Crisis*. ECHO CRISIS REPORT No. 31, 6 October 2017. http://www.europarl.europa.eu/cmsdata/129840/ECHO%20Crisis%20Report%20No%2031%20-%20CAR%20Crisis_.pdf (Letöltés időpontja: 2018. június 12.).
- Förstl, F.: *European Union Training Mission in Mali, its deficiencies and following recommendations to the future*. Universiteit Gent, May 2016. https://www.academia.edu/31033064/European_Union_Training_Mission_in_Mali_its_deficiencies_and_following_recommendations_to_the_future (Letöltés időpontja: 2018. június 04.).
- Gaub, F.: *The North Atlantic Treaty Organisation and Libya: Reviewing Operation Unified Protector*. Strategic Studies Institute and U.S. Army War College Press, June 2013. <https://permanent.access.gpo.gov/websites/ssi.armywarcollege.edu/pubs/download.cfm-q=1161.pdf> (Letöltés időpontja: 2018. szeptember 17.).

Gomes, A.: *Was Eufor Libya an April fool's joke?*. <https://euobserver.com/opinion/32624> (Letöltés időpontja: 2018. szeptember 17.).

Gömbös Ervin: *Magyarok az ENSZ apparátusában*. In: *Külügyi Szemle*, 2008. VII. évfolyam/ 2. szám, 1–17. <http://www.menszt.hu/data/file/CIKKKulugyiSzemle.pdf> (Letöltés időpontja: 2018. május 20.).

Haysom, S.: *Security and humanitarian crisis in Mali. The role of regional organisations*, HPG Working Paper, March 2014.

<https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/8829.pdf> (Letöltés időpontja: 2018. június 02.).

Helly, D.: *Lessons from Atalanta and EO counter-piracy policies*. ISS seminar reports, 2011.

https://www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISSFiles/Atalanta_report.pdf (Letöltés időpontja: 2018. június 04.).

International Crisis Group: Avoiding the Worst in Central African Republic. Report No. 253 / Africa 28 September 2017. <https://www.crisisgroup.org/africa/central-africa/central-african-republic/253-avoiding-worst-central-african-republic> (Letöltés időpontja: 2018. június 12.).

International Crisis Group: Central African Republic: Anatomy of a Phantom State. Report No. 136 / Africa 13 December 2007. <https://www.crisisgroup.org/africa/central-africa/central-african-republic/central-african-republic-anatomy-phantom-state> (Letöltés időpontja: 2018. június 12.).

International Crisis Group: Central African Republic: The Roots of Violence. Report No. 230 / Africa 21 September 2015. <https://www.crisisgroup.org/africa/central-africa/central-african-republic/central-african-republic-roots-violence> (Letöltés időpontja: 2018. június 12.).

Johnson, David E., Moroney, Jennifer D. P., Cliff, R., Markel, M. Wade, Smallman, L. and Spirtas, M. *Preparing and Training for the Full Spectrum of Military Challenges: Insights from the Experiences of China, France, the United Kingdom, India, and Israel*. Santa Monica, Arlington, Pittsburg, Rand Corporation, 2009.

Koenig, M.: *'Operation Artemis': The efficiency of EU peacekeeping in The Congo*. 5 October 2012. <http://www.e-ir.info/2012/10/05/operation-artemis-the-efficiency-of-eu-peacekeeping-in-the-congo/> (Letöltés időpontja: 2018. június 01.).

Koenig, N.: *The EU and the Libyan Crisis: In Quest of Coherence?*. IAI WORKING PAPERS 11 | 19 – July 2011, <http://www.iai.it/sites/default/files/iaiw1119.pdf> (Letöltés időpontja: 2018. szeptember 17.).

Koops, Joachim A.: *The European Union as an Integrative Power: Assessing the EU's 'effective Multilateralism' with NATO and the United Nations*. Academic and Scientific Publishers nv, Vubpress Brussels University Press, Upa, Brussels, 2011.

Koutrakos, P.: *The EU Common Security and Defence Policy*. Oxford University Press, Oxford, 2013.

Less Ferenc: *A politikai demonstrációk demokratikus rendőri tömegkezelésének kérdései*. Doktori (PhD) értekezés, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest, 2016. http://archiv.hhk.uni-nke.hu/uploads/media_items/less-ferenc-a-politikai-demonstraciok-demokratikus-rendori-tomegkezelesenek-kerdesei.original.pdf (Letöltés időpontja: 2018. június 01.).

Marchi, L.: *The EU in Libya and the collapse of the CSDP*. US-China Law Review Journal, Volume 14, No. 6, 2017.

http://eprints.lse.ac.uk/83719/1/Marchi_The%20EU%20in%20Libya%20and%20the%20Collapse%20of%20the%20CSDP_Final.pdf (Letöltés időpontja: 2018. szeptember 17.).

Marsai Viktor: *A szomáliai kalózok és az EU Atalanta-missziója*. In: Nemzet és Biztonság, 2011. 4. évfolyam/4. szám (május), 66–76.

Marsai Viktor: *Szomália és kalózsai I*. In: Haditechnika, 2011. XLV. évfolyam/3. szám, 9–12.

Marsai Viktor: *A libiai helyzet és az európai nagystratégia hiánya*. In: NKE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont, Elemzések – 2014/13. <https://svkk.uni-nke.hu/document/svkk-uni-nke-hu-1506332684763/svkk-elemzesek-2014-13-a-libiai-helyzet-es-az-europai-nagystrategia-hianya-marsai-v.original.pdf> (Letöltés időpontja: 2018. szeptember 17.).

Mays, Terry M.: *Historical Dictionary of Multinational Peacekeeping*. 3rd ed. Scarecrow Press, Lanham, Md, 2010.

Mészáros Zsolt: *A Maghreb palesztinjai: a nyugat-szaharai konfliktus a világpolitikai érdekek árnyékában*. In: Külügyi Szemle, 2009. 4. szám/tél, 151–182.

http://kki.hu/assets/upload/Kulugyi_Szemle_2009_04_A_Maghreb_palesztinjai-_a.pdf (Letöltés időpontja: 2018. május 24.).

Morenth Péter, Tarrósy István: *Stratégiai ajánlások Magyarország leendő afrikai fejlesztési stratégiájához*. Budapest-Pécs, 2010 – 2011. <http://www.ahu.hu/images/pdf/Afrikai-Strategiai-Ajanlasok.pdf> (Letöltés időpontja: 2018. május 20.).

Nagy Sándor: *Az Európai Unió kongói missziója „EUSEC-RD Congo”*. In: Terror & Elhárítás, 2017. 3. szám, 36–66.

http://epa.oszk.hu/02900/02932/00012/pdf/EPA02932_terror_elharitas_2017_3_036-066.pdf
(Letöltés időpontja: 2018. június 02.).

NATO and Libya (Archived), homepage of NATO: https://www.nato.int/cps/ic/natohq/topics_71652.htm (Letöltés időpontja: 2018. szeptember 17.).

Nilsson, C. és Norberg, J. *European Union Training Mission Somalia, a Mission Assessment*. FOI-R-3870-SE, 2014. 04. 13. <https://www.asclibrary.nl/docs/407059695.pdf> (Letöltés időpontja: 2018. június 03.).

Nimark, A. *EUFOR RCA: EU force or farce?*. http://www.cidob.org/publicaciones/opinion/europa/eufor_rca_eu_force_or_farce (Letöltés időpontja: 2018. június 04.).

Rodt, Annemarie P.: *The European Union and Military Conflict Management: Defining, Evaluating and Achieving Success*. Routledge, London, 2014.

Security Council Resolution 1528 (2004). [http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1528\(2004\)](http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/1528(2004)) (Letöltés időpontja: 2018. június 01.).

Security Council Resolution 2100 (2013). https://minusma.unmissions.org/sites/default/files/mali_2100_e_.pdf (Letöltés időpontja: 2018. június 02.).

Sellstrom, T., Wohlgemuth, L.: *The International Response to Conflict and Genocide: Lessons from the Rwanda Experience - Historical Perspective: Some Explanatory Factors*. The Nordic Africa Institute, Uppsala, Sweden, 1996. <https://www.oecd.org/derec/unitedstates/50189653.pdf> (Letöltés időpontja: 2018. május 23.).

Soder, K.: *EU crisis management: an assessment of member states' contributions and positions*. 2010. április. <http://www.ies.be/files/Soder-D1-NOT4WEB.pdf> (Letöltés időpontja: 2018. június 01.).

Soufis, E. *Case Study of European Union Antipiracy Operation "Naval Force Somalia": Successes, Failures and Lessons Learned for the Hellenic Navy*. Naval Postgraduate School, Monterey, California, 2012. szeptember 09. <https://www.hsdl.org/?view&did=726089> (Letöltés időpontja: 2018. június 03.).

Suha György (szerk.): *Magyarország Afrika politikája, 2005 – 2008*. http://gepeskonyv.btk.elte.hu/adatok/Tortenelem/AfrikanisztikaMA/afrikakut2005-2008/06_suhaszerk_afrikama.pdf (Letöltés időpontja: 2018. május 20.).

Tomolya J. "Operation "Artemis": The First Autonomous EU-led Operation". *AARMS* 14/1. 2015. 121–132. <https://www.uni-nke.hu/document/uni-nke-hu/aarms-2015-1-tomolya.original.pdf>, Accessed on 01 June 2018.

Türke, A. I. “The Operation Artemis in the Democratic Republic of Congo”. CERPESC Analyses, Sorbonne, 21. January, 2008. http://www.academia.edu/9502774/The_Operation_ARTEMIS_in_the_Democratic_Republic_of_Congo, Accessed on 01 June 2018.

UN Security Council Resolution 1973 (2011). [https://undocs.org/S/RES/1973\(2011\)](https://undocs.org/S/RES/1973(2011)), Accessed on 17 September 2018.

“UNAVEM III facts and figures as of 30 June 1997”. https://peacekeeping.un.org/mission/past/unavem_f.htm, Accessed on 23 May 2018.

Vecsey M. “The struggles of the Central African Republic and Hungary’s role in solving the problems”. *AARMS* 4. 2014. 507–518. http://uni-nke.hu/uploads/media_items/aarms-2014-4.original.pdf, Accessed on 12 June 2018.

Vecsey M. “Maliból jelentik”. In Kaló F. (ed), *Napjaink biztonsági kihívásai, veszélyei és fenyegetései, Tanulmányok a Biztonságpolitikai Szakkollégium tagjainak írásaiból*. Budapest: NKE Szolgáltató Non-Profit Kft, 2016. 129–143. https://www.researchgate.net/profile/Mariann_Vecsey2/publication/310776085_Malibol_jelentik/links/5836dea208aed45931c8072e/Malibol-jelentik.pdf, Accessed on 01 June 2018.

Vinck, P., V., Pham, P. and Kreutzer, T. “Talking Peace: A Population-Based Survey on Attitudes about Security, Dispute Resolution, and Post-Conflict Reconstruction in Liberia”. Human Rights Center, University of California, Berkeley, 2011. http://www.peacebuildingdata.org/sites/m/pdf/Liberia_2011_Talking_Peace.pdf, Accessed on 22 May 2018.

Honlapok:

A Honvéd Vezérkar Tudományos Kutatóhely honlapja: <https://www.hvktkh.hm.gov.hu/> (Letöltés időpontja: 2018. május 20.).

A MINUCI művelet honlapja: <https://peacekeeping.un.org/mission/past/minuci/index.html> (Letöltés időpontja: 2018. június 01.).

A MINURSO mandátuma: <https://minurso.unmissions.org/mandate> (Letöltés időpontja: 2018. május 24.).

A MINUSCA művelet honlapja: <https://minusca.unmissions.org/en> (Letöltés időpontja: 2018. június 12.).

A MINUSMA művelet honlapja: <https://minusma.unmissions.org/en> (Letöltés időpontja: 2018. június 01.).

A MONUA művelet honlapja: <https://peacekeeping.un.org/mission/past/monua/monua.htm> (Letöltés időpontja: 2018. május 24.).

Az Afrikai Unió béketámogató műveletet (African Union Mission in Sudan/AMIS) művelet honlapja: http://www.eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eu-support-amis-darfur/index_en.htm (Letöltés időpontja: 2018. június 02.).

Az EU ARTEMIS (DRC Artemis) művelet honlapja: http://www.eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/artemis-drc/index_en.htm (Letöltés időpontja: 2018. június 01.).

Az Európai Unió Közép-afrikai Köztársaságbeli műveletének honlapja: http://www.eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eufor-rca/index_en.htm (Letöltés időpontja: 2018. június 04.).

Az EU Csádi/Közép-Afrikai Békeművelet honlapja: http://www.eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eufor-tchad-rca/index_en.htm (Letöltés időpontja: 2018. június 02.).

Az EU Kongói Katonai Missziójának honlapja: http://www.eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eufor-rd-congo/index_en.htm (Letöltés időpontja: 2018. június 02.).

Az EU Szomáliai Katonai Tengeri Művelete (EU NAVFOR Atalanta/EU Naval Operation in the Somali Republic) művelet honlapja: <http://eunavfor.eu/> (Letöltés időpontja: 2018. június 03.).

A Koevoet honlapja: <http://koevoet.webs.com/> (Letöltés időpontja: 2018. május 20.).

A MINURSO művelet honlapja: <http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/minurso/> (Letöltés időpontja: 2018. május 24.).

A MINUSCA művelet honlapja: <https://minusca.unmissions.org/en> (Letöltés időpontja: 2018. június 12.).

A MINUSMA művelet honlapja: <https://minusma.unmissions.org/en> (Letöltés időpontja: 2018. június 01.).

Az EUFOR LIBYA művelet honlapja: http://www.eeas.europa.eu/archives/csdp/missions-and-operations/eufor-libya/index_en.htm (Letöltés időpontja: 2018. szeptember 17.).

Az EUMAM RCA művelet honlapja: http://eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eumam-rca/index_en.htm (Letöltés időpontja: 2018. június 04.).

Az EUSEC RD CONGO művelet honlapja: http://www.eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eusec-rd-congo/index_en.htm (Letöltés időpontja: 2018. június 02.).

Az ONUMOZ művelet honlapja: <https://peacekeeping.un.org/mission/past/onumoz.htm> (Letöltés időpontja: 2018. május 21.).

Az UNAMIR művelet honlapja: <https://peacekeeping.un.org/mission/past/unamir.htm>
(Letöltés időpontja: 2018. május 23.).

Az UNAMSIL művelet honlapja: <https://peacekeeping.un.org/mission/past/unamsil/UnamsilRS.htm> (Letöltés időpontja: 2018. június 01.).

Az UNAVEM művelet honlapja: <http://www.un.org/Depts/DPKO/Missions/unavem1/unavemi.htm> (Letöltés időpontja: 2018. május 13.).

Az UNAVEM II művelet honlapja: <https://peacekeeping.un.org/mission/past/Unavem2/Unavem2.htm> (Letöltés időpontja: 2018. május 20.).

Az UNAVEM III művelet honlapja: <https://peacekeeping.un.org/mission/past/unavem3.htm>
(Letöltés időpontja: 2018. május 23.).

Az UNOCI művelet honlapja: <https://peacekeeping.un.org/mission/past/unoci.shtml>
(Letöltés időpontja: 2018. június 01.).

Az UNOMIL művelet honlapja: <https://peacekeeping.un.org/mission/past/unomil.htm>
(Letöltés időpontja: 2018. május 21.).

Az UNOMSIL művelet honlapja: <https://peacekeeping.un.org/mission/past/unomsil/Unomsil.htm>
(Letöltés időpontja: 2018. június 01.).

Az UNOMUR művelet honlapja: <https://peacekeeping.un.org/mission/past/unomur.htm>
(Letöltés időpontja: 2018. május 23.).

Az UNTAG művelet honlapja: <https://peacekeeping.un.org/mission/past/untag.htm>
(Letöltés időpontja: 2018. május 20.)

UNAVEM III facts and figures as of 30 June 1997. https://peacekeeping.un.org/mission/past/unavem_f.htm (Letöltés időpontja: 2018. május 23.).

A magyar rendőri kontingens tagjai
Members of the Hungarian Police Contingent

A magyar zászló felvonása a MINURSO parancsnokságon
Raising the Hungarian flag at the MINURSO HQ

A magyar-német kiképző csoport a szomáliai katonákkal
A German-Hungarian training group with somali soldiers

A Nyugat-szaharában oly gyakori aknamezők egyike
One of the many minefields in Western Sahara

Az Afrikáért Alapítvány magyar iskolája Kongóban
Hungarian School funded by the Afrikáért Foundation in the Congo

Az UNOMUR megfigyelői
Observers of the UNOMUR

Barátkozás Szudánban
Friendship in Sudan

Besenyő János százados és egy dzsandszavid harcos
CPT János Besenyő and a Janjaweed fighter

Bevásárlás a helyi piacon a kongói Buniában
Shopping at the local market in Bunia, Congo

Ugandai gyerekek Horváth Csaba főhadnaggal
Children from Uganda with 1STLT Csaba Horváth

Dr. Boda József alezredes és a törzse Mozambikban
LTCOL Dr. József Boda and his staff in Mocambique

Gerle Zoltán alezredes a MONUA misszió pakisztáni békefenntartóival
LTCOL Zoltán Gerle with the pakistani peacekeepers of the MONUA mission

Elfogott kalózkod a szomáliai partoknál
Captured pirates near the somali coast

Brit tengerészek ellenőrzik a halászokat a szomáliai partvidéken
The British navy inspects some fishermen near the somali coast

Gyerekkatonák Libériában
Child soldiers in Liberia

Horváth Csaba főhadnagy kitüntetése
ISTLT Csaba Horváth being decorated

Harckészültség Darfurban
Combat readiness in Darfur

Királyra várva
Waiting for the King

Járőrben Ben Tili közelében
Patrol near Ben Tili

Kiwfa tábornok és Gerle Zoltán alezredes
General Kiwfa and LTCOL Zoltán Gerle

Lázadók Kabkabijaban
Insurgents in Qabqabiya

Mészáros Tímea főhadnagy átveszi az ENSZ kitüntetését
ISTLT Tímea Mészáros receives her UN decoration

Kongói ellenőrző csoport
Controller group in the Congo

Magyar békefenntartók UNAVEM-III
Hungarian peacekeepers of UNAVEM-III

Mészáros Tímea főhadnagy egy Tindouf-i menekülttáborban
1STLT Tímea Mészáros at a refugee camp near Tindouf

Magyar katonai megfigyelők Laayounneban
Hungarian observers in Laayounne

Magyar békefenntartók a MINURSO parancsnokságán
Hungarian peacekeepers at the MINURSO HQ

Magyar rendőrök Smara közelében
Hungarian policemen near Smara

*Magyar rendőr egy Himba fúval
Hungarian policeman with a Himba boy*

*Magyar rendőrök a Himba törzs szállásán
Hungarian policemen at the site of the Himba tribe*

*Magyar rendőrök a helyiekkel Mozambikban
Hungarian policemen with locals in Mocambique*

*Mozambik - a magyar rendőri kontingens
Mocambique - the police force unit from Hungary*

MOZAMBIK - az átalakított magyar egyenruha
Locally modified hungarian battle uniform in Mocambique

Mozambik - Koczák őrnagy egy helyi asztalossal
MJR Koczák with a local carpenter in Mocambique

Négy magyar békefenntartó az UNOMUR Kabalei parancsnokságán
Four Hungarian peacekeepers at the UNOMUR Command Post

Repülés Iriba-ba lengyel helikopterrel
Flight to Iriba on board a Polish helicopter

Száraz György vezérőrnagy a marokkói Mahbas szektor parancsnokával
MJGEN György Száraz with the commander of the Mahbas sector on Morocco

Száraz György vezérőrnagy találkozója a Párizs-Dakar rally magyar résztvevőivel
Meeting of MJGEN György Száraz with Hungarian participants of the Paris-Dakar Rally

Száraz György vezérőrnagy vendégségben egy saharávi családnál
MJGEN György Száraz as a guest of a saharian family

Szudáni rendőrök
Sudanese policemen

Szudáni kormánykatonák
Sudanese government soldiers

132 Török László alezredes a kongói AHU árvaházban dolgozó magyar önkéntesekkel
LTCOL László Török with the hungarian volunteers at the AHU orphanage in Congo

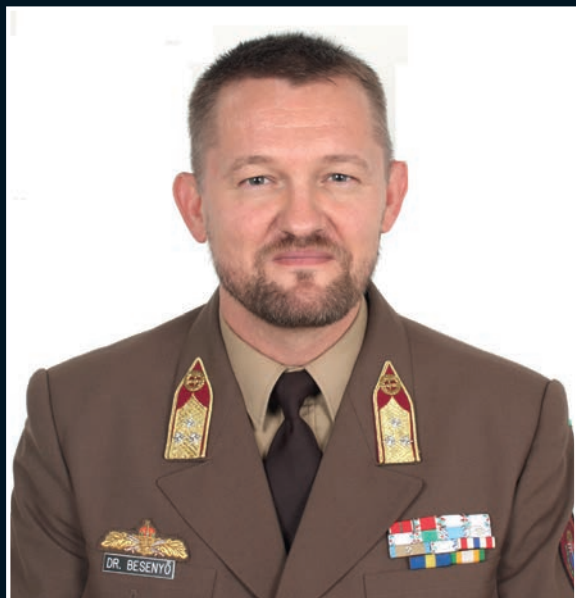
Török László alezredes a bukavui gyerekekkel
LTCOL László Török with children in Bukavu

UNITA csoport a fegyverleadásra várakozva
A group of UNITA fighters waiting for surrendering the arms

Az olvasó egy hiánypótló, kétnyelvű munkát tart a kezében, amely azokat az afrikai békeműveleteket mutatja be, amelyekben magyar katonák és rendőrök szolgáltak 1989 óta napjainkig. A szerző, Besenyő János 2002 óta foglalkozik az afrikai kontinensen zajló békeműveletekkel, illetve azok magyar vonatkozásaival, hivatásos katonaként maga is több afrikai békeművelet részese volt Nyugat-Szaharában és Szudánban. Ebből a témából írta a doktori disszertációját is, és az elmúlt években folyamatosan kutatott a magyar és nemzetközi irattárakban, tanulmányozta a releváns hazai és külföldi irodalmat, interjúkat készített a műveletekben résztvevőkkel. Az Óbudai Egyetem Biztonságtudományi

Doktori Iskolájában kiemelten foglalkozik Magyarország afrikai tevékenységével, politikájával, valamint Magyarországot az afrikai kontinenssel kapcsolatosan érintő biztonságpolitikai kihívásokkal.

The reader holds a bilingual work in hand, which indeed stops a gap by introducing the operations in Africa in which Hungarian soldiers and policemen served since 1989 until 2019. The author, János Besenyő focuses on the African peacekeeping operations since 2002 and as a carrier soldier he took part in some of those in Western Sahara and Sudan. He wrote his thesis on this subject, and since then he spent the past years with further research on the subject in Hungary and elsewhere, made interviews with the participants of these missions. In the Doctoral School for Safety and Security Sciences of the University of Óbuda he mainly deals with Hungary's role in Africa, related politics and the general geopolitical and safety challenges concerning Africa and the reflections on Hungary.

ÓBUDAI EGYETEM
BIZTONSÁGTUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLA